

Metodiskie ieteikumi attīstības programmu izstrādei reģionālā un vietējā līmenī

(2019.gada 7.janvāris)

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas
Reģionālās politikas departamenta
Reģionālās attīstības plānošanas nodaļa
66016777 (Andris Eglītis)

SATURA RĀDĪTĀJS

TERMINU SKAIDROJUMI.....	3
IEVADS	5
I ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANAS SISTĒMA	6
II ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS IZSTRĀDE.....	8
Attīstības programmas izstrādes pamatprincipi	8
Priekšnoteikumi veiksmīgai attīstības programmas izstrādei un īstenošanai.....	10
Galvenās problēmas un sarežģījumi attīstības programmas izstrādē	11
Attīstības programmas izstrādes process.....	13
III ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA UN TĀS STRUKTŪRA	17
IV ATTĪSTĪBAS PROGRAMMĀ IETVERAMĀS TĒMAS UN NOZARU POLITIKU PLĀNOŠANA.....	19
V PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE	22
Pašreizējās situācijas analīzes kopsavilkums	25
SVID analīze	25
VI STRATĒGISKĀ DAĻA	26
Vidēja termiņa stratēģiskie uzstādījumi	26
Attīstības programmas saskaņotība un pēctecība.....	29
VII RĪCĪBAS PLĀNS UN INVESTĪCIJU PLĀNS	32
Rīcības plāns	34
Investīciju plāns.....	36
Integrētās teritoriju investīcijas, kas jāiekļauj 9 republikas pilsētu attīstības programmās	39
Reģionālas nozīmes attīstības centru investīcijas, kas attīstības programmās jāiekļauj novadiem, kuros atrodas reģionālas nozīmes attīstības centrs	47
Latgales reģiona pašvaldību un Alūksnes novada projekti	48
VIII INSTITŪCIJU SADARBĪBA UN SASKAŅOŠANAS PROCESS.....	50
Plānošanas reģiona attīstības programmas saskaņošana	50
Pašvaldības attīstības programmas saskaņošana	50
IX SABIEDRĪBAS IESAISTE	52
X STRATĒGISKAIS IETEKMES UZ VIDI NOVĒRTĒJUMS.....	54
XI ĪSTENOŠANAS PROCESS	58
XII ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS ĪSTENOŠANAS UZRAUDZĪBA.....	59
Uzraudzības sistēmas mērķi un uzdevumi	59
Uzraudzības sistēmas elementi.....	59
Uzraudzības process.....	60
Priekšlikumi informācijas apkopošanai par rīcības virzienu un uzdevumu izpildi.....	65
XIII ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS AKTUALIZĀCIJA	66
XIV IZMANTOTIE AVOTI.....	67
XV PIELIKUMI.....	68

TERMINU SKAIDROJUMI

Attīstības plānošana – principu, mērķu un to sasniegšanai nepieciešamās rīcības izstrāde nolūkā īstenot politiski noteiktas prioritātes un nodrošināt sabiedrības un teritorijas attīstību.¹

Attīstības programma – vidēja termiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā noteiktas vidēja termiņa prioritātes un pasākumu kopums plānošanas reģiona vai vietējās pašvaldības attīstības stratēģijā izvirzīto ilgtermiņa stratēģisko uzstādījumu īstenošanai.²

Ekonomikas profils/specializācija – teritorijas ilgtermiņa ekonomiskās attīstības raksturojums, kas atspoguļo perspektīvos uzņēmējdarbības attīstības virzienus un priekšnoteikumus to attīstībai infrastruktūras, pakalpojumu, cilvēkresursu u.c. jomās.

Ilgtermiņa attīstības stratēģija – ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā noteikts plānošanas reģiona vai vietējās pašvaldības ilgtermiņa attīstības redzējums, mērķi, prioritātes un telpiskās attīstības perspektīva.³

Integrēta pieeja – ekonomiskie, kultūras, sociālie un vides aspekti tiek saskaņoti, atsevišķu nozaru intereses tiek koordinētas, teritoriju attīstības prioritātes tiek saskaņotas visos plānošanas līmeņos, sadarbība ir mērķtiecīga, un tiek novērtēta plānoto risinājumu ietekme uz apkārtējām teritorijām un vidi.⁴

Investīciju plāns – attīstības programmas sastāvdaļa, kas ietver konkrētu investīciju projektu kopumu attīstības programmā noteikto uzdevumu īstenošanai.

Metodoloģija – skaidrojošā, teorētiskā pamatojuma un metodoloģiskā sadaļa, kurā atspoguļota attīstības programmas izstrādes normatīvā bāze, plānošanas dokumentu hierarhija un aprakstītas attīstības programmas sastāvdaļas.

Monitorings – regulāra novērošana, vērtēšana un pārskats par rīcībām un pārmaiņām attīstības programmas īstenošanā.

Prioritāte – teritorijas attīstības vispārējā aktualitāte, kuras risināšana tiek izvirzīta priekšplānā salīdzinājumā ar citām attīstības aktualitātēm.

Projekta ideja – pasākumu kopums, kas veicams noteiktu mērķu sasniegšanai noteiktā laika periodā ar iepriekš noteiktiem finansiālajiem, materiālajiem un cilvēku resursiem.

Publiskā apspriešana – ar ārējo normatīvo aktu vai institūcijas noteikts laikposms, kurā sabiedrības pārstāvji sniedz savus iebildumus un priekšlikumus vai piedalās citās institūcijas organizētās sabiedrības līdzdalības aktivitātēs (piemēram, sabiedriskajās apspriedēs un sabiedriskās domas aptaujās).⁵

Rīcības plāns – attīstības programmas sadaļa, kas ietver konkrētu darbību kopumu attīstības programmā noteikto uzdevumu īstenošanai.

Rīcības virzieni – konkrētu pasākumu kopums, kas ir izvirzīts noteikto vidēja termiņa prioritāšu sasniegšanai.

Sabiedriskā apspriede – sanāksme, kurā piedalās un savus iebildumus un priekšlikumus sniedz sabiedrības pārstāvji.⁶

¹ Attīstības plānošanas sistēmas likuma 3.pants

² Teritorijas attīstības plānošanas likuma 1.pants

³ Teritorijas attīstības plānošanas likuma 1.pants

⁴ Teritorijas attīstības plānošanas likuma 3.pants

⁵ 2009.gada 25.augusta MK noteikumu Nr.970 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā” 10.p.

⁶ 2009.gada 25.augusta MK noteikumi Nr.970 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā” 9.p.

Stratēģiskā daļa – attīstības programmas sadaļa, kurā definē plānošanas reģiona/pašvaldības vidēja termiņa prioritātes un izvirza uzdevumus to īstenošanai.

Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums – ietekmes uz vidi novērtējums plānošanas dokumentam, kura īstenošana var būtiski ietekmēt vidi, arī vides pārskata sagatavošana, apspriešana, sabiedrības iesaistīšana vides pārskata apspriešanā un konsultāciju veikšana, vides pārskata un tā apspriešanas rezultātu ņemšana vērā plānošanas dokumenta sagatavošanā un izmantošana lēmumu pieņemšanai, kā arī informācijas sniegšana par pieņemto lēmumu.⁷

Stratēģiskais mērķis – koncentrēts politisku uzstādījumu kopums vēlamajām situācijas pārmaiņām noteiktā laika periodā, kas ir vērsts uz teritorijas attīstības vīzijas sasniegšanu un kalpo par pamatu prioritāšu noteikšanai un turpmāk veicamo darbību identificēšanai.

Vietējās pašvaldības teritorijas plānojums – vietējās pašvaldības ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā noteiktas prasības teritorijas izmantošanai un apbūvei, tajā skaitā funkcionālais zonējums, publiskā infrastruktūra, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi, kā arī citi teritorijas izmantošanas nosacījumi un kuru izstrādā administratīvajai teritorijai vai tās daļai.⁸

Teritorijas attīstības plānošanas dokuments – attīstības plānošanas dokuments, kas tiek izstrādāts, lai nodrošinātu līdzsvarotu un ilgtspējīgu valsts un tās teritoriju (plānošanas reģiona, vietējās pašvaldības) attīstību, atbilstoši tās potenciālam un resursiem koordinējot sociālekonomiskās un telpiskās attīstības prioritātes.⁹

Uzdevumi – iniciatīvu un rīcību kopums, kas ir izvirzīts noteikto rīcības virzienu sasniegšanai. Tie ir skaidri definēti, izmērāmi un pārbaudāmi.

Vides pārskats – atsevišķa sadaļa stratēģijā, plānā, programmā, koncepcijā vai cita veida plānošanas dokumentā, uz kuru attiecas likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” nosacījumi, vai atsevišķs dokuments, kas nosaka, apraksta un novērtē attiecīgā dokumenta, kā arī iespējamo alternatīvu īstenošanas ietekmi uz vidi, ņemot vērā plānošanas dokumenta mērķus, paredzēto realizācijas vietu un darbības jomu.¹⁰

Vīzija – lakonisks ilgtermiņa nākotnes redzējums, kas vienlaikus parāda teritorijas unikālās vērtības.

⁷ Likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 1.pants

⁸ Teritorijas attīstības plānošanas likuma 1.pants

⁹ Reģionālās attīstības likuma 1.pants

¹⁰ Likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 1.pants

IEVADS

Metodiskie ieteikumi attīstības programmu izstrādei reģionālā un vietējā līmenī (turpmāk – metodiskie ieteikumi) ir praktisks materiāls, kas paredzēts plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību attīstības plānošanas speciālistiem, politiķiem un citām ieinteresētajām pusēm. Metodiskā materiāla mērķis ir sniegt ieteikumus plānošanas reģioniem un vietējām pašvaldībām savstarpēji saskaņotu un kvalitatīvu attīstības programmu izstrādei.

Metodiskie ieteikumi ir sagatavoti, ņemot vērā Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas Vietējās ekonomikas un nodarbinātības attīstības programmas (OECD LEED) ekspertu rekomendācijas, kā arī pašvaldību un plānošanas reģionu līdzšinējo pieredzi attīstības programmu izstrādē.

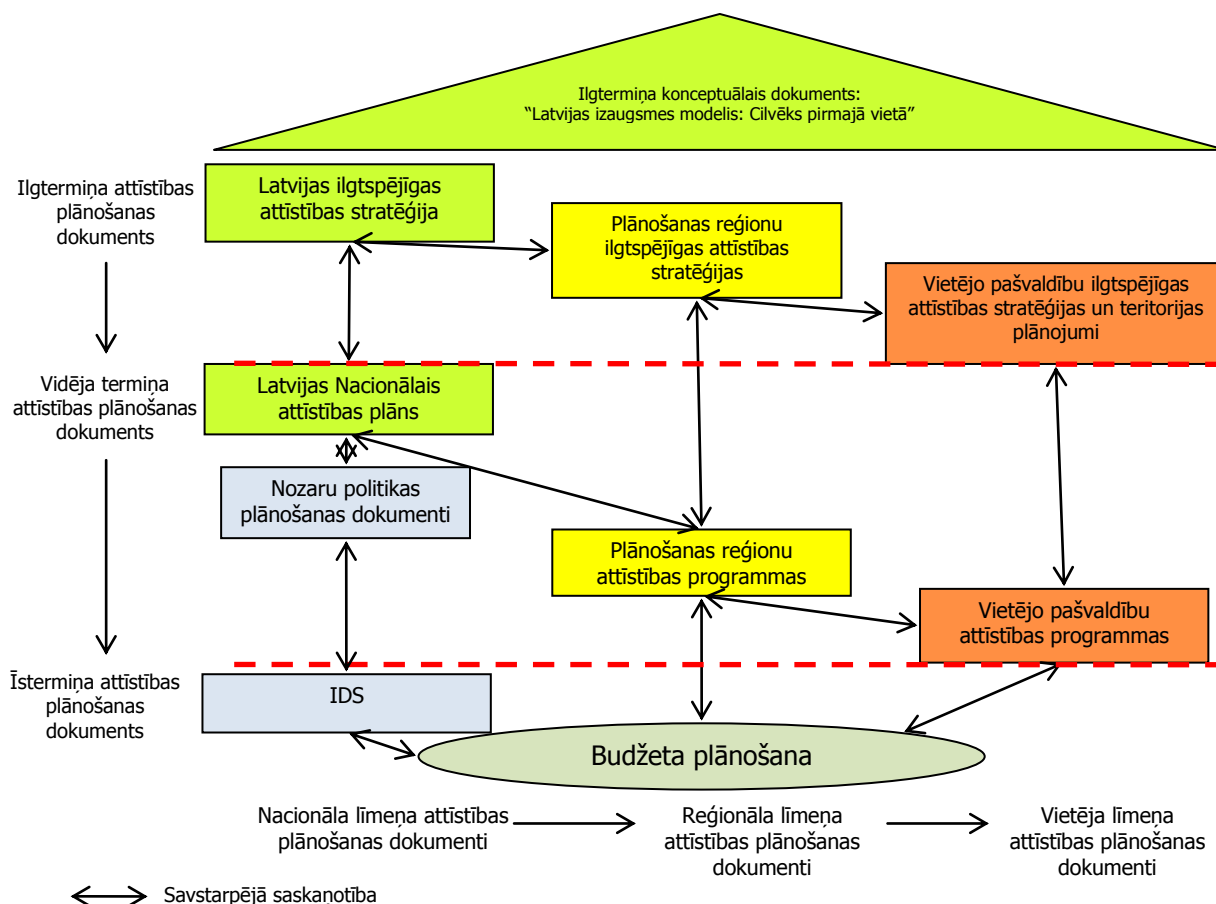
VARAM, izstrādājot šos metodiskos ieteikumus, ir sekojusi principam piedāvāt vienotu attīstības programmas izstrādes pieeju ar manevra iespējām, aicinot strādāt elastīgi, radoši, izmantojot esošo pozitīvo pieredzi, kā arī dodot ieteikumus, kā labāk savstarpēji saskaņot visus plānošanas dokumentus.

Metodiskajos ieteikumos ir sniegti ieteikumi arī vietēja līmeņa nozaru politikas plānošanas dokumentu izstrādei. Atbilstoši publiski pieejamajai informācijai, pašvaldībās ir spēkā vairāk kā 20 dažādu nozaru plānošanas dokumenti, visbiežāk šādās jomās: izglītības iestāžu tīkla attīstība, jaunatnes politika, ilgtspējīga enerģija, tūrisms, kultūra, sports un veselības veicināšana.

I ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANAS SISTĒMA

Attīstības plānošanas sistēmas likums¹¹ (turpmāk - APSL) paredz, ka plānošanas dokumenti Latvijā tiek izstrādāti ilgtermiņā (līdz 25 gadiem), vidējā termiņā (līdz 7 gadiem) un īstermiņā (līdz 3 gadiem).

Teritoriālās attīstības plānošanas likums¹² (turpmāk - TAPL) un likums „Par pašvaldībām”¹³ nosaka, ka plānošanas reģioniem un vietējām pašvaldībām ir pienākums izstrādāt attīstības programmu un nodrošināt tās ieviešanu.

1.attēls Attīstības plānošanas dokumentu hierarhija

APSL¹⁴ paredz šādu plānošanas dokumentu savstarpējo sasaisti un hierarhiju (skat. 1.attēlu):

- izstrādājot attīstības plānošanas dokumentus, tos savstarpēji saskaņo un ievēro ilgtermiņa konceptuālo dokumentu “Latvijas izaugsmes modelis: cilvēks pirmajā vietā”.
- hierarhiski augstākais ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments ir Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija (turpmāk - LIAS). Hierarhiski augstākais vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments ir Nacionālais attīstības plāns (turpmāk - NAP),

¹¹ APSL 8.pants

¹² Teritoriālās attīstības plānošanas likuma 11.un 12.pants

¹³ Likuma “Par pašvaldībām” 14.pants

¹⁴ APSL 9.pants

- vidēja termiņa attīstības plānošanas dokumenti ir hierarhiski pakārtoti ilgtermiņa attīstības plānošanas dokumentiem. Īstermiņa attīstības plānošanas dokumenti ir hierarhiski pakārtoti vidēja termiņa attīstības plānošanas dokumentiem,
- vietējā līmeņa attīstības plānošanas dokumenti ir hierarhiski pakārtoti reģionālā un nacionālā līmeņa attīstības plānošanas dokumentiem. Reģionālā līmeņa attīstības plānošanas dokumenti ir hierarhiski pakārtoti nacionālā līmeņa attīstības plānošanas dokumentiem.

II ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS IZSTRĀDE

VARAM aicina plānošanas reģionu/pašvaldību attīstības programmu darbības periodu pieskaņot Nacionālā attīstības plāna un Eiropas Savienības fondu plānošanas periodam. 2018.gadā ar Eiropas Savienības fondu plānošanas periodu 2014.-2020.gadam sakrita 34 pašvaldību attīstības programmu darbības periods, savukārt par vienu gadu no tā atšķīrās 29 pašvaldību attīstības programmu darbības periods, par diviem gadiem – 41, un par vismaz trim gadiem atšķīrās 15 pašvaldību attīstības programmu darbības periods.

Attīstības programmas izstrādes pamatprincipi

Izstrādājot attīstības programmu, ieteicams ievērot APSL¹⁵ un TAPL¹⁶ noteiktos attīstības plānošanas un reģionālās attīstības principus:

- ilgtspējības princips — teritorijas attīstību plāno, lai saglabātu un veidotu esošajām un nākamajām paaudzēm kvalitatīvu vidi, līdzsvarotu ekonomisko attīstību, racionālu dabas, cilvēku un materiālo resursu izmantošanu, dabas un kultūras mantojuma attīstību;
- pēctecības princips — jaunus teritorijas attīstības plānošanas dokumentus izstrādā, izvērtējot spēkā esošos attīstības plānošanas dokumentus un to īstenošanas praksi;
- vienlīdzīgu iespēju princips — nozaru un teritoriālās, kā arī privātpersonu un sabiedrības intereses tiek vērtētas kopsakarībā ar mērķi veicināt attiecīgās teritorijas ilgtspējīgu attīstību;
- nepārtrauktības princips — teritorijas attīstību plāno nepārtraukti, elastīgi un cikliski, uzraugot šo procesu un izvērtējot jaunāko informāciju, zināšanas, vajadzības un iespējamus risinājumus;
- atklātības princips — teritorijas attīstības plānošanā un dokumentu izstrādē iesaista sabiedrību un nodrošina informācijas un lēmumu pieņemšanas atklātumu;
- integrētas pieejas princips — ekonomiskie, kultūras, sociālie un vides aspekti tiek saskaņoti, atsevišķu nozaru intereses tiek koordinētas, teritoriju attīstības prioritātes tiek saskaņotas visos plānošanas līmeņos, sadarbība ir mērķtiecīga, un tiek novērtēta plānoto risinājumu ietekme uz apkārtējām teritorijām un vidi;
- daudzveidības princips — teritorijas attīstību plāno, ņemot vērā dabas, kultūrvides, cilvēku un materiālo resursu un saimnieciskās darbības daudzveidību;
- savstarpējās saskaņotības princips — teritorijas attīstības plānošanas dokumentus izstrādā, tos savstarpēji saskaņojot un izvērtējot citos teritorijas attīstības plānošanas dokumentos noteikto.

Attīstības programmu izstrādē īpašu uzmanību ir ieteicams pievērst integrētas pieejas principam.

Integrētas pieejas izmantošana attīstības plānošanā

Eiropas Komisija iesaka attīstības plānošanā un īstenošanā nodrošināt integrētas pieejas plašāku pielietojumu un aicina reģionālā un vietējā līmeņa pārvaldes iestādes atbalstīt šo procesu.¹⁷

¹⁵ APSL 5.pants

¹⁶ TAPL 3.pants

Integrēta pieeja attīstības plānošanā paredz koordinētu telpisko, tematisko un laika dimensiju, nodrošinot interešu saskaņotību starp visiem pārvaldes līmeņiem un ieinteresētajām pusēm (iedzīvotājiem, uzņēmējiem, nevalstiskajām organizācijām u.c.), izmantojot konkrētus (finanšu) instrumentus, lai sasniegtu noteiktos mērķus.

Integrēta pieeja palīdz nodrošināt sasaisti starp dažādām politikas jomām un iniciatīvām, veidot teritorijas¹⁸ attīstības ilgtermiņa skatījumu, vienlaicīgi nodrošinot līdzsvaru starp ekonomisko, sociālo un vides attīstību, kā arī sekmējot apkārtējo teritoriju izaugsmi.¹⁹ Integrētas pieejas izmantošana plānošanas dokumentu izstrādē veicina finanšu instrumentu koordinētu un mērķtiecīgu ieviešanu teritoriju attīstības prioritāšu īstenošanai.

Telpiskā dimensija paredz pasākumu īstenošanu, koordinējot tos telpā, uz konkrētās vietējās pašvaldības / plānošanas reģiona attīstības problēmām raugoties gan administratīvās teritorijas, gan plašākā mērogā, t.i., kontekstā ar apkārtējo teritoriju izaugsmi. Lai nodrošinātu telpiskās dimensijas ieviešanu, ieteicams attīstības programmas izstrādes procesā iesaistīt vietējās pašvaldības / plānošanas reģiona un apkārtējo teritoriju uzņēmējus, iedzīvotājus, valsts pārvaldes institūciju un nevalstisko organizāciju pārstāvjus, apzinot vietējās pašvaldības / plānošanas reģiona iekšējās attīstības veicinošos un kavējošos faktoros (piem., degradētās teritorijas u.c. problēmteritorijas, kā arī attīstības virzītājspēki, identificējot esošās un vēlamās mijiedarbības formas ar apkārtējām teritorijām, nosakot teritoriju papildinātības iespējas un paredzot rīcības to iespēju efektīvai izmantošanai (*t.sk. partnerības projektus ar apkārtesošajām teritorijām kopīgu jautājumu risināšanai, piem., vides kvalitātes, atkritumu apsaimniekošanas, ūdensapgādes, uzņēmumu klasteru veidošana u.c. jautājumu risināšanā*).

Telpiskā dimensija var tikt atspoguļota šādos līmeņos:

- **administratīvās teritorijas iekšienē**, izvērtējot konkrētās administratīvās teritorijas atsevišķu daļu (plānošanas reģiona gadījumā – republikas pilsētu, novadu un novadu pilsētu; pašvaldības gadījumā – novadu pilsētu un pagastu; republikas pilsētas gadījumā - mikrorajonu) izaugsmes potenciālu un vajadzības, paredzot pasākumus teritorijas atsevišķu daļu attīstībai atbilstoši to izaugsmes potenciālam un vajadzībām nolūkā panākt visu teritorijas daļu līdzsvarotu attīstību (*piem., novirzot atbalstu pilsētas degradēto teritoriju attīstībai (jaunu ēku būvniecība, teritorijas sakārtošana, parku izveide, infrastruktūras pieejamības nodrošināšana personām ar funkcionāliem traucējumiem u.c. sociālo iekļaušanu veicinoši pasākumi), tiks sekmēta pilsētas teritorijas daļu pievilcība un iekļaušana izmantošanas aprīvē; plānošanas reģionam, AP ietvaros izvērtējot un paredzot reģiona ietilpstošo republikas pilsētu un novadu (t.sk. novadu pilsētu) lomu papildinātību un sadarbību, tiks sekmēta reģiona līdzsvarota attīstība*).
- **ārpus administratīvās teritorijas robežām**, izvērtējot konkrētās administratīvās teritorijas ietekmi uz apkārtējām teritorijām²⁰, funkcionālās saiknes ar tām, teritorijas ieguldījumu reģionālā un nacionālā mērogā un paredzot pasākumu kopumu nolūkā nodrošināt teritorijas lielāku nozīmi plašākā mēroga administratīvās teritorijas sociāli ekonomiskās attīstības veicināšanā (*piem., radot apstākļus ērtākai teritorijas sasniedzamībai, līdz ar to arī daudzveidīgākām darba sasniedzamības iespējām un pakalpojumu pieejamībai ne tikai pašvaldības robežās, bet arī ārpus pašvaldības dzīvojošiem iedzīvotājiem, t.sk. uzlabojot sabiedriskā transporta pakalpojumus, infrastruktūru, pielāgojot to personām ar funkcionāliem traucējumiem; ja viena*

¹⁷ Eiropas Komisija, „Komisijas paziņojums padomei un Eiropas Parlamentam par pilsētvides tematisko stratēģiju” {SEC(2006)16}, Briselē, 11.1.2006. COM(2005) 718 galīgā redakcija

¹⁸ Atbilstoši Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumam Latvijas Republiku iedala šādās administratīvajās teritorijās – apriņķos, republikas pilsētās, novados.

¹⁹ Eiropas Komisija, „Komisijas paziņojums padomei un Eiropas Parlamentam par pilsētvides tematisko stratēģiju” {SEC(2006)16}, Briselē, 11.1.2006. COM(2005) 718 galīgā redakcija

²⁰ Veikt investīcijas pašvaldības administratīvajā teritorijā, nodrošinot labuma gūšanu arī apkārtējās teritorijās

pašvaldība plāno attīstīt vai attīsta kādu konkrētu ekonomikas nozari, tad citas pašvaldības var izmantot šīs pašvaldības piedāvātos specifiskos pakalpojumus un piedāvāt savus pakalpojumus citā specifiskā jomā).

Tematiskā dimensija paredz nozaru savstarpēju koordināciju, panākot, ka atbalsts vienas nozares problēmu risināšanai, labvēlīgi ietekmē un papildina citu nozaru attīstību, tādā veidā nodrošinot kompleksu atbalsta mehānismu (*piem., ja tiek veikta parku / apzaļumoto teritoriju atjaunošana, tad ir jāparedz arī apkārtējo teritoriju ielu segumu atjaunošana un pielāgošana personām ar funkcionāliem traucējumiem, lai novērstu no neasfaltētā ielu seguma radīto putekļu nokļūšanu parkos/apzaļumotajās teritorijās un samazinātu gaisa piesārņojuma līmeni iedzīvotāju atpūtas vietās; uzņēmējdarbības attīstībai vienlīdz būtiski ir radīt uzņēmējdarbības attīstībai piemēroto vidi (rūpniecisko zonu sakārtošana, inženierkomunikācijas u.c.), kā arī nodrošināt atbilstošu speciālistu sagatavošanu un izglītības iespēju nodrošināšanu*). Tematiskās dimensijas ievērošanu var panākt, ja pašreizējās situācijas analizē, nozares tiek analizētas kontekstā ar citām, piemēram, uzņēmējdarbības attīstība tiek skatīta kontekstā ar darbaspēka izglītības līmeni un kvalitāti, pilsētas infrastruktūru un transporta sistēmu, tehnoloģiju jauninājumiem un pakalpojumu pieejamību. Pēc tam, izstrādājot stratēģisko daļu, paredzot konkrētas aktivitātes uzņēmējdarbības veicināšanai un ar to saistīto nozaru attīstību, piemēram, nepieciešamās infrastruktūras attīstīšana, nepieciešamo pakalpojumu pieejamības nodrošināšana, speciālistu apmācīšanas iespēju nodrošināšana.

Laika dimensija paredz projektu īstenošanas pēctecību (*piem., vispirms rekonstruē inženierkomunikāciju tīklus, tad ielas segumu, nevis otrādi*). Laika dimensijas ievērošanu attīstības programmā var nodrošināt, pašreizējās situācijas aprakstā sniedzot informāciju par iepriekš īstenotiem attīstības projektiem, kas kontekstā ar rīcību plānā un investīciju plānā iekļauto informāciju atspoguļo projektu īstenošanas pēctecību.

Lai saprastu, vai plānošanas reģions / pašvaldība ir ievērojis visas integrētās pieejas dimensijas, nepieciešams atbildēt uz vairākiem jautājumiem (skat. 5.pielikumu).

Priekšnoteikumi veiksmīgai attīstības programmas izstrādei un īstenošanai

Politiskā līderība. Bez skaidras politiskās līderības jebkurš plānošanas dokumentu izstrādes un īstenošanas process ir pakļauts neveiksmei. Lai koncentrētu politiskās vadības aktivitātes vajadzīgajā virzienā un arī zināmā mērā nodrošinātu pārliecību par viņu līdzdalību, ir lietderīgi panākt oficiālu vienošanos (padomes/domes lēmums) par politiskās vadības lomu plānošanas procesā. Tāpēc jānosaka vismaz viens politiķis, kurš būtu atbildīgs par attīstības programmas izstrādes procesa uzraudzību, kurš palīdzētu mobilizēt vietējās sabiedrības grupas un veidotu dialogu par nākotnes sadarbības iespējām ar kaimiņu pašvaldībām.

Ieinteresēto pušu iesaistīšana (jau sākotnējā attīstības programmas izstrādes stadijā). Efektīvai attīstības programmas izstrādei, jau tās izstrādes sākumā, jāiesaista tās privātā un publiskā sektora ieinteresētās puses, kas ir saistītas ar plānošanas reģionu/pašvaldību un var sniegt nozīmīgu ieguldījumu attīstības programmas izstrādē un īstenošanā. Tas ļauj šīm pusēm justies līdzatbildīgām par attīstības programmas izstrādi, bet, kas ir vēl svarīgāk, tas rosina iesaistītajiem būt ieinteresētiem attīstības programmas īstenošanā.

Sociālekonomiskā analīze. Katrā plānošanas līmenī ir jābūt izanalizētam pieejamajam sociālekonomisko datu apjomam, lai plānošanas dokumentu izstrādātāji varētu veikt kvalitatīvu pašreizējās situācijas analīzi, nodrošinot pārskatu par plānošanas reģiona/pašvaldības esošo attīstības līmeni un pieejamajiem resursiem. Analīzei dati jāizvēlas tā, lai nodrošinātu pārliecinošu, loģiski pamatotu rādītāju kopumu, kuru analīzes rezultātā varētu objektīvi plānot ilgtermiņa un vidēja termiņa prioritātes un to sasniegšanas rādītājus.

Kapacitāte. Attīstības plānošanai ir nepieciešama atbilstoša administratīvā kapacitāte, t.i., personām ir jābūt vismaz otrā līmeņa augstākajai vai akadēmiskai izglītībai vides, dabas, sociālo vai inženierzinātņu jomā un atbilstošām zināšanām, prasmēm un praktiskai darba pieredzei²¹. Praktiskā darba pieredzi teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādē apliecina izstrādātie dokumenti vai dalība to izstrādē, kā arī pieredze valsts vai pašvaldības institūcijās, izstrādājot un īstenojot teritorijas attīstības plānošanas dokumentus.

Finanses. Nereti plānošanas dokumentu izstrādi veic konsultanti, tāpēc lai samazinātu attīstības programmas izstrādes izmaksas, ieteicams tās izstrādi vismaz daļēji veikt pašu spēkiem. Konsultantus ir lietderīgi piesaistīt tādu aktivitāšu veikšanai, kā darba grupu organizēšana, dažādu aptauju vai pētījumu veikšana, kartogrāfisko materiālu izstrāde u.tml. Galvenās izmaksas plānošanas dokumentu izstrādē ir saistītas ar:

- ekspertu algošanu atsevišķu sadaļu izstrādei vai jomu pētniecībai,
- sabiedrības iesaistes aktivitātēm,
- kartogrāfisko materiālu izstrādi.

Ieteikumi attīstības programmas tehniskajam noformējumam.

Attīstības programma un ar tās izstrādi saistītos dokumentus noformē tā, lai visu to glabāšanas laiku nodrošinātu dokumenta juridisko spēku un informatīvo funkciju, kā arī iespēju izgatavot tās kopiju.

Attīstības programmā, vislabāk titullapā, ir jābūt iekļautai šādai informācijai (rekvizītiem) par to:

- nosaukumam;
- darbības periodam;
- apstiprināšanas datumam;
- izstrādāšanas, izdošanas, pieņemšanas vai parakstīšanas vietas nosaukumam;
- dokumenta apstiprinājuma uzrakstam vai atzīmei par dokumenta apstiprinājumu.

Galvenās problēmas un sarežģījumi attīstības programmas izstrādē

Pastāv virkne iespējamo kļūdu un problēmu, izstrādājot attīstības programmu. Biežāk pieļautās kļūdas attīstības programmas izstrādes procesā ir šādas:

- attīstības programma ir veidota kā vēlmju saraksts, nevis stratēģisks teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kas atspoguļo teritorijas prioritātes un tām pakārtotu rīcību;
- attīstības programma netiek sasaistīta ar pašvaldības budžetu;
- attīstības programmas saturs tiek pieskaņots galvenokārt pieejamajam publisko investīciju finansējumam;
- attīstības programma netiek uztverta kā instruments investīciju piesaistei;
- rīcības plāns, kurā nav daudz vairāk par pašreizējo darbību uzskaitījumu;
- pašvaldību plānotie investīciju projekti saistīti vienīgi ar dzīves vides kvalitātes uzlabošanu, nevis ar uzņēmējdarbībai labvēlīgās vides radīšanu, efektīvāku pārvaldību vai iesaisti sabiedrības iniciatīvu īstenošanā;

Biežāk pieļautās kļūdas, veidojot attīstības programmas saturu, ir šādas:

- attīstības programmas izstrāde bez skatījuma ārpus savas teritorijas robežām, vāji attīstīta prakse kopīgu iniciatīvu īstenošanā;
- nepietiekoši pievērsta uzmanība plānošanas procesiem no vadošo amatpersonu puses, kā rezultātā ieinteresēto pušu un īstenoātāju vidū tā nav ieguvusi nozīmi;

²¹ Ministru kabineta 2014.gada 14.oktobra noteikumu Nr.628 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” 137. un 138.punkts

- nav ņemts vērā, ka plānošanas reģioniem/pašvaldībām ir ļoti atšķirīgas attīstības perspektīvas, tāpēc gan plānošanas reģioniem, gan pašvaldībām ir vajadzīgas izteiktākas prioritātes un skaidra specializācija, – „kāda ir plānošanas reģiona/pašvaldības konkurētspējīgā niša, kādas ir galvenās nozaru grupas un jomas, kur tai ir konkurences priekšrocības?”;
- stratēģiskie uzstādījumi, kas seko modes tendencēm, bet ir ar nepietiekamu pamatojumu konkrētās teritorijas attīstībai, un nav balstītas uz pastāvīgām vērtībām, piemēram, uz zināšanām balstīta ekonomika, biotehnoloģijas, tūrisma attīstība, viedums (it visā);
- attīstības programma, kuras pamatā ir vāja analīze, it īpaši dažādu salīdzinājumu trūkums attiecībā pret citu teritoriju rezultativajiem rādītājiem (attīstību, progresu) u.c.;
- laika, spēju vai līdzekļu trūkums, lai pienācīgi izstrādātu un īstenotu attīstības programmu;
- netiek veikta attīstības programmas ieviešanas uzraudzība un sekošana līdz noteikto rezultātīvo rādītāju izpildei, nodrošinot izvērtējumu, kādā veidā izmaiņas sociālekonomiskos procesos ir ietekmējušas attīstību.

Bez augstākminētajām kļūdām un problēmām attīstības plānošanu apgrūtina tādi faktori kā nākotnes nenoteiktība, patiesas informācijas trūkums, plānotāju trūkums, plānotāju kompetences trūkums, u.c.

Lielāko daļu no galvenajām problēmām novērš skaidra vadība, laba ekonomiskā analīze, skaidri definētas prioritātes un īstenošanas virzieni, un izteikta izpratne par konkrētās teritorijas īpašajām vērtībām.

Attīstības programmas izstrādes process

Attīstības programmas izstrādes procesu ieteicams organizēt šādā veidā:

Process	Rīcība
Sagatavošanās izstrādei	Domes/plānošanas reģiona attīstības padomes lēmums par attīstības programmas izstrādes uzsākšanu (skat. 2.pielikumu), kurā iekļauj: <ol style="list-style-type: none"> 1) informāciju par attīstības programmas izstrādes vadītāju. Izstrādes vadītājs parasti ir par plānošanu atbildīgās struktūrvienības pārstāvis vai pašvaldības izpilddirektors, 2) darba uzdevumu, kurā iekļauts izstrādes procesa (norādot galvenos izstrādes posmus un termiņus) un sabiedrības līdzdalības plāns, 3) attīstības programmas vadības grupas un/ vai darba grupas sastāvu.
	Lēmuma par attīstības programmas izstrādes uzsākšanu publicēšana TAPIS, pašvaldības tīmekļa vietnē (pašvaldībām piecu darbdienu laikā, plānošanas reģioniem trīs darbdienu laikā pēc lēmuma pieņemšanas) un vietējā laikrakstā vai bezmaksas izdevumā (tikai vietējām pašvaldībām)
	Izstrādā detalizētu plānu, saskaņā ar kuru norit darbs pie attīstības programmas izstrādes, un sabiedrības līdzdalības plānu. Attīstības programmas izstrādes un sabiedrības līdzdalības plāna apspriešana vadības grupā/darba grupā
	Paziņojuma par sabiedrības līdzdalību (ar kritērijiem sabiedrības pārstāvju izvēlei) sagatavošana un publicēšana mājas lapā un vietējā laikrakstā (vietējām pašvaldībām)
	Vismaz 3-4 tematisko darba grupu izveidošana, piesaistot attiecīgo nozaru speciālistus un viedokļu līderus, kā arī reģionu un kaimiņu pašvaldību attīstības/teritorijas plānošanas speciālistus (ieteicamais darba grupas lielums 5-15 cilvēki)
	Ar attīstības programmu saistītu augstāka un līdzīga līmeņa dokumentu analīze: <ol style="list-style-type: none"> 1) plānošanas reģioniem ir jāanalizē spēkā esošais Nacionālais attīstības plāns, Reģionālās politikas pamatnostādnes, plānošanas reģiona spēkā esošā ilgtspējīgas attīstības stratēģija vai teritorijas plānojums, kā arī citu plānošanas reģionu attīstības programmas, 2) vietējām pašvaldībām ir jāanalizē tā plānošanas reģiona spēkā esošā attīstības programma, kurā ietilpst attiecīgā pašvaldība, attiecīgās pašvaldības spēkā esošā ilgtspējīgas attīstības stratēģija un teritorijas plānojums, kā arī to vietējo pašvaldību spēkā esošās attīstības programmas, ar kurām robežojas attiecīgā pašvaldība
	Vietējai pašvaldībai – iedzīvotāju anketēšana un anketu rezultātu apkopošana par viņu redzējumu aktuālākajās realizējamajās problēmās pašvaldībā un turpmākās attīstības iespējām. Plānošanas reģionam – pašvaldību anketēšana un anketu rezultātu apkopošana par to redzējumu aktuālākajās realizējamajās problēmās plānošanas reģionā un tā turpmākās attīstības iespējām
Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums	Uzsākot attīstības programmas izstrādi, plānošanas reģionam/pašvaldībai ir jāveic konsultācijas ar attiecīgo Valsts vides dienesta reģionālo vides pārvaldi, kā arī ar Dabas aizsardzības pārvaldi un Veselības inspekciju par attīstības programmas īstenošanas iespējamo ietekmi uz vidi un cilvēku veselību, kā arī

	<p>par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamību. Pēc konsultāciju veikšanas ir jā sagatavo un Vides pārraudzības valsts birojā jā iesniedz iesniegums ar aicinājumu izvērtēt stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamību</p> <p>Vides pārraudzības valsts birojs pieņem un rakstiski paziņo izstrādātājam lēmumu par to, vai attīstības programmai ir vai nav nepieciešams veikt stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu</p> <p>Ja Vides pārraudzības valsts birojs pieņem lēmumu, ka plānošanas reģionam/pašvaldībai ir jāizstrādā vides pārskats, tad izstrādātājs konsultējas ar Vides pārraudzības valsts biroju un Valsts vides dienesta reģionālo vides pārvaldi, kā arī, ja nepieciešams, ar Dabas aizsardzības pārvaldi par vides pārskatā iekļaujamo informāciju un tās detalizācijas pakāpi</p>
Izstrādes process	<p>Attīstības programmu izstrādā četros posmos:</p> <p>1.posms – pašreizējās situācijas analīze (situācijas apzināšana) Pašreizējās situācijas analīze tiek veidota kā atsevišķa sadaļa, kas parāda plānošanas reģiona/pašvaldības pašreizējo situāciju un raksturo teritorijas rīcībā esošos resursus.</p> <p>2.posms – stratēģiskās daļas izstrāde Šajā posmā, ņemot vērā pašreizējās situācijas analīzes rezultātus un plānošanas reģiona/pašvaldības definētās ilgtermiņa prioritātes, ir jāformulē plānošanas reģiona/pašvaldības vidēja termiņa prioritātes, rīcības virzieni un uzdevumi.</p> <p>3.posms – rīcības plāna un investīciju plāna (tikai pašvaldībām) izstrāde Šis posms ir saistīts ar konkrētu rīcību noteikšanu, nosakot izpildītājus un finanšu resursus (kontekstā ar ikgadējo pašvaldības budžetu).</p> <p>4.posms – īstenošanas uzraudzības kārtības izstrāde Attīstības programmas īstenošanas uzraudzības kārtība tiek izstrādāta ar mērķi radīt ietvaru, kas nodrošina iespēju izvērtēt plānošanas reģiona/pašvaldības attīstību, kā arī attīstības programmas īstenošanas gaitā sasniegto atbilstoši noteiktajiem uzraudzības rādītājiem</p> <p>Vides pārskata 1.redakcijas izstrāde</p> <p>Attīstības programmas projekta izstrādes gaitā jānodrošina regulāra projekta izskatīšana vadības grupā, to precizējot un novēršot potenciālās pretrunas</p>
Publiskā apspriešana un saskaņošana	<p>Pašvaldības/plānošanas reģiona lēmums par attīstības programmas un vides pārskata projekta nodošanu publiskajai apspriešanai un:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vietējās pašvaldības lēmums par attīstības programmas projekta nodošanu plānošanas reģionam, un vides pārskata projekta nodošanu Vides pārraudzības valsts birojā atzinuma saņemšanai, • plānošanas reģiona lēmums²² par attīstības programmas projekta nodošanu VARAM un vides pārskata projekta nodošanu Vides pārraudzības valsts birojā atzinuma saņemšanai <p>Lēmuma publicēšana TAPIS, tīmekļa vietnē (piecu darbdienu laikā pēc lēmuma pieņemšanas), un vietējā laikrakstā vai bezmaksas izdevumā (vietējām pašvaldībām)</p> <p>Attīstības programmas un vides pārskata projekta publiskā apspriešana (vismaz četras nedēļas), tai skaitā organizējot sabiedrisko apspriedi/-es.</p>

²² VARAM aicina plānošanas reģionus jau publiskās apspriešanai laikā iesniegt plānošanas dokumentus izvērtēšanai VARAM, tādējādi būtiski samazinot plānošanas dokumentu izstrādei nepieciešamo laika periodu. Atbilstoši Ministru kabineta 2013.gada 16.jūlija noteikumu Nr.402 „Noteikumi par plānošanas reģionu teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” prasībām, plānošanas reģions var šādu lēmumu pieņemt arī vēlāk, pēc publiskās apspriešanas rezultātu apkopošanas.

	<p>Plānošanas reģions attīstības programmu izvērtē divu nedēļu laikā (nepieciešamības gadījumā drīkst izvērtēšanas termiņu pagarināt līdz četrām nedēļām, par to informējot pašvaldību).</p> <p>Vides pārskata 1.redakcijas saskaņošana ar institūcijām, atbilstoši Vides pārraudzības valsts dienesta norādījumiem. Vides pārraudzības valsts birojs vides pārskatu izskata 30 dienu laikā</p>
	Attīstības programmas un vides pārskata projekta publiskās apspriešanas rezultātu un atzinumos norādīto iebildumu un priekšlikumu apkopošana
	Attīstības programmas un vides pārskata projekta publiskās apspriešanas rezultātu un institūciju atzinumos norādīto iebildumu un priekšlikumu izvērtēšana vadības grupā, vienojoties par nepieciešamajiem papildinājumiem
	Publiskās apspriešanas kopsavilkuma izstrāde, kurā norāda dalībnieku sarakstu, iesniegto iebildumu un priekšlikumu būtību, informāciju, vai tas ir ņemts vērā, un pamatojumu, ja iebildums/priekšlikums nav ņemts vērā
	Publiskās apspriešanas kopsavilkuma publicēšana mājas lapā
Izstrādes process	<p>Attīstības programmas un vides pārskata galīgās redakcijas izstrāde, ņemot vērā publiskās apspriešanas rezultātus un institūciju sniegtajos atzinumos norādītos iebildumus un priekšlikumus</p> <p>Ja pašvaldība, izvērtējot plānošanas reģiona iebildumus un priekšlikumus, veic būtiskas izmaiņas attīstības programmas projektā, tā nodrošina atkārtotu publisko apspriešanu, kas ilgst ne mazāk kā trīs nedēļas, un informē attiecīgo plānošanas reģionu par veiktajiem precizējumiem.</p> <p>Ja plānošanas reģions, izvērtējot atbildīgās ministrijas iebildumus un priekšlikumus, veic būtiskas izmaiņas attīstības programmas projektā, tas pirms galīgās redakcijas apstiprināšanas nodrošina atkārtotu publisko apspriešanu, kas ilgst ne mazāk kā 14 dienas, un informē VARAM par veiktajiem precizējumiem.</p> <p>Ja plānošanas reģiona attīstības programma nav tikusi iesniegta izvērtēšanai VARAM jau publiskās apspriešanas laikā, plānošanas reģiona attīstības padome pieņem lēmumu par attīstības programmas projekta nodošanu VARAM atzinuma saņemšanai</p>
Apstiprināšana un publiskošana	<p>Pozitīvu atzinumu gadījumā attīstības programmas un vides pārskata projekta galīgās redakcijas apstiprināšana. Negatīva atzinuma gadījumā attīstības programmas un vides pārskats tiek precizēti un atkārtoti saskaņoti (tie atgriežas izstrādes procesā)</p> <p>Lēmuma par attīstības programmas un vides pārskata apstiprināšanu publicēšana TAPIS, tīmekļa vietnē (piecu darbdienu laikā pēc lēmuma pieņemšanas), un vietējā laikrakstā vai bezmaksas izdevumā (vietējām pašvaldībām)</p> <p>Apstiprinātās attīstības programmas un vides pārskata publiskošana TAPIS un tīmekļa vietnē</p>

Ieteikums

AP izstrādes vadītājs un vadības grupas izveide

AP izstrādi/aktualizāciju organizē un vada ar plānošanas reģiona padomes/ pašvaldības domes lēmumu apstiprināts izstrādes vadītājs – amatpersona vai darbinieks. Izstrādes vadītāja pienākums ir nodrošināt sadarbību ar AP izstrādē iesaistītajām valsts un pašvaldības institūcijām, nepieciešamās informācijas un atzinumu saņemšanu, sabiedrības informēšanu un līdzdalību, plānošanas dokumentu izstrādes materiālu sagatavošanu, tai skaitā, pārskata sagatavošanu par institūciju atzinumiem un privātpersonu iesniegtajiem priekšlikumiem un iebildumiem, to vērā ņemšanu vai noraidīšanu, norādot noraidījuma pamatojumu. Izstrādes vadītājs nodrošina materiālu sagatavošanu un iesniegšanu plānošanas reģiona administrācijai/pašvaldībai izskatīšanai AP materiālus.

Uzsākot darbu pie AP izstrādes, svarīgi:

1. pirms darba uzsākšanas skaidri definēt veicamo darbu ietvaru, laika periodu, kādā tas veicams, un atbildīgos konkrētā darba izpildē (rūpīgi izstrādāts darba plāns var dot pozitīvu rezultātu, t.i., ja process tiek pārdomāti vadīts, tad ļauj veidot ciešākas attiecības vadības grupā, vairo iesaistīto pušu sapratni par partnera lomu, nepieciešamajiem resursiem, noteiktajiem termiņiem utt.);
2. noteikt AP izstrādes gaitā iespējamus riskus un problēmas;
3. pastāvīgi sekot vadības grupas darbam, nepieciešamības gadījumā pieaicināt vajadzīgos speciālistus, savlaicīgi kontrolēt paveikto.

Vadības grupas sastāvā ieteicams iekļaut ne vairāk kā 10 cilvēkus:

1. plānošanas reģiona attīstības padomes pārstāvi/pašvaldības domes deputātu (atbildīgo par procesa uzraudzību);
2. administrācijas darbinieku (atbildīgo par procesa vadību);
3. kaimiņu plānošanas reģiona/pašvaldības plānošanas speciālistu;
4. Pārresoru koordināciju centra un VARAM pārstāvi (plānošanas reģioniem)/ plānošanas reģiona administrācijas pārstāvi (pašvaldībām);
5. pašvaldības struktūrvienību un iestāšu pārstāvjus (attiecas tikai uz pašvaldībām).

Vadības grupas risināmie uzdevumi var būt:

1. vienošanās par detalizētu AP izstrādes plānu (ar termiņiem un atbildīgajiem);
2. vienošanās par sabiedrības līdzdalības plānu AP izstrādes procesā;
3. vienošanās par tematisko grupu izveidošanu un sastāvu (ņemot vērā saņemtos sabiedrības pārstāvju pieteikumus);
4. tematisko grupu darba rezultātu izskatīšana un vērtējuma sniegšana par AP redakcijām;
5. vienošanās par AP projekta tālāko virzību (1.redakcijas nodošanu publiskajai apspriešanai, galīgās redakcijas nodošanu VARAM/plānošanas reģiona atzinuma sniegšanai u.tml.);
6. sabiedriskās apspriešanas rezultātu izskatīšana, vienošanās par sabiedrības viedokļa iekļaušanu AP.

III ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA UN TĀS STRUKTŪRA

TAPL un APSL²³ noteikts, ka plānošanas reģiona/pašvaldības attīstības programma ir vidēja termiņa plānošanas dokuments (līdz 7 gadiem), kurā noteikts pasākumu kopums ilgtermiņa prioritāšu īstenošanai.

Attīstības programmas loma ir:

- apzināt un novērtēt pašvaldības rīcībā esošos resursus (dabas resursi, infrastruktūra, cilvēkresursi u.c.), piedāvājot skaidru redzējumu un risinājumus to efektīvākai izmantošanai;
- mērķtiecīgi plānot rīcības un investīcijas (t.sk. pamats pašvaldības budžeta plānošanai);
- sekmēt visa veida investīciju piesaisti (t.sk. pamats valsts atbalsta plānošanai, ārvalstu un vietējo privāto investīciju piesaiste);
- sekmēt teritorijas atpazīstamību.

Saskaņā ar TAPL²⁴, vietējām pašvaldībām un plānošanas reģioniem ir jāizstrādā attīstības programmas, un tajās ir jāietver šādas sadaļas:

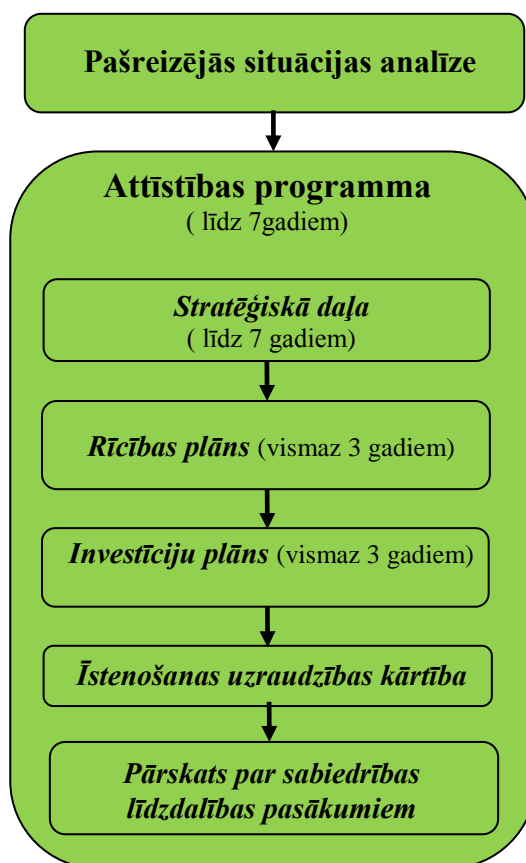
- pašreizējās situācijas analīzi – attīstības tendences, problēmas un izaugsmes resursi;
- stratēģisko daļu – vidēja termiņa attīstības prioritātes, rīcības virzieni un pasākumu kopums, vidējā termiņā sasniedzamie rezultāti;
- informāciju par attīstības programmas izstrādes procesu;
- rīcības un investīciju plānu – rīcības un investīciju projektu kopums ne mazāk kā trīs gadu periodam, norādot to sasaisti ar atbildīgajiem izpildītājiem un finanšu resursiem;
- īstenošanas uzraudzības kārtību – uzraudzības un ziņojuma sagatavošanas periodiskums, ziņojumā analizējamie uzraudzības rādītāji.

Lai nodrošinātu koordinētu attīstības plānošanas sistēmas darbību, attīstības programmas darbības periodu ieteicams pieskaņot augstāka līmeņa plānošanas dokumentu darbības periodam.

Ja attīstības programmu paredzēts apstiprināt kalendārā gada nogalē un attiecīgajā gadā attīstības programmā nav paredzēts veikt nozīmīgas aktivitātes, tad kā attīstības programmas termiņa sākumu ieteicams norādīt nākamo kalendāro gadu.

²³ APSL 6.pants un 8.pants

²⁴ TAPL 19.pants, 22.pants un pārejas noteikumu 7.punkts

2.attēls Attīstības programmas sadaļas

IV ATTĪSTĪBAS PROGRAMMĀ IETVERAMĀS TĒMAS UN NOZARU POLITIKU PLĀNOŠANA

Plānošanas reģioni un pašvaldības ir tiesīgi izstrādāt plānošanas dokumentus jebkuras jomas attīstībai vai problēmsituācijas risināšanai. Tomēr vajadzētu ņemt vērā, ka jebkura attīstības plānošanas dokumenta izstrāde ir lietderīga, ja izstrādātie plānošanas dokumenti tiek īstenoti, izmantoti lēmumu pieņemšanas procesā un tiek nodrošināta to īstenošanas uzraudzība.

Tā kā pašvaldībās ir ļoti atšķirīga finansiālā un administratīvā kapacitāte, tad katrā konkrētajā gadījumā pirms lēmuma pieņemšanas par nozaru politikas plānošanas dokumentu izstrādes nepieciešamību kādā no jomām, būtu ieteicams to izvērtēt pēc šādiem vienkāršiem kritērijiem:

- Vai konkrētā joma jau nav detalizēti izvērtēta kādā citā plānošanas dokumentā?
- Vai konkrētās jomas attīstīšana nav saistīta arī ar citu jomu attīstību, ko visveiksmīgāk būtu risināt kopā vienuviet – pašvaldības attīstības programmā?
- Vai konkrētajā jomā paredzētas nozīmīgas finanšu investīcijas, un pašreizējā brīdī nav saprotams, kur tās ieguldīt?
- Vai šīs jomas attīstībā ir nodarbināta vesela struktūrvienība speciālistu, kuri spēs nodrošināt plānošanas dokumenta ieviešanu?

Pašvaldības attīstības programmā nav nepieciešams apskatīt neierobežotu tēmu skaitu. VARAM un nozaru ministriju skatījumā pašvaldības attīstības programmā ir nepieciešams koncentrēties galvenokārt uz šādām tēmām:

- Vispārējā izglītība (pirmsskolas, pamata un vidējā izglītība);
- Pieaugušo izglītība;
- Sports;
- Jaunatnes politika;
- Profesionālā izglītība;
- Kultūra (kultūras centri, bibliotēkas, muzeji, izglītības iestādes);
- Nodarbinātība;
- Bērnu un ģimenes politika;
- Sociālie pakalpojumi un sociālā palīdzība;
- Vienlīdzīgu iespēju politika (personas ar invaliditāti);
- Vienlīdzīgu iespēju politika (dzimumu līdztiesība);
- Veselības aprūpe un veselības veicināšana;
- Satiksme un sakari;
- Enerģētika un energoefektivitāte;
- Uzņēmējdarbības attīstība;
- Tūrisms;
- Sabiedriskā kārtība un drošība;
- Meža apsaimniekošana un zemes pārvaldība;
- Atkritumu apsaimniekošana;
- Lauksaimniecība un lauku attīstība;
- Dabas aizsardzība;
- Ūdens resursu apsaimniekošana;

- Gaisa kvalitāte un troksnis;
- Zemes dziļļu aizsardzība;
- Vienas pieturas aģentūras principa ieviešana pakalpojumu sniegšanā;
- Klimata pārmaiņu politika.

Ja dome pieņem lēmumu par nozaru politikas plānošanas dokumenta izstrādi, tad tā izstrādes procesā, bez konkrēto nozari regulējošajiem normatīvajiem aktiem, jāņem vērā arī šādi normatīvie akti:

- Attīstības plānošanas sistēmas likums;
- Teritorijas attīstības plānošanas likums;
- Ministru kabineta 2014.gada 2.decembra noteikumi Nr.737 „Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi”;
- Ministru kabineta 2014.gada 14.oktobra noteikumi Nr.628 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem”;
- Ministru kabineta 2009.gada 25.augusta noteikumi Nr.970 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā”.

Normatīvie akti nosaka, ka ir četru veidu nozares plānošanas dokumenti: pamatnostādnes, plāns, konceptuāls ziņojums un tematiskais plānojums. Pamatnostādņu, plāna un konceptuālā ziņojuma būtību, tajā ietveramo saturu regulē MK 2014.gada 2.decembra noteikumi Nr.737, savukārt tematiskajā plānojumā ietveramo saturu un izstrādes kārtību regulē MK 2014.gada 14.oktobra noteikumi Nr.628.

Pamatnostādnes ir politikas plānošanas dokuments, kuru izstrādā, lai noteiktu jaunus vidēja termiņa attīstības virzienus nozaru politikās.

Plāns ir īstermiņa vai vidēja termiņa plānošanas dokuments, ko izstrādā politikas (pamatnostādņu) ieviešanai vienā vai vairākās nozarēs, kā arī augstākas institūcijas dotā uzdevuma izpildei. Tāpat plānu izstrādā pamatnostādņu vietā, ja vidējā termiņā netiek izvirzīti jauni attīstības virzieni nozaru politikās.

Konceptuāls ziņojums ir politikas plānošanas dokuments, kuru izstrādā, ja nepieciešams izšķirties par turpmāko rīcību iepriekš noteiktu nozaru politiku īstenošanā. Konceptuālā ziņojuma darbības periods ir brīvi nosakāms, atkarībā no konceptuālo lēmumu pieņemšanai nepieciešamā laika perioda.

Tematiskais plānojums ir teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā atbilstoši plānošanas līmenim risināti specifiski jautājumi, kas saistīti ar atsevišķu nozaru attīstību (piemēram, transporta infrastruktūra, mājokļu attīstība, uzņēmējdarbībai nepieciešamo teritoriju attīstība un kultūrvēsturiskās teritorijas), bet vēl biežāk ar vides aizsardzību vai dabu saistītu specifisku jautājumu risināšanai (piemēram, inženiertīklu izvietojums, ainaviski vērtīgas teritorijas un riska teritorijas, apstādījumi, meliorācijas attīstība un ūdens teritoriju attīstība). Tematiskais plānojums ir ilgtermiņa (no 8 līdz 25 gadiem) plānošanas dokuments.

Plānošanas dokumenta veida izvēle ir atkarīga no plānošanas dokumentā ieplānotā satura, darbības perioda un citiem aspektiem.

Pamatnostādnes un plānu aktualizē, ja būtiski mainījušies apstākļi, un nepieciešams noteikt jaunus politikas mērķus un rīcības virzienus. Konceptuāls ziņojums nav aktualizējams. Politikas plānošanas dokumenti zaudē spēku, ja ir beidzies to darbības periods, vai pirms tā darbības termiņa beigām ir izstrādāts jauns politikas plānošanas dokuments.

Metodisko ieteikumu 1.pielikumā (šis pielikums sava apjoma dēļ ir atspoguļots atsevišķi no metodiskajiem ieteikumiem, tas arī var tikt aktualizēts atsevišķi), katru jomu pārstāvošās valsts pārvaldes iestādes pārstāvji ir snieguši būtiskāko informāciju, kas pašvaldībām būtu jāņem

vērā, izstrādājot attīstības programmas. Arī izstrādājot nozaru politikas plānošanas dokumentus, ieteicams ņemt vērā ministriju sniegto informāciju:

- Par būtiskākajiem normatīvajiem aktiem, kas būtu jāizvērtē, plānojot vietējo attīstību, un to saturs attiecībā uz pašvaldībām;
- Par galvenajiem nozares politikas plānošanas dokumentiem, kas būtu jāizvērtē plānojot vietējo attīstību, un to saturs attiecībā uz pašvaldībām, norādot konkrētus uzdevumus, par kuru izpildi pašvaldība ir noteikta kā atbildīgā / līdzatbildīgā;
- Par nozares prioritātēm, atbalsta virzieniem 2014.-2020.gadam, t.sk. Eiropas līmeņa iniciatīvas / aktualitātes;
- Par nozares attīstību atbildīgo valsts pārvaldes institūciju ieteikumiem pašvaldībām pasākumu un rīcību plānošanā (ieteikumi nozares atspoguļošanai attīstības programmā - terminoloģija, nozares attīstību raksturojošie rādītāji, saistītās nozares utt.);
- Par nozares attīstību atbildīgo valsts pārvaldes institūciju ieteikumiem pašvaldībām prioritāro projektu noteikšanai, ieteikumi sadarbības projektiem / formām, ieteikumi pasākumu / investīciju projektu teritoriālajai diferenciacijai, t.sk. pakalpojumu teritoriālajam izvietojumam;
- Par sadarbībā ar nacionāla līmeņa institūcijām risināmie jautājumi (nacionāla mēroga problēmu / risinājumu atspoguļošana pašvaldību attīstības programmās);

Nozaru politiku vadlīnijās ir iekļauta arī par nozares attīstību atbildīgo valsts pārvaldes darbinieku kontaktinformācija.

Plānošanas reģioni ir tiesīgi izstrādāt plānošanas dokumentus jebkuras jomas attīstībai vai problēmsituācijas risināšanai. Tomēr vajadzētu ņemt vērā, ka jebkura attīstības plānošanas dokumenta izstrāde ir lietderīga, ja izstrādātie plānošanas dokumenti tiek īstenoti, izmantoti lēmumu pieņemšanas procesā un tiek nodrošināta to īstenošanas uzraudzība.

Plānošanas reģiona attīstības programmas tematiskajam aptvērimumam VARAM skatījumā ir jākoncentrējas uz Reģionālās attīstības likumā un citos plānošanas reģiona darbību regulējošajos normatīvajos aktos noteikto kompetenci, t.sk. lai varētu nodrošināt objektīvu pašvaldību attīstības plānošanas dokumentu izvērtēšanu, ieviest dažādu institūciju deleģēto kompetenci un īstenot plānošanas reģiona iniciatīvas.

V PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

(Attīstības programmas izstrādes 1.posms)

Teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādes pirmais posms ir ļoti darbietilpīgs un nozīmīgs, tā vērtība ir kvalitatīva plānošanas reģiona/pašvaldības pašreizējās attīstības analīze.

Lai attīstības programma nebūtu pārlietu apjomīgs plānošanas dokuments, pašreizējās situācijas analīzes sadaļa tiek sagatavota kā atsevišķs, visiem teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem kopīgs sējums, kas ir papildināms un aktualizējams pēc nepieciešamības. Šo sadaļu izmanto kā informatīvu materiālu teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādei. Atsevišķi attīstības programmā tiek iekļauts vienīgi īss pašreizējās situācijas analīzes kopsavilkums.

Pašreizējās situācijas analīze tiek veidota kā sadaļa, kas parāda plānošanas reģiona/pašvaldības pašreizējo situāciju un pašreizējās politikas īstenošanas radīto rezultātu analīzi konkrētā atskaites punktā.

Pašreizējās situācijas analīzes mērķis ir pēc iespējas precīzāk noskaidrot plānošanas reģiona/pašvaldības un tās apkārtējās teritorijas attīstības tendences, problēmas un izaugsmes resursus, lai noskaidrotu savu attīstības potenciālu.

Veicot pašreizējās situācijas analīzes izvērtēšanu katrā konkrētā jomā, ir nepieciešams ņemt vērā Latvijā apkopojamo datu pieejamību reģionālā un vietējā līmenī, kas ir aprakstīta Valsts statistiskās informācijas programmā. Valsts statistiskās informācijas programma publiski ir pieejama Centrālās statistikas pārvaldes interneta vietnes www.csb.gov.lv sadaļā Datubāze. Informāciju par aktuālāko Centrālās statistikas pārvaldes statistikas datu pieejamību var atrast Centrālās statistikas pārvaldes interneta vietnes www.csb.gov.lv sadaļā Datubāze → Datu publicēšanas kalendārs.

Pašreizējās situācijas analīzē izmantojamās datus ieteicams analizēt vismaz pēdējo piecu gadu dinamikā (pieejamo datu ietvaros), lai varētu noteikt pēc iespējas precīzākas attīstības tendences.

Pašreizējās situācijas analīzē plānošanas reģions/pašvaldība analizē līdzšinējo attīstību jomās, kas tai ir nozīmīgas, kā arī jomas, kas ir saistītas ar plānošanas reģiona/pašvaldības funkcijām un iniciatīvām.

Pašvaldībām pašreizējās situācijas analīzē ieteicams analizēt vismaz statistikas datus par cilvēkresursu un ekonomisko attīstību, kā arī citām jomām, kas ir norādītas sadaļā „Attīstības programmā ietveramās tēmas un nozaru politiku plānošana”.

Plānošanas reģioniem pašreizējās situācijas analīzē ieteicams analizēt vismaz statistikas datus par cilvēkresursu un ekonomisko attīstību, kā arī citas jomas, kas ir saistītas ar:

- Reģionālās attīstības likumā un citos normatīvajos aktos noteikto kompetenci (reģiona attīstības plānošana, koordinācija, pašvaldību sadarbība, sabiedriskais transports), t.sk. lai varētu nodrošināt objektīvu pašvaldību attīstības plānošanas dokumentu izvērtēšanu, raksturo pašvaldību kompetencē esošās jomas no reģionālā viedokļa, pašvaldību sadarbību, pašvaldību lomu un ekonomisko specializāciju;
- Papildus uzdoto un brīvprātīgi veikto kompetenci (mūžizglītība, sociālie pakalpojumi, kultūra, jaunatnes politika, u.tml.).

Minimālais plānošanas reģiona pašreizējās situācijas analīzē analizējamās informācijas apjoms aptver:

- Apdzīvojumu un attīstības centru piepildījumu (pakalpojumu apjoms), kurā raksturo apdzīvojuma struktūru un esošo pakalpojumu pieejamību /sasniedzamību, ikdienas

mobilitātes plūsmu darba un pakalpojumu saņemšanas nolūkos, ietekmes areālus (neaprobežojoties ar sava reģiona teritoriju – plašāks skatījums):

- Augstākā un profesionālā izglītība (analīze par esošo augstskolu studiju programmām un to sasaisti ar reģiona ekonomikas profilā noteiktajām tautsaimniecības nozarēm ar attīstības potenciālu perspektīvā, darba tirgus attīstības prognozēm reģionā un reģiona attīstību kopumā);
- Sociālie pakalpojumi (pakalpojumu apjoms, esošo un jaunu pakalpojumu izveide, starpnovadu sadarbība, sociālo pakalpojumu pieejamība un sasniedzamība);
- Veselības veicināšana (veselības aprūpes pakalpojumu izvietojums);
- Mūžizglītība (apstākļi, kas nosaka mūžizglītības saturu (iedzīvotāju vecuma struktūra, izglītības iestāžu tīkls, nodarbinātības tendences));
- Kultūra (kultūras pakalpojumu izvietojums);
- Mobilitāti, t.sk. sabiedriskais transportu (funkcionālās saites ar pārējiem reģioniem, esošais maršrutu tīkls, maršrutu noslodzes kartes);
- Uzņēmējdarbības (tūrisma) attīstību (uzņēmējdarbības centru izvietojums (tīklojums), uzņēmējdarbības centru mērķauditorija un pakalpojumu klāsts, uzņēmējdarbības centru sadarbība ar citām iestādēm (sadarbības forma), izvērtējums par katrā reģionā pašlaik pieejamiem uzņēmējdarbības atbalsta pakalpojumiem un institūcijām, kas sniedz šos pakalpojumus.

Pašreizējās situācijas analīzē nevajadzētu koncentrēties tikai uz katras jomas aktuālo problēmu apzināšanu, bet arī izvērtēt un identificēt analizējamo jomu attīstības iespējas/ perspektīvas.

Ja plānošanas reģionam/pašvaldībai iepriekš ir izstrādāti plānošanas dokumenti un tajos ir noteikti uzraudzības rādītāji, tad vispirms tiek analizēts iepriekš noteikto uzraudzības rādītāju progress un tikai pēc tam tiek veikta sociālekonomisko tendenču rādītāju atlase un analīze par citām jomām.

Iepriekš izstrādātajos plānošanas dokumentos noteiktos uzraudzības rādītājus, kas laika gaitā ir kļuvuši neaktuāli, vai mazsvarīgi, var neizmantot pašreizējās situācijas analīzē.

Lai spētu izsekot līdz informācijas aktualitātei, ieteicams visus klāt pievienotos situācijas analīzes materiālus datēt.

Darbs ar informāciju!

Vācot un apkopojot informāciju, ir svarīgi noskaidrot šādus jautājumus:

- a) par ko ir vajadzīga informācija?
- b) kāda rakstura informācija (objektīva vai subjektīva) ir nepieciešama?
- c) kādā apjomā ir vajadzīga informācija?
- d) kādu informācijas atskaites sistēmu vajadzētu izvēlēties?
- e) cik regulāri informācija iegūstama?
- f) kādas ir informācijas formas?
- g) kas vāks un apkopos informāciju?
- h) kā tiks glabāta informācija?

Objektīvā un subjektīvā informācija

Lai izvērtētu plānošanas reģiona/pašvaldības attīstību, ir svarīgi zināt gan objektīvā, gan arī subjektīvā rakstura informāciju. Objektīva rakstura informāciju dod dati no institūcijām, kas to apkopo (bezdarbnieku skaits, skolēnu un skolotāju skaits skolā), bet subjektīva – no iedzīvotāju aptaujām (skolēnu un bērnu vecāku attieksme pret skolas darbu). Jāņem vērā, ka pašvaldības iedzīvotāju attieksmi pret dzīvi pašvaldībā, vēlmi dzīvot šai vietā nosaka ne tik daudz faktiskais stāvoklis, cik iedzīvotāju apmierinātība ar šo stāvokli. Šādu informāciju var gūt, tikai aptaujājot iedzīvotājus.

Informācijas iegūšanas periodiskums

Informācijas iegūšana ir saistīta ar laika patēriņu. Tādēļ ir svarīgi izprast, par kādām parādībām un procesiem ir nepieciešama ikgadējā informācijas apkopošana, par kādām tā varētu būt ar citu laika intervālu. Tā kā katru gadu pašvaldībai ir jāsniedz ziņas Centrālajai statistikas pārvaldei par iedzīvotāju skaitu, vecuma struktūru, tad šos datus var apkopot regulāri. Savukārt iedzīvotāju aptaujas, kas ir darbietilpīgs un sarežģīts process, var organizēt ar 2-3 gadu intervālu, kura laikā var cerēt, ka notikušas objektīvā stāvokļa izmaiņas, kas būs ietekmējušas arī iedzīvotāju subjektīvo viedokli.

Informācijas apstrādes un sakārtošanas veidi

Informāciju var atspoguļot piecās formās: apraksta, tabulas, attēla, grafika un kartes veidā. Tā kā informācijai ir jābūt pārskatāmai un uztveramai kopumā, tad pēc iespējas mazāk tā jāveido kā apraksti, un jāizmanto galvenokārt tādas formas kā tabulas, grafiki, attēli un kartes.

Informācijas vākšana un apstrāde

Tā kā parasti plānošanas reģiona/pašvaldības darbinieku skaits ir neliels, rodas jautājums – kas vāks un apkopos plānošanas reģiona/pašvaldības raksturojumam un analīzei nepieciešamo informāciju. Pieredze liecina, ka informatīvās bāzes veidošanā ir jāiesaista pēc iespējas plašāks vietējo institūciju un indivīdu loks. Vietējā līmenī bez pašvaldības administrācijas jāiesaista izglītības iestāžu, informācijas centru, bibliotēku, kultūras namu, biedrību, un nevalstisko organizāciju pārstāvji. No indivīdiem ieteicams piesaistīt atsevišķas personas, kam ir interese par pašvaldības dzīvi un tās perspektīvām.

Šī darba vadīšanai jānosaka atbildīgā struktūrvienība vai speciālists, kura uzdevums būtu pārzināt informācijas savākšanu, atsevišķu institūciju darba koordinēšana šai jomā, situācijas primāra analīze un novērtēšana.

Pašreizējās situācijas analīzes kopsavilkums

Attīstības programmā neatkarīgi no izvēlētās pieejas pašreizējās situācijas un SVID analīzes veidošanā, ir lietderīgi iekļaut pašreizējās situācijas analīzes kopsavilkumu, kurā atbilstoši integrētas pieejas principiem atspoguļo būtiskākos faktus un attīstības tendences analizējamo jomu griezumā, īsi raksturojot:

- plānošanas reģiona/pašvaldības attīstības resursus,
- nozaru/jomu mijiedarbību – vienas jomas attīstības pozitīvā un negatīvā ietekme uz citām jomām (piem., rūpnīcas celšana uzlabo pašvaldības ekonomisko attīstību, risina nodarbinātības problēmas, bet pasliktina vides kvalitāti),
- funkcionālās saites ar apkārtējām teritorijām – līdzšinējā mijiedarbība (piem., pašvaldībā strādā ne tikai šīs pašvaldības, bet arī apkārtējo pašvaldību iedzīvotāji, pašvaldības pakalpojumi pieejami šīs pašas vai arī plašākas teritorijas iedzīvotājiem u.tml.) un sadarbība (regulāri notiekošās sadarbības aktivitātes, kopīgie projekti u.tml.),
- nozīmīgākos iepriekš īstenotos projektus.

SVID analīze

SVID analīze (stipro pušu, vājo pušu, iespēju un draudu izvērtējums) ir teritorijas attīstības perspektīvu izvērtējums, ņemot vērā pašreizējo situāciju. Iegūtie rezultāti ir būtiski, lai formulētu stratēģiskos uzstādījumus turpmākajiem gadiem.

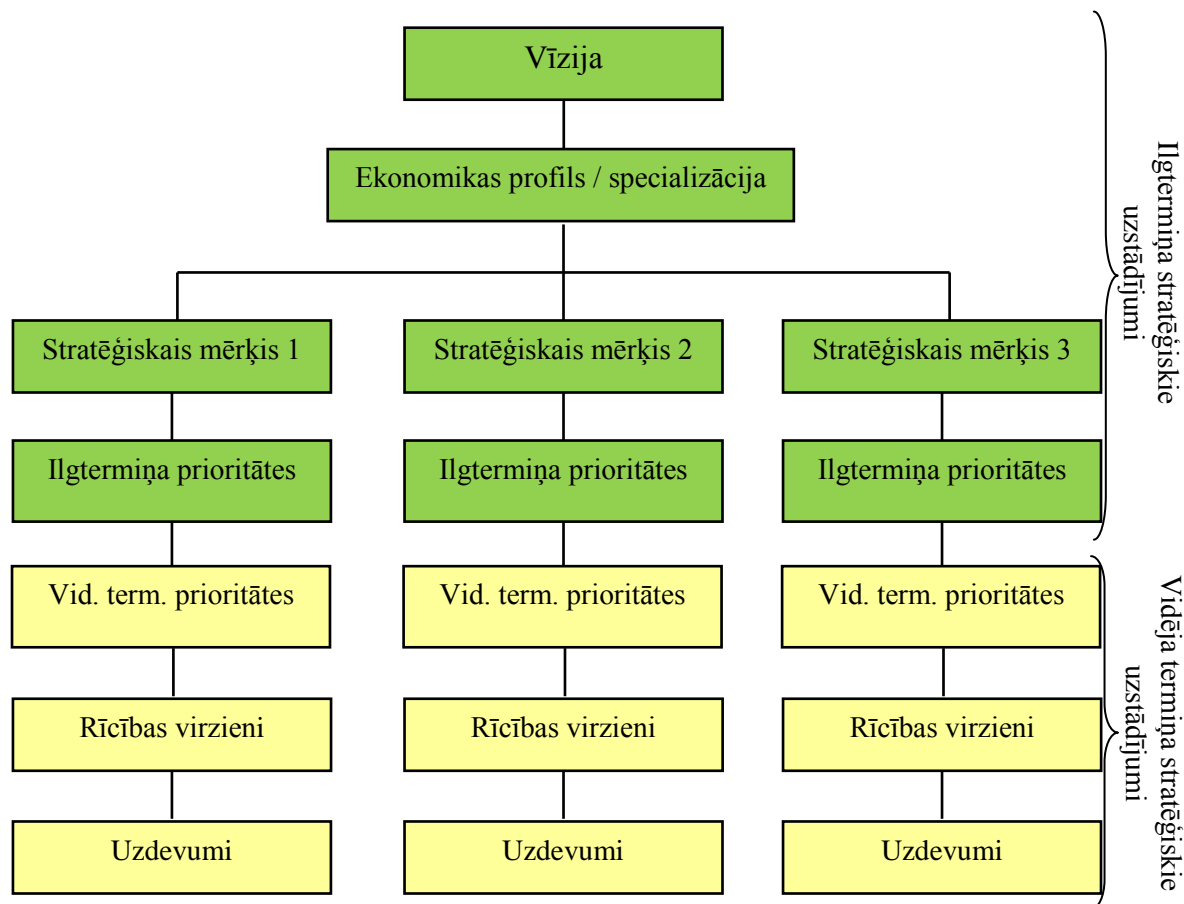
SVID analīzi ieteicams atspoguļot tabulā, lai pārskatāmi aprakstītu visu jomu stiprās, vājās puses, iespējas un draudus atbilstoši pašreizējās situācijas aprakstā minētajam. Izstrādājot SVID analīzi, jāņem vērā, ka tā nav detalizēts jomu pārskats, bet gan svarīgāko faktoru, iespēju un draudu atspoguļojums, kas dod vispārēju priekšstatu par situāciju plānošanas reģionā/pašvaldībā.

SVID analīzes rezultāti ir būtiski rīcības virzienu un uzdevumu formulēšanā, tāpēc SVID analīzē katram ierakstam ir lietderīgi pievienot novērtējumu. Novērtējums var būt izteikts absolūtā izteiksmē (rādītājs, ko izsaka vai aprēķina tieši), vai relatīvā izteiksmē (rādītājs, kas izteikts salīdzinājumā ar kaut ko, vai attiecībā pret kaut ko citu). Piemēram, ja no analīzes ir secināts, ka Latvijas Universitātes zinātniskai potenciāls ir Rīgas reģiona attīstības stiprā puse, tad izsakot to relatīvā izteiksmē, attiecīgi ir jānorāda, kādā līmenī tā ir stiprā pusē – Rīgas plānošanas reģionā, Latvijā, Baltijas valstīs, Eiropas Savienībā vai globālā mērogā.

VI STRATĒGISKĀ DAĻA (Attīstības programmas izstrādes 2.posms)

Attīstības programma tiek izstrādāta, lai nodefinētu konkrētu pasākumu kopumu plānošanas reģiona vai vietējās pašvaldības attīstības stratēģijā izvirzīto ilgtermiņa stratēģisko uzstādījumu īstenošanai. Tāpēc attīstības programmas stratēģiskajā daļā ieteicams atspoguļot ilgtermiņa un vidēja termiņa stratēģisko uzstādījumu savstarpējo sasaisti.

Attīstības programmas stratēģiskās daļas struktūru ieteicams veidot, atspoguļojot sasaisti ar ilgtspējīgas attīstības stratēģijā definētajiem uzstādījumiem:

3.attēls Attīstības programmas stratēģiskā daļa/stratēģiskā matrica

Vidēja termiņa stratēģiskie uzstādījumi

Vidēja termiņa prioritātes

Vidēja termiņa prioritātes ir svarīgākie nosacījumi, lai sekmētu ilgtermiņa prioritāšu sasniegšanu. Tās tiek noteiktas, izvērtējot resursus un iespējas un ņemot vērā ilgtermiņa prioritātes, pašreizējās situācijas un SVID analīzi. Katram plānošanas reģionam/pašvaldībai tās ir atšķirīgas.

Vidēja termiņa prioritātes tiek atvasinātas no ilgtermiņa prioritātēm (skat. 1.tabulu)

Definējot vidēja termiņa prioritātes, nedrīkst aizmirst, ka tām ir jāattiecas uz visiem iedzīvotājiem neatkarīgi no dzimuma, vecuma, etniskās piederības, izglītības, ticības, seksuālās

orientācijas, veselības vai citiem personīgiem kritērijiem. Rīcības virzienos, uzdevumos, pasākumos un aktivitātēs var norādīt konkrētu sabiedrības daļu, uz kuru tas attiecas.

Definējot vidēja termiņa prioritātes, rīcības virzienus, uzdevumus, pasākumus/aktivitātes un projektus, ir jāņem vērā plānošanas reģiona noteiktais ekonomikas profils/pašvaldības noteiktā specializācija, tādējādi nodrošinot, ka attīstības programma ir balstīta uz izpratni par vadošajām ekonomikas jomām un priekšnoteikumiem to attīstībā.

Attīstības programmā visas prioritātes, rīcības virzieni un uzdevumi ir hierarhiski jāsaprupē un atbilstoši jāsanumurē. Šāda pieeja nodrošina ērtu pārskatāmību un uzraudzību.

3.piemērs

1.tabula

Ilgtermiņa prioritāšu un vidēja termiņa prioritāšu saskaņotība

Pašvaldības ilgtermiņa attīstības stratēģija	Pašvaldības attīstības programma
Ilgtermiņa prioritātes	Vidēja termiņa prioritātes
Labi sasniedzama pašvaldība	Transporta infrastruktūras uzlabojumi un attīstība. Ērtas un pieejamas transporta sistēmas attīstība.
Augsts iedzīvotāju izglītības un dzīves līmenis	Pievilcīgu dzīves vides standartu nodrošināšana. Izglītības iestāžu modernizācija.

Izvirzot vidēja termiņa prioritātes, ir jādefinē vidēja termiņā sasniedzamie rezultāti, kas raksturo šo prioritāšu izpildi.

Par vidējā termiņā sasniedzamajiem rezultatīvajiem rādītājiem var izmantot politikas rezultātu (*outcomes*) rādītājus (plašāk par rādītājiem skat. XII nodaļu).

1.ieteikums

2.tabula

Prioritāšu novērtēšanai vidējā termiņā sasniedzamie rezultāti

Rādītājs	Bāzes gads	Pašreizējā vērtība	20**.gadā sasniedzamais rezultāts	Avots
Vidēja termiņa prioritāte nr.1				
Vidēja termiņa prioritāte nr.2				

Pilsētas vidējā termiņā sasniedzamie rezultāti

Rādītājs	Bāzes gads	Pašreizējā vērtība	2025.gadā sasniedzamais rezultāts	Avots
Infrastruktūra				
Ielu infrastruktūras struktūra	2018	Asfaltētās – 50% Grantētās – 30% No jauna būvējamās – 20%	Asfaltētās – 70% Grantētās – 20% No jauna būvējamās – 10%	Pilsētas pašvaldība
Ūdensapgādes infrastruktūra	2018	86% iedzīvotāji pieslēgti pie centralizētās ūdensapgādes sistēmas	90% iedzīvotāji pieslēgti pie centralizētās ūdensapgādes sistēmas	SIA „Ūdens”

Rīcības virzieni un risināmie uzdevumi

Rīcības virzieni ir konkrētu pasākumu kopums, kas ir izvirzīts noteikto vidēja termiņa prioritāšu sasniegšanai.

Lai nodrošinātu, ka tiek izstrādātas īstenojamas attīstības programmas, stratēģiskās daļas izstrādes gaitā, galvenokārt izstrādājot konkrētus rīcības virzienus un uzdevumus, tās izstrādātājiem ir jābūt informētiem par īstenošanas iespējām, it īpaši par jebkuriem sarežģījumiem. To iespējams panākt, rīcības virzienu izstrādi uzticot vai rīcības virzienu izstrādē iesaistot to institūciju pārstāvjus, kuri būs iesaistīti uzdevumu izpildē.

Risināmie uzdevumi ir iniciatīvu un rīcību kopums, kas ir izvirzīti noteikto rīcības virzienu īstenošanai, nodrošinot savstarpēji papildinoša un kompleksa atbalsta mehānisma izveidi. Tie ir skaidri definēti, izmērāmi un pārbaudāmi.

Stratēģiskā matrica vidēja termiņa prioritātes nr.1 (VTP1) īstenošanai

Vidēja termiņa prioritāte 1 (VTP 1)	Rīcības virzieni (RV)	Uzdevumi (U)
VTP1: Izglītots, konkurētspējīgs, vesels, sociāli aktīvs un radošs iedzīvotājs	RV1: Kvalitatīva izglītība visa mūža garumā	U1: Paaugstināt izglītojamo mācīšanas, mācīšanās un zināšanu apguves kvalitāti
		U2: Pilnveidot un attīstīt mūsdienu prasībām atbilstošu izglītības piedāvājumu: mācību programmas un materiāltehnisko bāzi
		U3: Paaugstināt pedagogu kompetenci, prasmes un inovatīvo darbību
		U4: Paplašināt izglītības iespējas dažādām iedzīvotāju, t.sk. sociālā riska grupām

Attīstības programmas saskaņotība un pēctecība

Izstrādājot plānošanas reģiona attīstības programmu, ir jāizvērtē iepriekš izstrādātā attīstības programma, attiecīgajā plānošanas reģionā ietilpstošo vietējo pašvaldību attīstības programmas, kā arī citu (galvenokārt blakus esošo) plānošanas reģionu attīstības programmas un jānodrošina atbilstība šādiem plānošanas dokumentiem:

- NAP 2014.-2020.;
- plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijai;
- Reģionālās politikas pamatnostādnēm.

Plānošanas reģiona/pašvaldības attīstības programmai ir jāparedz NAP 2014.-2020. stratēģijas īstenošana, sekmējot virzību uz zināšanām balstītas ekonomikas attīstību.

6.piemērs

5.tabula

Nacionālais attīstības plāns 2014 - 2020		Plānošanas reģiona attīstības programma		Pašvaldības attīstības programma	
Prioritātes					
Tautas izaugsme	saimniecības	Iedzīvotāju dzīves paaugstināšana	izglītības un līmeņa	Izglītības paaugstināšana	kvalitātes
Izaugsmi teritorijas	atbalstošas	Reģiona palielināšana	konkurētspējas	Konkurētspējīga uzņēmējdarbība	

Plānošanas reģiona attīstības programmā iepriekšminētā sasaiste ar plānošanas reģionā ietilpstošo vietējo pašvaldību attīstības programmām ir jāatspoguļo, atsaucoties uz konkrētām vietējām atšķirībām un dažādu vietu lomu, kas atspoguļota attīstības programmās - kādi ir vietējie resursi, to stiprās un vājās puses utt. Tam nevajadzētu būt vienkārši vietējās attīstības programmās atspoguļoto prioritāšu apkopojumam, bet gan dažādo reģiona vietu dažādo lomu stratēģiskai analīzei, piemēram, pašvaldības un to lomas: pakalpojumu centri, universitāšu pilsētas, tūrisma galamērķi utt.

Izstrādājot pašvaldības attīstības programmu, ieteicams izvērtēt iepriekš izstrādāto pašvaldības attīstības programmu, to vietējo pašvaldību attīstības programmas, ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un teritorijas plānojumus, ar kurām robežojas attiecīgā vietējā pašvaldība un jānodrošina atbilstība šādiem plānošanas dokumentiem:

- plānošanas reģiona attīstības programmai;
- vietējās pašvaldības teritorijas plānojumam;
- vietējās pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģijai.

**Rēzeknes pilsētas attīstības programmas atbilstība
Latgales plānošanas reģiona attīstības programmai**

Latgales plānošanas reģiona attīstības programma	Rēzeknes pilsētas attīstības programma
Vidēja termiņa prioritātes	
Reģiona konkurētspējas palielināšana	Konkurētspējīga uzņēmējdarbība
Reģiona infrastruktūras attīstība	Pilsētvides infrastruktūra
Rīcības virzieni	
Uzņēmējdarbībai labvēlīgas vides veidošana	Inovāciju ieviešana un tehnoloģiju pārnese. Publiskās un privātās partnerības veidošana. Pašvaldības Speciālās ekonomiskās zonas attīstība.
Darbspēka konkurētspējas paaugstināšana	Mūžizglītības un tālākizglītības pilnveidošana. Profesionālās un augstākās izglītības kvalitātes uzlabošana.

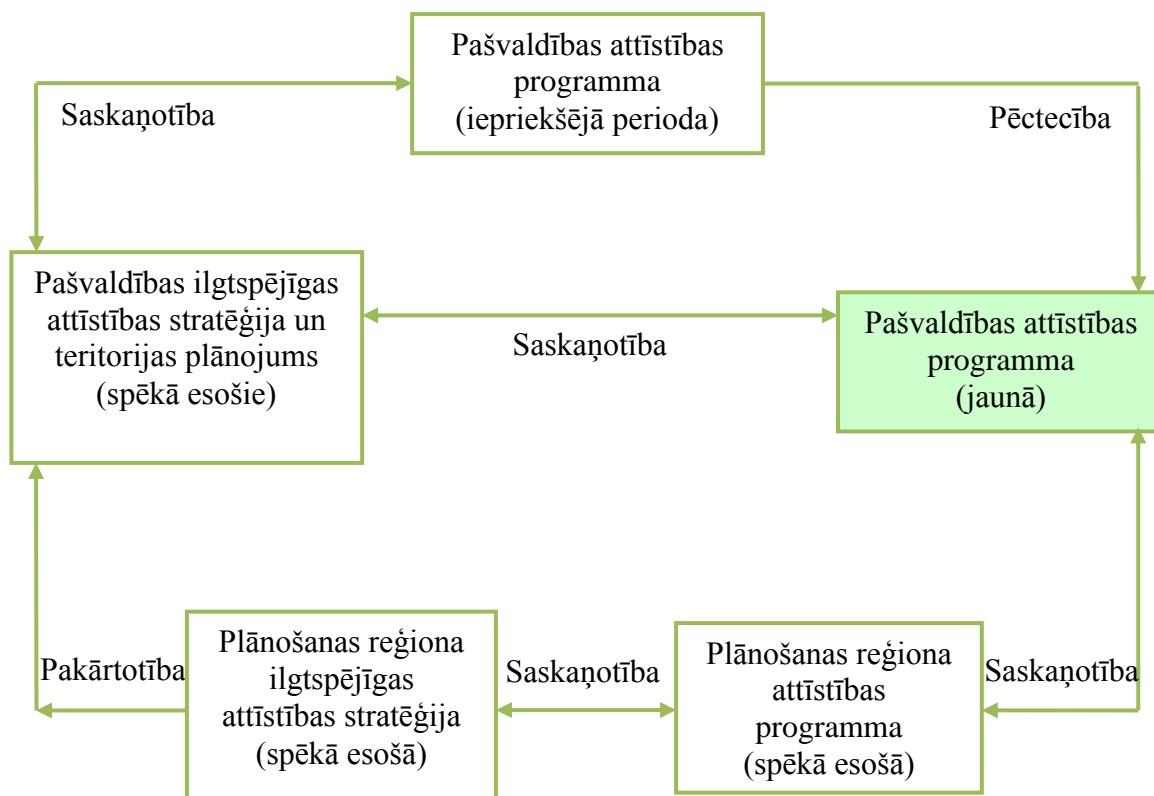
Plānošanas reģionu attīstības plānošanas dokumenti ir galvenā saikne starp nacionāla un vietēja līmeņa attīstības plānošanas dokumentiem. Tāpēc, izstrādājot vietēja līmeņa attīstības programmu, ir jānodrošina cieša saskaņotība tieši ar plānošanas reģionu attīstības plānošanas dokumentiem.

Ja pašvaldības attīstības programmas izstrādes laikā tiek konstatēts, ka nav izstrādāta attiecīgā plānošanas reģiona attīstības programma, tad ir nepieciešams vērsties attiecīgajā plānošanas reģionā, lūdzot sniegt nosacījumus konkrētās pašvaldības attīstības programmas izstrādei. Plānošanas reģiona viedoklis par konkrētās pašvaldības vidēja termiņa uzstādījumu atbilstību plānošanas reģiona uzstādījumiem tiek sniegts, plānošanas reģionam sagatavojot atzinumu par konkrētās attīstības programmas 1.redakciju.

Vietējā līmeņa attīstības plānošanas dokumentu galvenais uzdevums attiecībā pret augstāka līmeņa plānošanas dokumentiem ir noteikt šo plānošanas dokumentu ieguldījumu reģionāla un nacionāla līmeņa plānošanas dokumentu izpildē. Tajos skaidri jāapraksta vietējā līmeņa resursi un to šā brīža vai iecerētais devums, tāpat arī jābūt informācijai par specifiski vietēja rakstura problēmām, kā arī skaidri jādefinē tās izpildītāju atbildības joma.

Pēctecība – attīstības programmas izstrādes gaitā tiek izmantoti līdz šim sagatavotie un politikas veidošanas procesā izmantotie plānošanas dokumenti gan nacionālā, gan reģionālā, gan vietējās pašvaldības līmenī.

Attīstības programmas izstrādes gaitā jāievēro pašvaldības vēsturiskās attīstības specifika un piedāvātie risinājumi jāizvērtē no vēsturiskās pēctecības viedokļa.

4.attēls Plānošanas reģiona un vietējās pašvaldības plānošanas dokumentu saskaņotība un pārticība

VII RĪCĪBAS PLĀNS UN INVESTĪCIJU PLĀNS

(Attīstības programmas izstrādes 3.posms)

Attīstības programmas izstrādes trešais posms – rīcības plāna un investīciju plāna izstrāde – ir saistīta ar konkrētu darbību un investīciju projektu noteikšanu un to sasaisti ar izpildītājiem un finanšu resursiem.

Pašvaldības attīstības programmā nepieciešams iekļaut gan rīcības plānu, gan arī investīciju plānu. Rīcības plānā norāda darbības, kuras īsteno pašvaldības darbinieki un citas institūcijas, savukārt investīciju plānā norāda investīciju projektus, kurus finansē (pašvaldības budžets, aizņēmums Valsts kasē u.tml.), vai kuriem finansējumu piesaista (ES fondi, ārvalstu finanšu instrumenti u.tml.) pašvaldība, bet īstenošanu veic privātie pakalpojumu sniedzēji.

Plānošanas reģiona attīstības programmā nepieciešams iekļaut rīcības plānu, kur vienuviet iekļauj plānotās darbības un investīciju projektus.

Pašvaldībai rīcības plāna un investīciju plāna aktualizācija jāveic ne retāk kā reizi gadā²⁵, ievērojot pašvaldības budžetu kārtējam gadam, savukārt plānošanas reģionam rīcības plāna aktualizācija ir jāveic ne retāk kā reizi trīs gados²⁶.

Rīcības plāna un investīciju plāna aktualizācijas procesā publiskā apspriešana un iesniegšana institūcijām atzinuma sniegšanai nav nepieciešama. Pēc rīcības plāna un investīciju plāna aktualizēšanas jāpieņem domes lēmums par aktualizētā investīciju plāna stāšanos spēkā, un līdzīgi kā par jebkuru domes lēmumu, jāinformē sabiedrība. Institūciju iesaiste aktualizācijas procesā ir jānodrošina gadījumos, ja to nosaka normatīvie akti, piemēram, saistībā ar kāda finansējuma piešķiršanu.

Aktualizēto rīcības plānu un investīciju plānu apstiprina ar domes/attīstības padomes lēmumu.

Pēc lēmuma pieņemšanas par aktualizētā rīcības plāna vai investīciju plāna stāšanos spēkā, pašvaldībai līdzīgi kā par jebkuru domes pieņemto lēmumu ir jāinformē sabiedrība.

Attīstības programmas sasaiste ar budžetu

Pašvaldību iespējas savu prioritāšu ieviešanā ir ievērojamas – visu 119 pašvaldību budžetu (pamatbudžets un speciālais budžets) kopsumma pārsniedz 2,6 miljardus eiro²⁷, būtiska loma ir arī pašvaldību rīcībā esošajiem cilvēkresursiem, jo pašvaldībās un pašvaldību iestādēs (izglītības, kultūras un sporta iestādes, pašvaldības policija, pansionāti u.c.) strādā 115 439 darbinieki²⁸.

Lai pašvaldības attīstība nenotiktu haotiski, un tās ilgtermiņa attīstība netiktu atstāta novārtā, risinot ikdienišķas problēmas, ir jānodrošina cieša attīstības programmas un pašvaldības budžeta savstarpējā sasaiste:

- attīstības programmas izstrādes un aktualizēšanas procesā ir jāņem vērā pašvaldības reālās finansiālās iespējas,

²⁵ Ministru kabineta 2014.gada 14.oktobra noteikumu Nr.628 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” 73.punkts

²⁶ Ministru kabineta 2013.gada 16.jūlija noteikumu Nr.402 „Noteikumi par plānošanas reģionu teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” 27.punkts

²⁷ Finanšu ministrijas dati par pašvaldību budžetu izpildi uz 2017.gada 31.decembri - ieņēmumi bija 2 628 515 999 eiro, savukārt izdevumi - 2 644 588 684 eiro

²⁸ Latvijas Vēstnesis infografika “Cik liela ir valsts pārvalde”. Dati bez pašvaldību kapitālsabiedrībām un komercsabiedrībām, kur pašvaldību daļa pārsniedz 50%

- pašvaldības budžeta izstrādes procesā ir jāņem vērā attīstības programmas stratēģiskie uzstādījumi, ka arī attīstības programmā iekļautās prioritārās darbības un projektu idejas.

Pašvaldībā prioritārās darbības un investīciju projekti var tikt finansēti no:

- pašu līdzekļiem, piemēram, darbības, kuras veic administrācijas speciālisti, kultūras, izglītības un citu iestāžu darbinieki;
- citu finanšu avotiem, piemēram, darbības, kuras tiek veiktas par pašvaldības kapitālsabiedrību nopelnītajiem vai piesaistītajiem līdzekļiem, ES fondu, ārvalstu finansējuma un valsts budžeta līdzekļiem.

Plānošanas reģiona attīstības programmas īstenošana pašreizējā situācijā ir ierobežota, jo plānošanas reģionam nav sava finansējuma, un saskaņā ar Reģionālās attīstības likumu tā finansēšanas avoti var būt šādi:

- valsts budžeta dotācijas plānošanas reģionu atbalstam un citas valsts budžeta dotācijas;
- pašu ieņēmumi, tai skaitā ieņēmumi no plānošanas reģiona sniegtajiem maksas pakalpojumiem;
- dotācija no pašvaldību budžetiem saskaņā ar pašvaldību un plānošanas reģiona noslēgtajiem līgumiem;
- ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļi;
- ziedojumi un dāvinājumi.

Attīstības programma ir arī labs instruments ikgadējā budžeta izstrādē, jo:

- dod iespēju precīzi saprast katras plānotās darbības vai projekta idejas sasaisti ar pašvaldības stratēģiskajiem uzstādījumiem,
- investīciju plāna un rīcības plāna struktūra ir pietiekami detalizēta, lai varētu precīzi izvērtēt katra finanšu pieprasījuma būtību un nepieciešamību,
- dod iespēju vienkopus redzēt visu iestāžu un pašvaldības struktūrvienību plānoto darbību un investīciju projektu savstarpējo papildinātību,
- MS Excel programmā izstrādāts investīciju plāns un rīcības plāns dod iespēju ātri izanalizēt plānoto ieguldījumu apjomu katrā pašvaldības teritoriālajā vienībā (pagastā vai republikas pilsētas daļā) un arī pa jomām, u.tml.

Investīciju plānu un rīcības plānu ieteicams vispirms sastādīt pa atsevišķām tēmu grupām, kuru izstrādē tiek piesaistīti konkrēto darbību un investīciju projektu īstenotāji, un pēc tam tos var strukturēt atbilstoši noteiktajām prioritātēm un rīcības virzieniem. Tādējādi process, kurā panākta vienošanās par investīciju plānu un rīcības plānu, var veicināt citu institūciju ieinteresētību ne tikai attiecībā uz atsevišķām darbībām un investīciju projektiem, bet par attīstības virzību kopumā.

Ja pašvaldības ikgadējā budžetā nav paredzēti līdzekļi atsevišķu konkrētajā gadā paredzēto darbību vai investīciju projektu īstenošanai, tad ir jāveic rīcības plāna vai investīciju plāna aktualizācija, lai nodrošinātu, ka tajos ir iekļauta precīza informācija.

Ja pašvaldības budžetā tiek veikti grozījumi, tad tā sasaistes nodrošināšanai ar rīcības plānu un investīciju plānu, ieteicams uz konkrēto domes sēdi virzīt apstiprināšanai arī lēmumprojektu par atbilstoši izmaiņu veikšanu arī investīciju plānā vai rīcības plānā, piemēram, „Precizēt investīciju plāna projekta ideju Nr.115, to izsakot šādā redakcijā – “...”, vai „iekļaut investīciju plānā jaunu projekta ideju Nr.115a. šādā redakcijā – “...”.

Rīcības plāns

Attīstības programmas izstrāde nav pašmērķis, tāpēc lai plānošanai veltītie resursi sniegtu pozitīvus rezultātus, ir jāizstrādā detalizēts rīcības plāns vismaz trīs gadu periodam. Rīcības plānā svarīgi darbības plānot saskaņā ar tuvāko gadu laikā pieejamajiem resursiem, jo tikai koncentrēšanās uz svarīgākajām darbībām var veicināt vēlamā rezultāta sasniegšanu, pēctecības un nepārtrauktības nodrošināšanu.

Pašvaldības rīcības plānu aktualizē ne retāk kā reizi gadā (nemainot attīstības programmas stratēģisko daļu), tāpēc rīcības plānu ieteicams iekļaut attīstības programmā kā atsevišķu pielikumu.

Rīcības plāna struktūra

Pašvaldības rīcības plānā iekļauj plānotās darbības, kas ir paredzētas attīstības programmas stratēģiskajā daļā noteikto uzdevumu ieviešanai. Tāpat rīcības plānā norāda iznākuma rezultātīvos rādītājus, atbildīgos par darbību īstenošanu, indikatīvos finansējuma avotus un, ja iespējams, indikatīvo nepieciešamā finansējuma apjomu. Plānošanas reģionu rīcības plānā tiek iekļauti arī investīciju projekti.

8.piemērs

7.tabula

Pilsētas rīcības plāns 1.uzdevuma(U1) realizēšanai

Darbības	Iznākuma (output) rezultātīvie rādītāji	Ieviešanas periods	Finanšu avoti un resursi	Atbildīgais par īstenošanu (sadarbības partneri)
RV1.1: Iedzīvotāju labklājības veicināšana				
U1.1.1.: Konkurētspējīga izglītība, prasmju attīstīšana un nodarbinātības iespēju paplašināšana				
1.Nodrošināt pilsētā deklarētos bērnus ar vietu pirmsskolas izglītības iestādēs no pusotra gada vecuma vai līdzvērtīgu alternatīvu pakalpojumu, tai skaitā atbalstīt privāto pirmsskolas izglītības iestāžu darbību	Pilsētā deklarēto 75 bērnu nodrošināšana ar vietu pirmsskolas izglītības iestādēs no pusotra gada vecuma vai līdzvērtīgu alternatīvu pakalpojumu, t.sk. atbalsts privāto pirmsskolas izglītības iestāžu darbībai	Pastāvīgi	148 500 (pašvaldības budžets, valsts budžets)	Izglītības pārvalde
2.Veicināt izglītojamo iesaistīšanos mācību uzņēmumu veidošanā un biznesa iemaņu iegūšanā	Mācību uzņēmumu organizēšana vidusskolā un 3 pamatskolās	Pastāvīgi	2100 (ES finansējums; Pašvaldības budžets, valsts budžets; cits)	Izglītības pārvalde
3.Nodrošināt izglītības iestādēm sporta aktivitātēm nepieciešamo infrastruktūru un inventāru (sporta zāles, sporta inventāru, sporta laukumus)	Sporta zāļu remonts un labiekārtošana (NATO šķēršļu joslas izveide pie vidusskolas)	2018	6000 (Valsts budžets, pašvaldības budžets)	Izglītības pārvalde

Rīcības plānā pašvaldības drīkst iekļaut arī citas noderīgas papildus kolonnas, piemēram, īstenošanas vieta jeb teritorija (novadā – pagasts vai pilsēta, savukārt republikas pilsētā – pilsētas daļa) u.c.

Būtiskākais, kam jāpievērš uzmanība rīcības plāna izstrādes un aktualizācijas procesā ir:

- Rīcības plānā iekļauj konkrētas un izmērāmas, nevis vispārīgi nedefinētas darbības;
- Rīcības plānu izstrādā vismaz trīs gadu periodam, tāpēc katrai rīcības plānā iekļautajai darbībai ir jābūt skaidri saprotamam tās statusam – jau īstenota, konkrētajā gadā īstenojama, vai vēl neuzsākta (t.sk. darbības, kurām nav pieejams finansējums). Šo principu ir iespējams ievērot, ja precīzi tiek aizpildīta rīcības plāna kolonna “īeviešanas periods”, savukārt daļa pašvaldību²⁹ atšķirīgā īeviešanas statusā esošas darbības nodala, tās iekrāsojot atšķirīgās krāsās;
- Katrai rīcības plānā iekļautajai darbībai ir precīzi jānorāda atbildīgais par tās īstenošanu – konkrēta pašvaldības struktūrvienība, iestāde vai kapitālsabiedrība. Par katru pašvaldības struktūrvienību, iestādi un kapitālsabiedrību rīcības plānā iekļauj vismaz dažas darbības ar izmērāmiem iznākuma rādītājiem.

Rīcības plānā iekļautajām darbībām ir jānosaka izmērāmi īstermiņa sasniedzamie iznākuma rezultāti, kas raksturo šo darbību izpildi konkrētā laika periodā. Jau iznākuma rādītāju noteikšanas laikā ir jāņem vērā, ka vēlāk būs jāizstrādā uzraudzības pārskats par attīstības programmas īeviešanu, tāpēc vienīgi izmērāmi rezultāti var palīdzēt saprast, kāds ir darbību īeviešanas progress. Par darbību sasniedzamajiem rezultatīvajiem rādītājiem izmanto iznākuma (output) rezultatīvos rādītājus.

Rīcības plānā iekļautajām darbībām vienmēr vajadzētu ietvert precīzu īeviešanas periodu, kas ir gan reāls, gan pietiekami konkrēts. Tas ir ļoti būtiski, plānojot institūciju darbu un arī veicot attīstības programmas uzraudzību.

Rīcības plānā iekļautajām darbībām ir jānorāda to īstenošanas finansēšanas avoti un, ja iespējams, indikatīvo nepieciešamā finansējuma apjomu.

Katras rīcības plānā iekļautās darbības īstenošanai ir nepieciešams norādīt vismaz vienu konkrētu struktūrvienību, iestādi, kapitālsabiedrību vai personu, kas būs atbildīga par darbības īstenošanu vai īstenošanas koordināciju. Tas nenozīmē, ka šai institūcijai vai personai ir jādara viss, ko paredz rīcības plāns, bet to, ka ir jābūt kādam, kurš ir atbildīgs, lai plānotās darbības tiek īstenotas un lai atgādinātu iesaistītajām pusēm viņu pienākumus u.tml.

Ja rīcības plānā plānota jauna, specifiska darbība, tad par īstenošanu atbildīgo personu vai personu grupu izvēlas atkarībā no pasākuma izpildei atbilstošākās struktūrvienības, iestādes vai darbinieka kompetences.

²⁹ Aktuāls pašvaldībām, kurām rīcības plāns ir izstrādāts ilgākam periodam par trim gadiem. 2018.gada sākumā 83 jeb 70% pašvaldību rīcības plāna darbības periods sakrīt ar kopējo attīstības programmas darbības periodu

Investīciju plāns

Investīciju plānā pašvaldības iekļauj projektu idejas vismaz 3 gadiem, un to nepieciešams aktualizēt vismaz reizi gadā³⁰ (nemainot attīstības programmas stratēģisko daļu), ņemot vērā tā izpildes progresu un kārtējam gadam apstiprināto budžetu. Aktualizēto investīciju plānu apstiprina ar domes lēmumu.

Investīciju plānā atspoguļo visas plānotās investīcijas pašvaldības attīstības veicināšanai – gan pašvaldības investīcijas, gan investīcijas, ko plānots piesaistīt ES, ārvalstu un nacionālā atbalsta ietvaros. Tajā tiek attēloti visi pašvaldības attīstības projekti vai projektu idejas, kas realizējamas, lai sasniegtu stratēģiskajā daļā izvirzītās vidēja termiņa prioritātes.

Investīciju plāns ietver šādu informāciju par projektu idejām:

- projekta pamatojums – saistība ar attīstības programmas noteiktajām vidēja termiņa prioritātēm, rīcības virzieniem un uzdevumiem;
- projekta idejas plānotais īstenošanas termiņš;
- atbildīgais par projekta idejas īstenošanu (lielākās pašvaldībās norādot konkrētu struktūrvienību, iestādi vai kapitālsabiedrību, savukārt mazākās pašvaldībās norādot atbildīgās personas amatu, piemēram, projekta speciālists vai uzņēmējdarbības speciālists u.tml.);
- projekta idejas īstenošanai nepieciešamais indikatīvais finansējuma apjoms un avoti;
- projekta idejas ieviešanas gaitā sasniedzamie iznākuma rezultāti.

Investīciju plānā pašvaldības drīkst iekļaut arī citas noderīgas papildus kolonnas, piemēram:

- teritorija (novadā – pagasts vai pilsēta, savukārt republikas pilsētā – pilsētas daļa),
- pie finansējuma avotiem atsevišķi izdalīt kolonnu par pašvaldības ņemtajiem kredītlīdzekļiem, vai arī ES fondu finansējumu, valsts finansējumu,
- papildinātība ar citiem projektiem (norādīt projekta N.p.k.),
- joma (energoefektivitāte, transporta infrastruktūra, teritorijas labiekārtošana, vides aizsardzība),
- u.c.

Būtiskākais, kam jāpievērš uzmanība investīciju plāna izstrādes un aktualizēšanas procesā ir:

- Investīciju plānu izstrādā vismaz trīs gadu periodam, tāpēc katrai tajā iekļautajai investīciju projektu idejai ir jābūt skaidri saprotamam tās statusam – jau īstenota, konkrētajā gadā īstenojama, vai vēl neuzsākta (t.sk. projektu idejas, kurām nav pieejams finansējums). Šo principu ir iespējams ievērot, ja precīzi tiek aizpildīta rīcības plāna kolonna “ieviešanas periods”, savukārt daļa pašvaldību atšķirīgā ieviešanas statusā esošas investīciju projektu idejas nodala, tās iekrāsojot atšķirīgās krāsās;
- Katrai investīciju plānā iekļautajai projekta idejai ir precīzi jānorāda atbildīgais par tās īstenošanu – konkrēta pašvaldības struktūrvienība, iestāde vai kapitālsabiedrība;
- Investīciju plāna izstrādē maksimāli jāiesaista pašvaldības struktūrvienības un iestādes, Attīstības nodaļas vai attīstības plānotāja loma ir šo procesu koordinēt;
- Jāaktualizē ne retāk kā reizi gadā, vislabāk izstrādāt un apstiprināt reizē ar budžetu.

³⁰ Ministru kabineta 2014.gada 14.oktobra noteikumu Nr.628 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” 73.punkts

Investīciju plāns³¹

N.p.k.	Projekta nosaukums ³²	Indikatī vā summa kopā	Finanšu instruments ³³			2019.gads		Projekta plānotie darbības rezultāti un to rezultatīvie rādītāji	Projekta īstenošanas periods	Atbildīgais par projekta īstenošanu (sadarbības partneri ³⁴)
			Pašvaldības budžets	ES fondu un cits ārējais finansējums	Citi finansējuma avoti ³⁵	Pašvaldības budžets	Pašvaldības ņemtie kredītīdzekļi			
Atbilstība vidēja termiņa prioritātēm ³⁶										
1.	<i>Projekta ideja</i>									
2.	<i>Projekta ideja</i>									
...										

³¹ Investīciju plānu drīkst papildināt ar papildus pašvaldībai nepieciešamu informāciju.

³² Pie projekta nosaukuma ieteicams norādīt finansējuma avotu, piemēram, Lielās ielas rekonstrukcija (SAM 5.6.2.).

³³ Projekta idejas kopējo summu veidojošos finanšu instrumentus nepieciešams norādīt, lai varētu identificēt, vai projekta īstenošanai ir paredzētas konkrētas finanses, vai arī plānots to iegūt pretendējot uz atbalstu ES fondu, ārvalstu finansējuma, valsts investīciju u.c. atbalsta rīku ietvaros.

³⁴ Jānorāda vien investīciju projektā tieši iesaistītie sadarbības partneri, tāpēc individuāli realizējamajiem investīciju projektu neko nenorāda

³⁵ Valsts budžeta finansējums, privātais finansējums u.tml.

³⁶ Nepieciešams norādīt, lai identificētu plānoto investīciju atbilstību attīstības programmai.

Privātajam sektoram un NVO ieteicamo projekta ideju atspoguļošana

Ņemot vērā, ka attīstības programma tiek izstrādāta teritorijas attīstības veicināšanai, pašvaldībām ir lietderīgi investīciju plānā iekļaut arī nozīmīgākās projektu idejas, ko apņēmušies īstenot privātā sektora vai NVO pārstāvji.

Ja privātajam sektoram un NVO ieteicamās projekta idejas ir skaidri zināmas, tad pašvaldībām šo sadaļu ir ieteicams integrēt investīciju plānā (skat. 9.tabulu) savukārt, ja ir zināms vienīgi pašvaldības redzējums par privātā sektora vai NVO pārstāvju lomu teritorijas attīstībā, ir lietderīgi investīciju plānā izveidot atsevišķu sadaļu, kur norāda turpmākajos gados ieteicamos projektus privātā sektora un NVO pārstāvjiem. Šādas projektu idejas ir ieteicams atspoguļot atsevišķā sadaļā (skat. 10.tabulu).

9.tabula

2019.-2025.gadu periodam ieteicamie projekti privātajā sektorā, kuri nesīs sociāli ekonomisku labumu novada attīstībai

N.p.k.	Projekta nosaukums	Indikatīvā summa kopā	Finanšu instruments			2019.gads		Projekta plānotie darbības rezultāti un to rezultatīvie rādītāji	Projekta īstenošanas periods	Atbildīgais par projekta īstenošanu (sadarbības partneri)
			Pašvaldības budžets	ES fondu un cits ārējais finansējums	Citi finansējuma avoti	Pašvaldības budžets	Pašvaldības ņemtie kredīt līdzekļi			
<i>Vidēja termiņa prioritāte Nr.3: Novada konkurētspējas palielināšana (uzņēmējdarbības veicināšana un efektīva pārvaldība)</i>										
1.	Kempinga un laivu bāzes, pārceltuves izveide	400000						Kempinga un laivu bāzes, pārceltuves izveide upes krastā	2019-2025	
2.	Muzeja un specializēta putnu dārza izveide	350000						Nepabeigtās muzeja ēkas būvniecības pabeigšana, muzeja un putnu dārza izveide, teritorijas labiekārtošana	2019-2025	
...										

10.tabula

2014.-2020.gadu periodam ieteicamie projekti privātajā sektorā, kas nesīs sociāli ekonomisku labumu novada attīstībai

Vidēja termiņa prioritāte Nr.1: Uzņēmējdarbībai un darbam nepieciešamo dzīves un darba prasmju, iemaņu, pašiniciatīvas un uzņēmējdarbības attīstīšana visa mūža garumā

1.1.Rīcības virziens

Pamata dzīves prasmju un radošās domāšanas attīstība visiem bērniem (1-6 gadi)

IETEICAMO PROJEKTU PIEMĒRI:

Bērnu vai bērnu un vecāku pamata dzīves prasmju nometņu organizēšana, radošo nometņu un/vai darbnīcu organizēšana, pamata dzīves prasmju un radošās domāšanas attīstības pasākumi uzņēmumu, biedrību, organizāciju darbinieku darbavietās, bērnu istabu veidošana ģimeņu labsajūtas nodrošināšanai

1.2.Rīcības virziens

...

IETEICAMO PROJEKTU PIEMĒRI

...

Integrētās teritoriju investīcijas, kas jāiekļauj 9 republikas pilsētu attīstības programmās

Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 17.decembra regulas (ES) Nr.1301/2013 par īpašiem noteikumiem attiecībā uz Eiropas Reģionālās attīstības fondu un mērķi "Ieguldījums izaugsmei un nodarbinātībai" un par Regulas (EK) Nr.1080/2006 atcelšanu (turpmāk – ERAF Regula) 7.pantu vismaz 5 % ERAF finansējuma, kas valsts līmenī piešķirts saistībā ar mērķi „Investīcijas izaugsmei un nodarbinātībai”, piešķir integrētām darbībām ilgspējīgai pilsētu attīstībai. Latvija ir izvēlējusies saskaņā ar šo pieeju ieviest septiņus specifiskos atbalsta mērķus (turpmāk SAM) – Nr. 3.3.1., 4.2.2., 5.5.1., 5.6.2., 8.1.2., 8.1.3., 9.3.1. Ņemot vērā ERAF regulas 7.pantu, ITI nosacījumi un prasības, kas aprakstīti informatīvajā ziņojumā "Par pilsētvides un policentriskās attīstības investīciju ieviešanas principiem Eiropas Savienības fondos 2014.-2020.gadam", attiecas uz to SAM finansējuma daļu, kas iepriekšminētajos SAM paredzēta nacionālas nozīmes attīstības centriem. Atbalsts pārējām pašvaldībām ir ieguldījumi teritorijās ārpus ITI ietvara.

Informatīvajā ziņojumā "Par pilsētvides un policentriskās attīstības investīciju ieviešanas principiem Eiropas Savienības fondos 2014.-2020.gadam" ir noteikts, ka ņemot vērā ERAF regulas 7.panta prasības, 9 republikas pilsētas savās attīstības programmās iekļauj:

- informāciju par ekonomisko, sociālo, demogrāfisko, vides un klimata izaicinājumu risināšanu pilsētās - pašreizējās situācijas analīzes daļā vai pašreizējās situācijas analīzes kopsavilkumā vai atsevišķā pielikumā pilsēta sniedz informāciju par ekonomisko, demogrāfisko, vides, klimata un sociālo izaicinājumu aktualitāti un plānotajām rīcībām izaicinājumu risināšanai, kā arī pilsētu - lauku mijiedarbības attīstīšanai;
- atsevišķu sadaļu investīciju plānā par ITI investīcijām, kurā iekļauj prioritāros investīciju projektus.

Pilsētu attīstības izaicinājumi

ERAF Regulas Nr.1301/2013 7.panta 1.punktā noteikts, ka darbības programmu ietvaros atbalsta pilsētu ilgspējīgu attīstību ar tādu stratēģiju palīdzību, kurās ir iekļautas integrētas darbības pilsētu ekonomisko, vides, klimata, demogrāfisko un sociālo problēmu risināšanai, vienlaikus ņemot vērā nepieciešamību attīstīt saikni starp pilsētām un lauku teritorijām. Īstenojot informatīvajā ziņojumā piedāvāto investīciju ieviešanas modeli, tiks realizēts ERAF Regulas 7.panta 1.punktā noteiktais par nepieciešamību īstenot integrētus risinājumus, kas aptver vairākas jomas, kā arī par nepieciešamību veicināt pilsētu-lauku mijiedarbību.

Lai izpildītu ERAF regulas 7.panta 1.punktā noteikto, 9 republikas pilsētas pašreizējās situācijas analīzi, pašreizējās situācijas analīzes kopsavilkumu papildina, vai arī investīciju plānā iekļauj atsevišķu sadaļu par pilsētas attīstības izaicinājumiem, kur raksturo pilsētas būtiskākos izaicinājumus laika periodā līdz 2020.gadam ekonomiskajā, vides, klimata, demogrāfiskajā, sociālajā jomā un pilsētas ietekmē uz apkārt esošo lauku teritoriju attīstīšanu.

Katru no sešiem izaicinājumiem raksturo iekļaujot gan statistiskos datus, gan arī, piemēram, aptauju rezultātus un citu informāciju (skat. 8.piemēru). Šajā sadaļā jāsniedz informācija arī par plānoto investīciju projektu ietekmi uz šo jomu attīstību, veidojot sasaisti starp pilsētas izaicinājumiem vai problēmām un plānotajiem investīciju projektiem.

Ekonomisko, vides, klimata, demogrāfisko un sociālo izaicinājumu aprakstā jābūt atspoguļotai informācijai, kas sniegtu atbildes uz šādiem jautājumiem:

- kādas ir galvenās attīstības tendences šajā jomā (izmanto galvenos jomu raksturojošos rādītājus)?

- ar kādiem projektiem/ aktivitātēm plānots attīstīt šo jomu?

Raksturojot pilsētas ietekmi uz apkārt esošo lauku teritoriju attīstīšanu, jāsniedz atbildes uz šādiem jautājumiem:

- kādas ir pilsētas mijiedarbojas uz apkārtējo teritoriju attīstību (publisko pakalpojumu nodrošināšana apkārtējo pašvaldību iedzīvotājiem, kopīgās iestādes, darbaspēka migrācija u.tml.)?
- kādas ir vēlamās mijiedarbības un sadarbības formas ar apkārtējām pašvaldībām?
- ar kādiem investīciju projektiem un aktivitātēm plānots uzlabot pilsētas lomu un sadarbību ar apkārtējām pašvaldībām?

Pilsētas izaicinājumu izvērtējumu vislietderīgāk ir veikt atsevišķā, investīciju plānam pievienotā pielikumā, lai neizveidojas situācija, ka pašreizējās situācijas analīzē ir iekļautas sadaļas ar atšķirīgu informācijas aktualitāti. Tādējādi arī investīciju plāna aktualizēšanas procesā būs krietni vienkāršāk nodrošināt arī izaicinājumu sadaļas aktualizēšanu.

Daugavpils ekonomiskie izaicinājumi

– **Nepietiekams darba vietu nodrošinājums;**

Reģistrētais bezdarba līmenis Daugavpils pilsētā 2013.gada sākumā bija 11,1%. Daugavpilī 2012.gadā uz 1000 iedzīvotājiem bija 49 ekonomiski aktīvi uzņēmumi, kas ir zemākais rādītājs gan Latvijā kopumā, kur uz 1000 iedzīvotājiem ir 74 vienības, gan arī Latgales reģionā (59 vienības uz 1000 iedzīvotājiem), kā arī starp valsts lielākajām pilsētām, kur vidējais skaits ir 62. Pilsētā reģistrētās ekonomiski aktīvās statistikas vienības 2011.gadā bija 1856 komercsabiedrības, 517 individuālie komersanti, 15 zemnieku saimniecības un 1816 pašnodarbinātas personas.

– **Darbaspēka piedāvājuma kvalitātes neatbilstība darba tirgus pieprasījumam;**

Salīdzinoši augstā bezdarba līmeņa (11%) dēļ ir brīvi pieejams darbaspēks, it sevišķi zemu kvalificētiem darbiem. Saskaņā ar uzņēmumu interviju datiem Daugavpilī esošie cilvēkresursi ne vienmēr atbilst uzņēmēju vajadzībām, līdz ar to pastāv grūtības atrast darbiniekus ar piemērotu kvalifikāciju un pieredzi. Nepieciešams veikt darbinieku apmācības un pārkvalifikāciju.

– **Daugavpilī salīdzinoši zema vidējā darba samaksa** (529 euro bruto 2012. gada beigās), gandrīz par 20% zemāka nekā vidējais atalgojums valstī (669 euro bruto 2012. gada beigās).

– **Nabadzība ir būtiska problēma un nabadzīgo iedzīvotāju skaits pēdējo piecu gadu laikā ir audzis.**

Katru gadu pašvaldības izdevumi, kas saistās ar sociālo aizsardzību pašvaldības budžetā, ir trešie lielākie un 2012. gadā, tāpat kā 2011. gadā, veido 11% no ikgadējiem izdevumiem. Nodarbinātības sekmēšana, jaunu darbvietu rādīšana un citas dažādas aktivitātes uzlabos situāciju pilsētā un veiksmīgi integrēs sociālā atstumtības riska cilvēkus sabiedrībā un darba tirgū.

– **Nepietiekama inovatīvo tehnoloģiju ieviešana uzņēmumos;**

Jauno tehnoloģiju un inovāciju ieviešana ražošanas sfērā paaugstinās uzņēmumu konkurētspēju.

– **Nepietiekama uzņēmumu un izglītības iestāžu sadarbība;**

Tehnoloģiju pārneses kontaktpunkta darbība ir uzsākta, uzdevums ir veicināt komunikāciju starp zinātniekiem, studentiem un uzņēmējiem. Uzņēmumu skaits (16 uzņēmumi 2012.g.), ar kuriem sadarbojas DU Tehnoloģiju pārneses kontaktpunkts, līdz ar to DU TPK darbību ir būtiski turpināt. Regulāri popularizēt Daugavpils uzņēmējdarbības atbalsta organizācijas.

– **Nepietiekami efektīva informācijas platforma biznesa inkubatora ietvaros;**

Daugavpilī kopš 2010.gada darbojas viena no biznesa inkubatora filiālēm „Ideju Viesnīca”. Biznesa inkubators pašlaik darbojas Rēzeknē, Daugavpilī, Balvos, Līvānos un Preiļos. Tā darbība vērtējama pozitīvi, taču, ņemot vērā to, ka šī biznesa inkubatora pirmsākumi meklējami Rēzeknē, tur tas darbojas aktīvāk nekā Daugavpilī. Līdz ar to jauno uzņēmēju ērtībām būtu vēlams padarīt biznesa inkubatora darbību aktīvāku, nodrošinot tā darbību dažādos pilsētas mikrorajonos, piemēram, dažādās izglītības iestādēs vai to filiālēs, tādējādi stimulējot uzsākt uzņēmējdarbību jau studiju laikā. Paplašināt uzņēmējdarbību atbalstošo organizāciju funkcijas ar karjeras izvēles konsultācijām (piemēram, Latgales uzņēmējdarbības centru).

– **Kvalifikācijas paaugstināšanas pasākumi izglītības jomā strādājošiem;**

– **Nepietiekama skolēnu interese par zinātni;**

Daugavpilī trūkst bērnu un jauniešu zinātniskā centrā, kur jaunieši un bērni var iepazīties ar zinātņi un tehnoloģijām caur praktiskajam aktivitātēm;

DU realizē uz sabiedrību vērstas ikgadējas aktivitātes – Zinātnes festivāls, Zinātnieku nakts, Gada balva zinātnē, konference-konkurss Latgales reģiona vidējās izglītības iestāžu zinātnisko darbu veicējiem un konkurss skolēniem „Ceļā uz zinātņi”. Šos pasākumus var izvērtēt un integrēt zinātniskā centra attīstības projektā, sadarbojoties ar DU.

Daugavpils ekonomiskie izaicinājumi tiks risināti SAM 5.6.2. ietvaros izveidojot jaunas ražošanas teritorijas pašreizējo degradēto teritoriju vietā (skatīt investīciju plānā projektus Nr.1, Nr. 2., Nr. 3).

Investīciju plāna papildus sadaļa par integrētajām teritoriju investīcijām

Neatkarīgi no tā, kā līdz šim ir strukturēts investīciju plāns, 9 republikas pilsētu investīciju plānos ir nepieciešams izdalīt atsevišķu sadaļu ITI investīcijām.

Gadījumā, ja pašvaldībai ir iepriekš izstrādāta (t.sk. veicot publisko apspriešanu un saskaņošanu ar attiecīgo plānošanas reģionu) un ar domes lēmumu apstiprināta attīstības programma, tad investīciju plāna aktualizēšanu veic pašvaldība un aktualizēto investīciju plānu apstiprina ar domes lēmumu. Investīciju plāna aktualizācijas procesā investīciju plāna publiskā apspriešana un iesniegšana institūcijām atzinuma sniegšanai nav nepieciešama. Pēc investīciju plāna aktualizēšanas jāpieņem domes lēmums par aktualizētā investīciju plāna stāšanos spēkā, un līdzīgi kā par jebkuru domes lēmumu, jāinformē sabiedrība.

Gadījumā, ja tiek izstrādāta jauna pašvaldības attīstības programma (t.sk. investīciju plāns kā viena no attīstības programmas sadaļām), vai reizē ar investīciju plāna aktualizāciju ir nepieciešama attīstības programmas stratēģiskās daļas aktualizēšana, tad pēc attīstības programmas 1.redakcijas izstrādes, tā ir jānodod publiskajā apspriešanā un jāiesniedz attiecīgajam plānošanas reģionam atzinuma sniegšanai.

Investīciju plānā iekļautajām prioritārajām projektu idejām, kas pretendē uz ITI SAM atbalstu, ir jāiekļaujas konkrētajai pašvaldībai paredzētajā finansējuma intervālā.

Izvirzot indikatīvās projektu idejas un nosakot tām nepieciešamo finansējuma apjomu, jāņem vērā katram ITI SAM noteiktās vidējās sasniedzamo rezultātu izmaksas, vienlaikus paredzot plānoto ieguldījumu apjomam adekvātus projekta rezultātus.

Lai nodrošinātu Darbības programmā noteikto rezultātu sasniegšanu, paredzamas šādas vidējās izmaksas ERAF daļai (rēķinot kopējo plānoto finansējumu SAM un tiem noteiktos rezultātus):

- 3.3.1.SAM: vienas darbavietas radīšanai nepieciešamas investīcijas līdz 41 000 euro; papildus piesaistītās nefinanšu investīcijas vismaz 1 euro pret ieguldīto 1 euro;
- 4.2.2.SAM: patēriņa samazinājums publiskajās ēkās, pieņemot energoefektivitātes veikšanas izmaksas 140 euro/m² un investīciju atmaksāšanās termiņu ne vairāk kā 20 gadi, un pieņemot, ka vidējais enerģijas ietaupījums uz m² pēc renovācijas ir 40 kWh;
- 5.6.2.SAM: vienas darbavietas radīšanai nepieciešamas investīcijas līdz 41 000 euro; papildus piesaistītās nefinanšu investīcijas vismaz 1 euro pret ieguldīto 1 euro; vidējās investīcijas uz 1 ha, lai to labiekārtotu un veiktu atbilstošas investīcijas publiskajā infrastruktūrā, ir aptuveni 500,47 tūkst. euro/ha. Projektam attiecināmo degradēto teritoriju ha apjomā tiek uzskaitīts degradēto teritoriju apjoms, kas atrodas pašvaldības vai privātpersonu īpašumā un kuram projekta rezultātā tiek uzlabota publiskā infrastruktūra vai kurā (pašvaldības īpašuma gadījumā) tiek veiktas investīcijas;
- 8.1.2.SAM - vidējās indikatīvās vispārējās izglītības mācību vides uzlabošanas izmaksas uz vienu izglītojamo ir 3570 euro;
- 8.1.3.SAM - vidējās indikatīvās profesionālās izglītības iestāžu modernizācijas izmaksas uz vienu audzēkni ir 9702 euro;
- 9.3.1.SAM - indikatīvās vidējās izmaksas pakalpojumu infrastruktūras izveidei 1 klientam ir:
 - 14000 euro 1 personai ar garīga rakstura traucējumiem, kura iziet no ilgstošās aprūpes institūcijas;
 - 12000 euro 1 personai ar garīga rakstura traucējumiem, kas nenonāk ilgstošās aprūpes institūcijā;
 - 21300 euro uz 1 bērnu, veidojot SOS bērnu ciematam līdzīgu pakalpojumu;
 - 10000 euro uz 1 vienu vietu „jauniešu mājā”;

- 1740 euro uz 1 bērnu ar funkcionāliem traucējumiem, kuram nepieciešama īpaša kopšana, sociālās rehabilitācijas infrastruktūrai.

Investīciju plānā iekļautajām indikatīvajām projektu idejām, kas pretendē uz 5.6.2.SAM atbalstu, nepieciešams pievienot arī pielikumu ar kartogrāfisko materiālu degradētajai teritorijai, kas tiks iekļauta projektā. Kartogrāfisko materiālu veido brīvā formā, attēlojot konkrēto degradēto teritoriju un potenciālās projekta idejas ietekmi uz tās labiekārtošanu.

Plānojot projektus, atbilstoši vidējām rādītāju izmaksām (128.punkts), 3.3.1.SAM un 5.6.2.SAM rādītāju izmaksas var summēt, piemēram, indikatīvajai projekta idejai, kurā piesaistīti 1 000 000 euro ERAF līdzekļi, ir jāsniedz rezultāts, ko var veidot 10 darbvietas (410 000 euro) un 590 000 euro piesaistītās privātās investīcijas. Šī proporcija var tikt mainīta atkarībā no projekta specifikas.

Pieeja ITI projekta ideju aprakstīšanai

N.p.k.	Projekta nosaukums	Indikatīvā summa kopā	Finanšu instruments			2019.gads		Projekta plānotie darbības rezultāti un to rezultatīvie rādītāji	Projekta īstenošanas periods	Atbildīgais par projekta īstenošanu (sadarbības partneri)
			Pašvaldības budžets	ES fondu un cits ārējais finansējums	Citi finansējuma avoti	Pašvaldības budžets	Pašvaldības ņemtie kredītīdzekļi			
<p>5.6.2.SAM</p> <p><u>Prioritārā projekta ideja:</u> Projekta idejas nosaukums</p> <p><u>Projekta idejas pamatojums:</u> Pamatojums, kāpēc šāds projekts ir nepieciešams, kādas problēmas projekts atrisinās vai kādas iespējas projekta ieviešana radīs.</p> <p><u>Projekta aktivitāšu pamatojums:</u> šis pamatojums, kāpēc projekta ietvaros plānots īstenot konkrētās aktivitātes.</p>										
1.	Projekta idejas nosaukums							Šeit norāda projekta ieviešanas gaitā sasniedzamos rezultāta rādītājus (piemēram, tuvākajos trīs gados radītās darbvietas)		Šeit norāda atbildīgo par projekta īstenošanu un sadarbības partneri, ar kuru noslēgts sadarbības līgums vai arī potenciālo sadarbības partneri. Ja sadarbības partneri vēl nav, nepieciešams norādīt darbības, ko pašvaldība veiks tādu atrašanai
1.1.	Projekta ietvaros veicamā aktivitāte							Šeit norāda projekta ieviešanas iznākuma rādītājus (piemēram, atjaunotais ielas seguma posms km)		
1.2.	Projekta ietvaros veicamā aktivitāte									

PARAUGS

ITI projekta ideju piemēri

N.p.k.	Projekta nosaukums	Indikatīvā summa kopā	Finanšu instruments			2019.gads		Projekta plānotie darbības rezultāti un to rezultatīvie rādītāji	Projekta īstenošanas periods	Atbildīgais par projekta īstenošanu (sadarbības partneri)
			Pašvaldības budžets	ES fondu un cits ārējais finansējums	Citi finansējuma avoti	Pašvaldības budžets	Pašvaldības ņemtie kredītlīdzekļi			
<p><u>SAM 5.6.2 Prioritārā projekta ideja:</u> Bijušās rūpnieciskās teritorijas revitalizēšana Lielajā ielā 7 uzņēmējdarbības teritorijas izveidošanai</p> <p><u>Projekta idejas pamatojums:</u> Pilsētas Lielajā ielā 7 pēc 1993.gada, kad darbu pārtrauca ražotne „Zvaigzne”, saimnieciskā darbība nav notikusi. Kopš 1998.gada visa teritorija 2,36ha platībā atrodas pašvaldības īpašumā, un novada dome ir izlēmusi šo teritoriju revitalizēt, piemērojot to ražošanas uzņēmumu vajadzībām. Lai teritoriju piemērotu uzņēmējdarbības vajadzībām, nepieciešams veikt Noliktavas ēkas rekonstrukciju (ēkas platība 750m²) Projektā plānota Lielās ielas rekonstrukcija, Elektrisko tīklu nomaīņa Lielajā ielā 7, kā arī ūdenssaimniecības attīstība Lielajā ielā 7. Minētajā rūpnieciskajā teritorijā kopumā atrodas 16 uzņēmumiem, kur nodrošinot atbilstošu publisko infrastruktūru, granulu ražotājs SAI „123” plāno paplašināt darbību, izveidojot 5 jaunas darbvietas un veicot investīcijas 477 550 EUR apmērā.</p> <p><u>Projekta aktivitāšu pamatojums:</u> 1.Lielās ielas rekonstrukcija Lielā iela kā transporta koridors pilsētā ir nozīmīga uzņēmējiem, kas darbojas gan pilsētā, gan aiz pilsētas robežas (kopā 16 uzņēmumi). Lielās ielas asfaltbetona segums ir kritiskā tehniskā stāvoklī (ar plašu plaisu un bedru tīklu), daudzviet sadrupis, atsedzot apakšējos segas slāņus, nav atrisināta ūdens novade no ceļa klātnes, ceļa nomalēs izveidojies apaugums un krūmājs, tādejādi nenodrošinot normatīvos noteikto redzamības attālumu un apdraudot satiksmes dalībnieku drošību. 2.Ārējo elektrisko tīklu rekonstrukcija un iekšējo elektrisko tīklu nomaīņa Pašreizējā situācijā rūpnīcas teritorijā elektrības padeve nav pieejama. Lai atjaunotu elektrības padevi ir nepieciešama ārējo tīklu rekonstrukcija, jo tā neatbilst elektrodrošības noteikumu prasībām. Tāpat nepieciešams izveidot jaunu iekšējo elektrisko tīklu, jo līdzšinējie kabeļi ir saglabājušies tikai vietām. 3. Noliktavas ēkas rekonstrukcija. Rūpnīcas teritorijā esošā noliktavas ēka ir saglabājusies apmierinošā tehniskā stāvoklī, tāpēc ir iespējama tās rekonstrukcija. Ēkas platība ir 750m², pēc rekonstrukcijas atvērta tipa ēkā ir plānots ierīkot trīs biroja telpas, savukārt pārējās platības pielāgot ražošanas vajadzībām. 4. Lokālās apkures sistēmas izveide Līdzšinējā noliktavas ēkā apkure nav bijusi nodrošināta, tāpēc ražošanas vajadzībām ir nepieciešams izveidot lokālo apkures sistēmu.</p>										
1.	Bijušās rūpnieciskās teritorijas revitalizēšana Lielajā ielā 7, uzņēmējdarbības teritorijas izveidošanai	803 000	96 360	682 550	24090			Revitalizēta rūpnieciskā teritorija 2,36 ha platībā, radītas 5 jaunas darbvietas un uzņēmuma piesaistītās privātās investīcijas 477 550 eur apmērā.	2019-2020	Pašvaldība (Granulu ražotājs SIA „123”)

1.1.	Noliktavas ēkas rekonstrukcija	180 000	21 600	153 000				Ēkas fasādes rekonstrukcija 750 m ² , logu nomaina, grīdas seguma nomaina, iekštelpu labiekārtošana	2019-2020	
1.2.	Elektrisko tīklu nomaina	123 000	14 760	104 550				Ārējo elektrības kabeļu nomaina 140 m posmā un iekšējo elektrības kabeļu nomaina 185 m	2019-2020	
1.3.	Ielas rekonstrukcija	370 000	44 400	314 500				Veikta ielas seguma rekonstrukcija 0,585 km	2019-2020	
1.4.	Lokālās apkures sistēmas izveide	130 000	15 600	110 500				Apkures sistēmas izveide	2019-2020	

Reģionālas nozīmes attīstības centru investīcijas, kas attīstības programmās jāiekļauj novadiem, kuros atrodas reģionālas nozīmes attīstības centrs

Neatkarīgi no tā, kā līdz šim ir strukturēts investīciju plāns, 21 novada investīciju plānos ir nepieciešams izdalīt atsevišķu sadaļu par investīcijām 3.3.1.SAM un 5.6.2.SAM atbalsta ietvaros.

Gadījumā, ja pašvaldībai ir iepriekš izstrādāta (t.sk. veicot publisko apspriešanu un saskaņošanu ar attiecīgo plānošanas reģionu) un ar domes lēmumu apstiprināta attīstības programma, tad investīciju plāna aktualizēšanu veic pašvaldība un aktualizēto investīciju plānu apstiprina ar domes lēmumu. Investīciju plāna aktualizācijas procesā investīciju plāna publiskā apspriešana un iesniegšana institūcijām atzinuma sniegšanai nav nepieciešama. Pēc investīciju plāna aktualizēšanas jāpieņem domes lēmums par aktualizētā investīciju plāna stāšanos spēkā, un līdzīgi kā par jebkuru domes lēmumu, jāinformē sabiedrība.

Gadījumā, ja tiek izstrādāta jauna pašvaldības attīstības programma (t.sk. investīciju plāns kā viena no attīstības programmas sadaļām), vai reizē ar investīciju plāna aktualizāciju ir nepieciešama attīstības programmas stratēģiskās daļas aktualizēšana, tad pēc attīstības programmas 1.redakcijas izstrādes, tā ir jānodod publiskajā apspriešanā un jāiesniedz attiecīgajam plānošanas reģionam atzinuma sniegšanai.

Investīciju plānā iekļautajām indikatīvajām projektu idejām, kas pretendē uz 3.3.1.SAM un 5.6.2.SAM atbalstu, ir jāiekļaujas konkrētajai pašvaldībai paredzētajā finansējuma intervālā.

Izvirzot projektu idejas un nosakot tām nepieciešamo finansējuma apjomu, jāņem vērā SAM noteiktās vidējās sasniedzamo rezultātu izmaksas, vienlaikus paredzot plānoto ieguldījumu apjomam adekvātus projekta rezultātus.

SAM noteiktie sasniedzamie rezultatīvie rādītāji:

- 3.3.1.SAM: vienas darbavietas radīšanai nepieciešamas investīcijas līdz 41 000 euro; papildus piesaistītās nefinanšu investīcijas vismaz 1 euro pret ieguldīto 1 euro;
- 5.6.2.SAM: vienas darbavietas radīšanai nepieciešamas investīcijas līdz 41 000 euro; papildus piesaistītās nefinanšu investīcijas vismaz 1 euro pret ieguldīto 1 euro; vidējās investīcijas uz 1 ha, lai to labiekārtotu un veiktu atbilstošas investīcijas publiskajā infrastruktūrā, ir aptuveni 500,47 tūkst. euro/ha. Projektam attiecināmo degradēto teritoriju ha apjomā tiek uzskaitīts degradēto teritoriju apjoms, kas atrodas pašvaldības vai privātpersonu īpašumā un kuram projekta rezultātā tiek uzlabota publiskā infrastruktūra vai kurā (pašvaldības īpašuma gadījumā) tiek veiktas investīcijas.

Novadu pašvaldības, kurus administratīvajā teritorijā ietilpst reģionālas nozīmes attīstības centri, investīciju plānu aizpilda tāpat kā 9 republikas pilsētas, skat. iepriekšējo sadaļā tabulu „Pieeja ITI projekta ideju aprakstīšanai”.

Neatkarīgi no attīstības programmas darbības perioda, investīciju plānā norāda visas plānotās projektu idejas, kas pretendē uz 3.3.1.SAM un 5.6.2.SAM atbalstu

Investīciju plānā iekļautajām indikatīvajām projektu idejām, kas pretendē uz 5.6.2.SAM atbalstu, nepieciešams pievienot arī pielikumu ar kartogrāfisko materiālu degradētajai teritorijai, kas tiks iekļauta projektā. Kartogrāfisko materiālu veido brīvā formā, attēlojot konkrēto degradēto teritoriju un potenciālās projekta idejas ietekmi uz tās labiekārtošanu.

Latgales reģiona pašvaldību un Alūksnes novada projekti

5.6.2.SAM ir paredzēts atsevišķs pasākums ieguldījumiem degradēto teritoriju revitalizācijā Latgales PR un Alūksnes novada pašvaldībās, lai attīstītu Austrumu pierobežas teritoriju.

Ņemot vērā 5.6.2.SAM mērķi, finansējums tiek izmantots:

- sadarbības projektiem³⁷ starp nacionālās vai reģionālās nozīmes attīstības centru un tā apkārtējām pašvaldībām;
- individuāliem nacionālās vai reģionālās nozīmes attīstības centru projektiem.

Latgales plānošanas reģions 5.6.2.SAM ietvaros pieejamā finansējuma apjoma ietvaros identificē potenciāli atbalstāmās projektu idejas Latgales reģiona un Alūksnes novada pašvaldībām, un tās atspoguļo Latgales PR attīstības programmas pielikumā „Projekti Latgalē un Alūksnes novadā”.

Šiem sadarbības projektiem jābūt atspoguļotiem gan Latgales PR attīstības programmā (kā projekta idejai); gan arī iesaistīto pašvaldību attīstības programmu investīciju plānos. Jāņem vērā, ka investīcijas plānotas nacionālās un reģionālās nozīmes attīstības centros un to funkcionālajās teritorijās (t.sk. novada teritorija ārpus attīstības centra un apkārtējās pašvaldībās). Sakārtotās degradētās teritorijas, kur iespējams un nepieciešams, tiks pielāgotas jaunu uzņēmumu izvietošanai tajās vai esošo paplašināšanai, lai sekmētu nodarbinātību un ekonomisko aktivitāti pašvaldībās.

Katra pašvaldība attīstības programmas investīciju plānā iekļauj vismaz to sadarbības projekta daļu, kas attiecas uz konkrētās pašvaldības administratīvo teritoriju, vienlaikus ailē „partneri” norāda pašvaldības, ar ko ir sadarbība attiecīgā projekta īstenošanā.

Sadarbības projekti var būt dažādi, piemēram:

- Industriālo teritoriju attīstība, tai atrodoties divās pašvaldībās. Piemēram, Rēzeknes speciālā ekonomiskā zona izvietota divu pašvaldību teritorijā – Rēzeknes pilsētas un Rēzeknes novada, t.sk. vairāki speciālās ekonomiskās zonas zemes gabali atrodas vienlaicīgi abu pašvaldību teritorijās.
- Vienai pašvaldībai pieder īpašums citas pašvaldības teritorijā, ko tā vēlas attīstīt.
- Sadarbības projekti uzņēmējdarbības stimulēšanai, rezultātā sekmējot nodarbinātību attiecīgajās pašvaldībās, varētu tikt veidota arī, attīstot objektu tīklu pašvaldību ietvaros, t.sk.:
 - Industriālo teritoriju tīkls, veidojot koordinētu piedāvājumu investoriem (tādējādi investoram uzreiz tiek piedāvāts lielāks objektu skaits, no kā izvēlēties un atrast piemērotāko savai uzņēmējdarbībai). Šādā tīklā iespējama arī industriālo teritoriju specializācija;
 - Atbalsts komersantiem vienas ražošanas ķēdes ietvaros (ieguldījumi publiskajā infrastruktūrā izejvielu ražotāju, pārstrādes uzņēmumu u.c. ražošanas ķēžu darbības nodrošināšanai).

Investīciju plānā iekļautajām indikatīvajām projektu idejām, kas pretendē uz 5.6.2. SAM atbalstu, nepieciešams pievienot arī pielikumu ar kartogrāfisko materiālu degradētajai

³⁷ Sadarbības projekts – projekts, kuru iesniedz pašvaldība partnerībā ar citām pašvaldībām, kurā tiek plānoti ieguldījumi gan projekta pieteikuma iesniedzēja pašvaldībā, gan projekta partneru pašvaldībā. Projektā iekļauto objektu izvietojums netiek ierobežots - svarīga ir objektu savstarpēja saistība/papildinātība pēc būtības (projektā iekļautajiem objektiem nav jāatrodas tikai uz abu pašvaldību robežas, tie var atrasties jebkur abu pašvaldību teritorijā). Projektos, kas vērsti uz uzņēmējdarbības veicināšanu, jābūt skaidri redzamam labumam komersantiem, ieguldījumam investoru piesaistē un darbavietu radīšanā.

teritorijai, kas tiks iekļauta projektā. Kartogrāfisko materiālu veido brīvā formā, attēlojot konkrēto degradēto teritoriju un potenciālās projekta idejas ietekmi uz tās labiekārtošanu.

13.tabula

Projekti Latgalē un Alūksnes novadā

N.p.k.	Projekta nosaukums	Indikatīvā summa kopā	Finanšu instruments			2019.gads		Projekta plānotie darbības rezultāti un to rezultatīvie rādītāji	Projekta īstenošanas periods	Atbildīgais par projekta īstenošanu (sadarbības partneri)
			Pašvaldības budžets	ES fondu un cits ārējais finansējums	Citi finansējuma avoti	Pašvaldības budžets	Pašvaldības ņemtie kredīt līdzekļi			
1.Vidēja termiņa prioritāte										
<u>Prioritārā projekta ideja:</u>										
<u>Projekta idejas pamatojums:</u>										
<u>Projekta aktivitāšu pamatojums:</u>										
1.1.	<i>Aktivitāte</i>									
....										

VIII INSTITŪCIJU SADARBĪBA UN SASKAŅOŠANAS PROCESS

Valsts un pašvaldības institūcijas piedalās attīstības programmas izstrādē, konsultējot un sniedzot informāciju par to kompetencē esošajiem jautājumiem.³⁸

Visus lēmumus, kas saistīti ar attīstības programmas izstrādi, pašvaldība un plānošanas reģions piecu darbdienu laikā pēc to spēkā stāšanās ievieto TAPIS, savā interneta vietnē, kā arī nodrošina informācijas pieejamību citos sabiedrībai pieejamos veidos, piemēram, informējot institūcijas un kaimiņu pašvaldības vai plānošanas reģionus, kuru var ietekmēt attīstības programmā ietvertie risinājumi, kā arī nepieciešamības gadījumā lūdz norādīt kontaktpersonu, lai varētu koordinēt datu izsniegšanu un nodrošināt institūciju līdzdalību.

Plānošanas reģiona attīstības programmas saskaņošana

Pēc attīstības programmas projekta pilnveidošanas, atbilstoši publiskās apspriešanas rezultātiem, plānošanas reģiona attīstības padome pieņem lēmumu par attīstības programmas iesniegšanu izvērtēšanai VARAM.

VARAM 30 darbdienu laikā sniedz atzinumu³⁹ par pilnveidotā projekta atbilstību normatīvo aktu prasībām un augstāka līmeņa teritorijas plānošanas dokumentiem. Nepieciešamības gadījumā VARAM attīstības programmas projekta izvērtēšanā iesaista arī citas valsts institūcijas.

Nepieciešamības gadījumā plānošanas reģiona attīstības padome drīkst pieņemt lēmumu⁴⁰ par attīstības programmas projekta iesniegšanu izvērtēšanai VARAM reizē ar attīstības programmas projekta nodošanu publiskajai apspriešanai.

Ja plānošanas reģions, izvērtējot atbildīgās ministrijas iebildumus un priekšlikumus, veic būtiskas izmaiņas⁴¹ attīstības programmas projektā, tas pirms galīgās redakcijas apstiprināšanas nodrošina atkārtotu publisko apspriešanu, kas ilgst ne mazāk kā 14 dienas.

Pašvaldības attīstības programmas saskaņošana

Pašvaldība izstrādāto un apstiprināto attīstības programmas projektu (1.redakciju), reizē ar nodošanu publiskajā apspriešanā, nosūta arī attiecīgajam plānošanas reģionam, kas divu nedēļu laikā⁴² sniedz atzinumu par tā atbilstību plānošanas reģiona plānošanas dokumentiem un normatīvo aktu prasībām.

Pēc plānošanas reģiona atzinuma saņemšanas pašvaldība izvērtē tajā izteiktos iebildumus un priekšlikumus, panākot vienošanos par to ņemšanu vai neņemšanu vērā. Ņemot vērā

³⁸ MK 2014.gada 14.oktobra noteikumu Nr.628 51.punkts un MK 2013.gada 16.jūlija noteikumu Nr.402 18.punkts

³⁹ MK 2013.gada 16.jūlija noteikumu Nr.402 20.punkts

⁴⁰ VARAM aicina plānošanas reģionus jau publiskās apspriešanai laikā iesniegt plānošanas dokumentus izvērtēšanai VARAM, tādējādi būtiski samazinot plānošanas dokumentu izstrādei nepieciešamo laika periodu

⁴¹ Par būtiskām izmaiņām uzskata galvenokārt izmaiņu veikšanu stratēģiskajā daļā iekļautajos vidēja termiņa uzstādījumos

⁴² Plānošanas reģions drīkst pagarināt atzinuma sniegšanas termiņu līdz četrām nedēļām, par to informējot pašvaldību

plānošanas reģiona sniegtos iebildumus, priekšlikumus un publiskās apspriešanas rezultātus, pieņem vienu no šādiem lēmumiem:

- precizēt attīstības programmas projektu;
- apstiprināt attīstības programmu.

Ja pašvaldība, izvērtējot plānošanas reģiona iebildumus un priekšlikumus, veic būtiskas izmaiņas⁴³ attīstības programmas projektā, tā pirms galīgās redakcijas apstiprināšanas nodrošina atkārtotu publisko apspriešanu, kas ilgst ne mazāk kā trīs nedēļas, un informē plānošanas reģionu par veiktajiem precizējumiem.

Pašvaldībai piecu darbdienu laikā pēc attīstības programmas vai tās grozījumu apstiprināšanas tā ir jāievieto TAPIS un jāpublicē pašvaldības interneta vietnē.

Īpašie nosacījumi attīstības programmu skaņošanai pašvaldībām, kas pretendē uz atbalsta saņemšanu SAM Nr. 3.3.1., 4.2.2., 5.5.1., 5.6.2., 8.1.2., 8.1.3. un 9.3.1.

Ja pašvaldība investīciju plānā iekļauj jaunas vai veic izmaiņas esošajās SAM Nr.3.3.1, 4.2.2., 5.5.1., 5.6.2., 8.1.2., 8.1.3. un 9.3.1. projektu idejās, precizētais investīciju plāns ir jāapstiprina ar domes lēmumu un jāsaskaņo ar ministriju, kas ir atbildīga par konkrētā SAM ieviešanu.

Pēc precizētā investīciju plāna saņemšanas, par konkrētā SAM ieviešanu atbildīgā ministrija un Reģionālās attīstības un koordinācijas padomes (turpmāk – RAKP) vadītājs, izvērtējot izmaiņu apjomu, nodod to atkārtotai izskatīšanai RAKP vai pieņem lēmumu par pašvaldības veikto izmaiņu saskaņošanu.⁴⁴

⁴³ Par būtiskām izmaiņām uzskata galvenokārt izmaiņu veikšanu stratēģiskajā daļā iekļautajos vidēja termiņa uzstādījumos

⁴⁴ Ministru kabineta 2015.gada 27.oktobra noteikumu Nr.614 20.punkts

IX SABIEDRĪBAS IESAISTE

Lai arī plānošanas reģionu/pašvaldību izpratne par sabiedrības iesaistīšanu ir ļoti atšķirīga, sabiedrības iesaistīšana, informācijas un lēmumu pieņemšanas atklātuma nodrošināšana visos gadījumos ir tās pienākums.

Attīstības plānošanas sistēmas likuma 5.pants nosaka attīstības plānošanas pamatprincipus, kas jāievēro attīstības plānošanas dokumentu izstrādē. Viens no tiem ir interešu saskaņotības princips - saskaņo dažādas intereses un ievēro attīstības plānošanas dokumentu pēctecību, nodrošina, lai tie nedublētos.

Sabiedrības līdzdalības kārtību plānošanas reģionu un pašvaldību attīstības plānošanas procesā nosaka 2009.gada 25.augusta MK noteikumi Nr.970 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā”.

Sabiedrības pārstāvji var līdzdarboties attīstības programmas izstrādē, piedaloties sabiedriskajās apspriedēs, iesaistoties darba grupās, vai arī attīstības programmas izstrādes laikā par to paužot savu viedokli (mutvārdos, rakstiski). Sabiedrības līdzdalība ir iespējama šādos attīstības plānošanas dokumentu izstrādes posmos:

- attīstības plānošanas procesa ierosināšanā (tai skaitā, problēmu konstatēšanā un politikas alternatīvu noteikšanā) - veicot anketēšanu (iedzīvotāju aptaujas anketas paraugu skat. 3.pielikumā un uzņēmēju aptaujas anketas paraugu skat. 4.pielikumā),
- attīstības programmas izstrādē - iesaistoties tematiskajās darba grupās, piedaloties publiskajā apspriešanā un sabiedriskajā apspriedē,
- lēmuma pieņemšanas procesā lēmēj institūcijas noteiktajā kārtībā,
- attīstības programmas ieviešanā,
- attīstības plānošanas dokumentu ieviešanas uzraudzībā un novērtēšanā,
- attīstības programmas aktualizācijā.

Plānošanas reģions/pašvaldība sabiedrības informēšanu veic publicējot vietējā laikrakstā vai plānošanas reģiona/pašvaldības mājas lapā informāciju par attīstības programmas un tās grozījumu izstrādes uzsākšanu, publiskās apspriešanas kārtību, vietu un termiņiem, kur un kad var iepazīties ar attīstības programmu (vai tās grozījumiem) un iesniegt rakstveida priekšlikumus un atsauksmes.

Paziņojumu par līdzdalības procesu noformē atbilstoši pielikumam nr.8.

Plānošanas reģions/ pašvaldība, iesaistot sabiedrības pārstāvjus darba grupā, var noteikt kritērijus, kādiem jāatbilst iesaistāmajiem sabiedrības pārstāvjiem, bet sabiedrības pārstāvjus izvēlas ar atklātas procedūras palīdzību. Savukārt tiem sabiedrības pārstāvjiem, kuri ir izrādījuši interesi līdzdarboties darba grupā, taču tās sastāvā nav iekļauti, organizē atsevišķu sanāksmi.

Kritēriju izvirzīšana sabiedrības pārstāvju atlasīšanai ir vēlama, lai attīstības programmas izstrādes process un sabiedriskais ieguldījums tajā jau no sākuma būtu efektīvs (lai izvairītos no neproduktīvām diskusijām).

Ieteicamie kritēriji sabiedrības pārstāvju izvirzīšanai:

- persona pārstāv kādu organizētu interešu grupu,
- personai ir pieredze projektu īstenošanā,
- persona ir kādas nozares/jomas eksperts.

Plānošanas reģions/ pašvaldība, organizējot publisko apspriešanu (publiskā apspriešana ir ārējo normatīvo aktu vai institūcijas noteikts laika periods, kura ietvaros sabiedrības pārstāvji sniedz savus iebildumus un priekšlikumus vai piedalās citās institūcijas organizētās sabiedrības

līdzdalības aktivitātēs (piemēram, sabiedriskajās apspriedēs un sabiedriskās domas aptaujās))⁴⁵:

- nosaka apspriešanas laiku ne īsāku par 30 dienām, ja normatīvajos aktos nav noteikts citādāk,
- nodrošina apspriežamo dokumentu publisku pieejamību,
- norāda institūciju vai, ja nepieciešams, amatpersonu, kurai iesniedzami viedokļi,
- nodrošina, ka visa ar sabiedrisko apspriedi saistītā informācija ir pieejama institūcijas mājas lapā. Ja nepieciešams, informāciju var izplatīt citos sabiedrībai pieejamos veidos.

Plānošanas reģions/pašvaldība, organizējot sabiedrisko apspriedi (sabiedriskā apspriede ir sanāksme, kurā piedalās un savus iebildumus un priekšlikumus sniedz sabiedrības pārstāvji.)⁴⁶:

- informē par sanāksmes vietu un laiku ne mazāk kā 14 dienas iepriekš,
- nodrošina sanāksmes pieejamību personām ar īpašām vajadzībām,
- nodrošina apspriežamo dokumentu publisku pieejamību,
- norāda amatpersonu, kas atbildīga par sabiedriskās apspriedes organizēšanu,
- nodrošina, ka visa ar sabiedrisko apspriedi saistītā informācija ir pieejama tās mājas lapā. Ja nepieciešams, informāciju var izplatīt citos sabiedrībai pieejamos veidos.

Ja pašvaldība pēc publiskās apspriešanas procesa veic būtiskas izmaiņas attīstības programmas projektā, tā nodrošina atkārtotu publisko apspriešanu, kas ilgst ne mazāk kā trīs nedēļas.

Ja plānošanas reģions pēc publiskās apspriešanas procesa veic būtiskas izmaiņas attīstības programmas projektā, tas pirms galīgās redakcijas apstiprināšanas nodrošina atkārtotu publisko apspriešanu, kas ilgst ne mazāk kā 14 dienas.

Attīstības programmas izstrādē ir būtiski iesaistīt arī privātā sektora pārstāvjus, šāda pieeja var dot ieguldījumu arī attīstībai pieejamo resursu nodrošināšanā. Taču efektīva privātā sektora iesaistīšanās ir grūti panākama, un sākumposmā šim jautājumam ir jāvelta īpaša uzmanība. Labākais veids, kā iesaistīt privāto sektoru, ir iesaistīt to ļoti praktiskās lietās, piemēram, finansēšanas vai ieviešanas plānu sagatavošanā, rīcības grupā, kas nodarbojas ar tādiem specifiskiem jautājumiem, kā uzņēmējdarbības attīstība, apvienību, bet vislielāko ieguldījumu šis sektors var sniegt, ja tā uzdevums ir ļoti specifisks, skaidri definēts un praktisks.

⁴⁵ 25.08.2009 MK noteikumi Nr.970 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā”

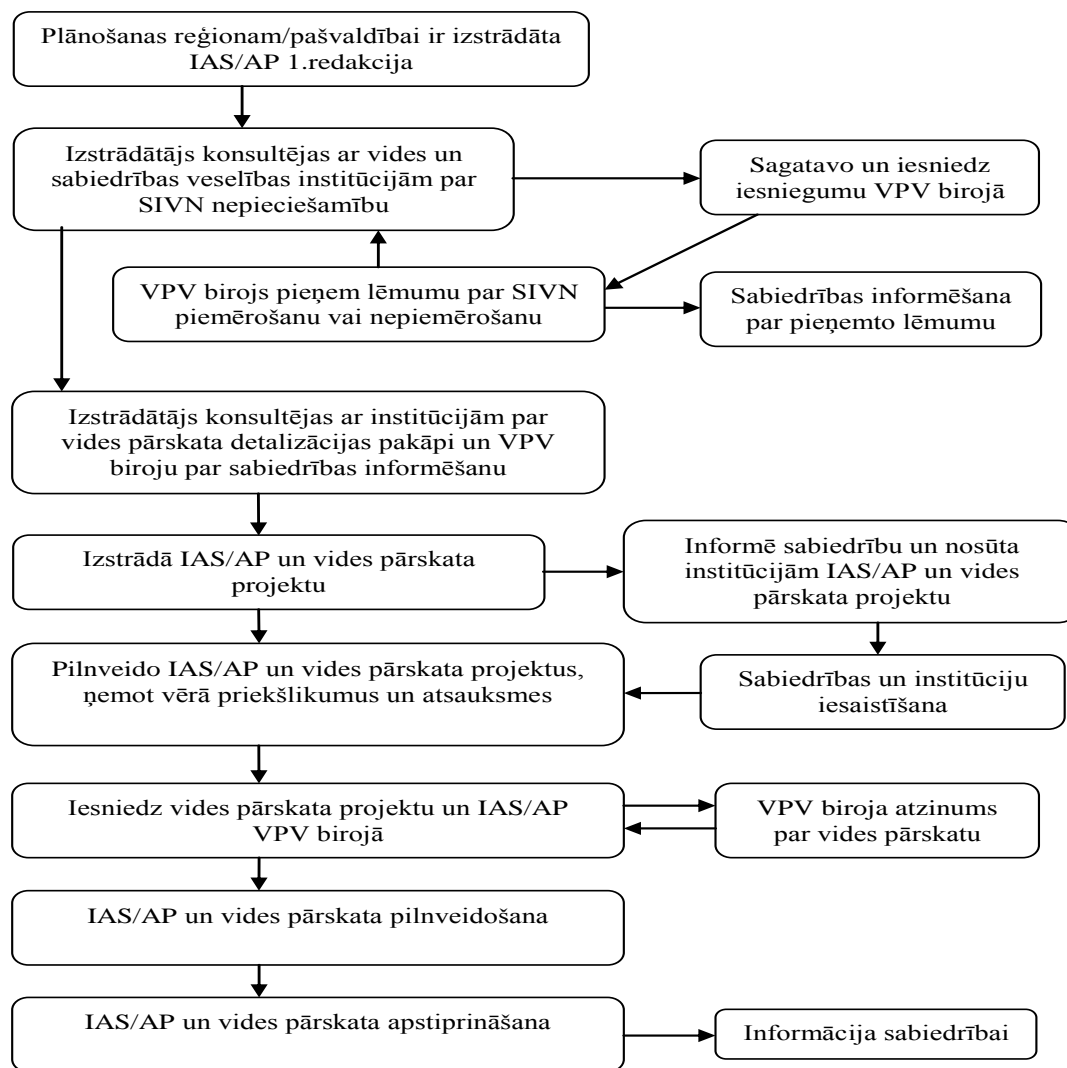
⁴⁶ 25.08.2009 MK noteikumi Nr.970 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā”

X STRATĒGISKAIS IETEKMES UZ VIDI NOVĒRTĒJUMS

1. Attīstības programmas izstrādes procesā plānošanas reģionam/pašvaldībai pamatojoties uz likumu "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" un atbilstoši 2004.gada 23.marta MK noteikumiem Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”, ir jāveic konsultācijas ar atbildīgajām iestādēm par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamību.
2. Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamību lemj Vides pārraudzības valsts birojs. Pēc attīstības programmas 1.redakcijas izstrādes (skat. 5.attēlu) plānošanas reģionam/pašvaldībai:
 - jāveic konsultācijas ar attiecīgo Valsts vides dienesta reģionālo vides pārvaldi, kā arī ar Dabas aizsardzības pārvaldi un Veselības inspekciju par attīstības programmas īstenošanas iespējamo ietekmi uz vidi un cilvēku veselību, kā arī par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamību;
 - pēc konsultāciju veikšanas ir jāizstrādā un jāiesniedz Vides pārraudzības valsts birojā iesniegums par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamību.
3. Vides pārraudzības valsts birojam adresētajā iesniegumā norāda:
 - iesnieguma sastādīšanas datumu un vietu;
 - attīstības programmas izstrādātāju, tā reģistrācijas numuru, adresi, kontaktpersonas vārdu, uzvārdu, tālruņa numuru un elektroniskā pasta adresi;
 - informāciju par attīstības programmu:
 - 1) jomu, uz kuru tā attiecas, un tajā paredzēto darbību (turpmāk – paredzētās darbības) īstenošanu;
 - 2) attīstības programmā ietvertos priekšnoteikumus un pamatprasības paredzēto darbību īstenošanai, ņemot vērā vietas izvēli, paredzētās darbības veidu, apjomu, nosacījumus un resursu izmantošanu;
 - 3) attīstības programmas hierarhisko saistību ar citiem plānošanas dokumentiem un ietekmi uz tiem;
 - 4) attīstības programmas saistību ar vides normatīvajos aktos noteikto prasību izpildi un vides problēmas, kas saistītas ar izstrādājamo attīstības programmu;
 - 5) teritoriju, kuru ietekmēs attīstības programmas īstenošana (norāda ietekmes iespējamību, ilgumu, biežumu un seku atgriezeniskumu, ietekmes kumulatīvo efektu, draudus cilvēku veselībai vai videi, avāriju risku, teritorijas jutīgumu un īpatnības);
 - 6) attīstības programmas īstenošanas ietekmi uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, mikroliegumiem, Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslu, īpaši aizsargājamām sugām, to dzīvotnēm (atsevišķi norāda informāciju, ja attīstības programmas īstenošana var ietekmēt Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000));
 - 7) normatīvajos aktos noteikto pamatojumu attīstības programmas nepieciešamībai;
 - 8) attīstības programmas izstrādes termiņu;
 - 9) attīstības programmas īstenošanas ilgumu;

10) paredzamo attīstības programmas pieņemšanas veidu (norāde par kompetento institūciju, kas pieņems lēmumu);

- institūcijas vai nevalstiskās organizācijas, ar kurām notikušas konsultācijas un informāciju par konsultāciju rezultātiem;
- stratēģiskā novērtējuma nepieciešamības pamatojumu vai pamatojumu, kādēļ stratēģiskais novērtējums nav nepieciešams;
- citu informāciju, kas var būt būtiska, pieņemot lēmumu par attīstības programmas stratēģiskā novērtējuma nepieciešamību.

5.attēls Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma process

4. Ja iesniegums atbilst iepriekš minētajām prasībām, Vides pārraudzības valsts birojs pieņem un rakstiski paziņo izstrādātājam lēmumu par to, vai attīstības programmai ir vai nav nepieciešams stratēģiskais novērtējums. Vides pārraudzības valsts birojs septiņu darbdienu laikā pēc lēmuma pieņemšanas ievieto biroja mājas lapā internetā informāciju par pieņemto lēmumu un tā pamatojumu. Vides pārraudzības valsts birojs lēmumu nosūta institūcijām, ar kurām notikušas konsultācijas, kā arī vietējai pašvaldībai/vietējām pašvaldībām, kuras teritoriju varētu ietekmēt plānošanas dokumenta īstenošana. Informāciju par lēmuma pieņemšanu Valsts vides dienesta reģionālo vides pārvalde

izvieto pārvaldes ēkā, plānošanas reģioni/vietējās pašvaldības – iestādes ēkā, kā arī, ja iespējams, citās sabiedriskās vietās.

5. Ja Vides pārraudzības valsts birojs pieņem lēmumu, ka plānošanas reģionam/pašvaldībai ir jāizstrādā vides pārskats, tad izstrādātājs konsultējas ar Vides pārraudzības valsts biroju un Valsts vides dienesta reģionālo vides pārvaldi, kā arī, ja nepieciešams, ar Dabas aizsardzības pārvaldi par vides pārskatā iekļaujamo informāciju un tās detalizācijas pakāpi. Vides pārskatā identificē, apraksta un izvērtē attīstības programmas iespējamo būtisko ietekmi uz vidi un iespējamās alternatīvas, ņemot vērā plānošanas dokumenta mērķus un teritoriju, kura varētu tikt ietekmēta.
6. Ja Vides pārraudzības valsts birojs vai Valsts vides dienesta reģionālā vides pārvalde nav noteikusi savādāk, vides pārskatā atbilstoši iepriekšminētajai kārtībai ir jāietver šāda informācija:
 - attīstības programmas galvenie mērķi un īss satura izklāsts, saistība ar citiem plānošanas dokumentiem;
 - vides pārskata sagatavošanas procedūra un iesaistītās institūcijas, sabiedrības līdzdalība un rezultāti;
 - esošā vides stāvokļa apraksts un iespējamās izmaiņas, ja attīstības programma netiktu īstenota;
 - vides stāvoklis teritorijās, kuras attīstības programmas īstenošana var būtiski ietekmēt;
 - ar attīstības programmu saistītās vides problēmas, īpaši tās, kuras attiecas uz jebkurām vides aizsardzībai būtiskām teritorijām, arī uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, mitrājiem, mikroliegumiem, īpaši aizsargājamām sugām, to dzīvotnēm un Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslu;
 - starptautiskie un nacionālie vides aizsardzības mērķi, īpaši tie, kas attiecas uz ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanu un plānošanas dokumentu saturu, un veids, kā šie mērķi vai apsvērumi, kas saistīti ar vidi, ir ņemti vērā, izstrādājot attīstības programmu;
 - attīstības programmas un tās iespējamo alternatīvu īstenošanas būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums (ietver tiešo un netiešo, sekundāro, paredzētās darbības un citu darbību savstarpējo un kopējo ietekmi, īstermiņa, vidēji ilgu un ilglaicīgu ietekmi, kā arī pastāvīgo pozitīvo un negatīvo ietekmi), arī ietekme uz cilvēkiem, viņu veselību, materiālajām vērtībām, kultūras, arhitektūras un arheoloģisko mantojumu, dabas un ainavu daudzveidību, augsnes kvalitāti, ūdens kvalitāti, gaisa kvalitāti, klimatiskajiem faktoriem, kā arī minēto jomu mijiedarbības novērtējums;
 - risinājumi, lai novērstu vai samazinātu attīstības programmas un tās iespējamo alternatīvu īstenošanas būtisko ietekmi uz vidi;
 - īss iespējamo alternatīvu izvēles pamatojums, stratēģiskā novērtējuma veikšanas apraksts, norādot arī problēmas nepieciešamās informācijas ieguvē (piemēram, tehniskās nepilnības vai zināšanu trūkums);
 - iespējamie kompensēšanas pasākumi, kas apzināti, konsultējoties ar Dabas aizsardzības pārvaldi, ja tādi nosakāmi saskaņā ar likumu "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām";
 - attīstības programmas īstenošanas iespējamās būtiskās pārrobežu ietekmes novērtējums;
 - paredzētie pasākumi attīstības programmas īstenošanas monitoringa nodrošināšanai;
 - stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējuma kopsavilkums (kopsavilkumā nelieto specifiskus tehniskos aprakstus un terminus, lai tas būtu viegli saprotams sabiedrībai).
7. Izstrādājot vides pārskatu attīstības programmas izstrādātājs konsultējas ar Vides pārraudzības valsts biroju:

- par institūcijām un organizācijām, kurām nosūtīt attīstības programmas un vides pārskata projektu, lai saņemtu komentārus un priekšlikumus;
- par iespējamo attīstības programmas īstenošanas pārrobežu ietekmi;
- par paredzētajiem kompensēšanas pasākumiem, ja tādi nosakāmi saskaņā ar likumu "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām", – pēc saskaņošanas ar Dabas aizsardzības pārvaldi;
- par vides pārskata projekta sabiedriskās apspriešanas sanāksmes nepieciešamību.

Pēc vides pārskata projekta sagatavošanas, izstrādātājs to elektroniskā vai papīra formā nosūta Vides pārraudzības valsts birojam un institūcijām, kuras tam ir norādījis Vides pārraudzības valsts birojs.

Atzinumu par vides pārskata projektu Vides pārraudzības valsts birojs sniedz 30 dienu laikā.

XI ĪSTENOŠANAS PROCESS

Ja attīstības programmas tiek izstrādāta, paturot prātā īstenošanu un finansēšanu, tad ir lielāka iespēja, ka tā tiks realizēta un piesaistīs dažādus finansēšanas partnerus no publiskā un privātā sektora. Tādēļ attīstības programmas ir jāizstrādā, lai tā tiktu īstenota, vai lai skaidri ietekmētu resursu izmantošanu.

Lai nodrošinātu attīstības programmas īstenošanu, tās darbības laikā ir skaidri jānosaka īstenošanas procesa vadība un apņemšanās to īstenot. Noteikti ir publiski jāpaziņo, kurš ir atbildīgs par rīcības plāna sagatavošanu un īstenošanu – gan politiskajā (piem., plānošanas reģiona attīstības padome/novada dome), gan izpildes līmenī (piem., par attīstības plānošanu un investīcijām atbildīgā struktūrvienība (attīstības plānošanas nodaļa)).

Plānošanas reģioniem saistībā ar neskaidro funkcionālo bāzi, līdz tā sakārtošanai var rasties problēmas saistībā ar attīstības programmas ieviešanas rīku trūkumu. Tāpēc plānošanas reģiona attīstības programmas īstenošana šobrīd ir iespējama ar vietējo pašvaldību attīstības programmu palīdzību.

XII ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS ĪSTENOŠANAS UZRAUDZĪBA

Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas īstenošanas uzraudzības process tiek noteikts attīstības programmā.

Attīstības programma paredz konkrētu uzdevumu īstenošanas rezultātā realizēt noteiktas vidēja termiņa prioritātes, kas ir tikai daļa no attīstības plānošanas procesa. Cits attīstības plānošanas procesa svarīgs elements ir uzraudzības sistēmas izveide, ar kuras palīdzību iespējams izmērīt teritorijas attīstību, attīstības programmas īstenošanas rezultātus un tiešos iznākumus, kā arī novērtēt šo rezultātu radīto ietekmi ilgākā laika posmā.

Uzraudzības sistēmas mērķi un uzdevumi

Uzraudzība ir regulāra, sistemātiska resursu, rīcību un rezultātu pārbaude.

Uzraudzības sistēma tiek izstrādāta ar mērķi radīt ietvaru, kas nodrošina iespēju izvērtēt teritorijas attīstības progresu un attīstības programmas īstenošanas gaitā sasniegto.

Uzraudzības sistēmas uzdevumi ir:

- nodrošināt plānošanas reģiona/pašvaldības attīstības novērtēšanas iespējas, identificējot pārmaiņas plānošanas reģiona/pašvaldības situācijā kopumā un pa jomām;
- identificēt, vai attīstības plānošanas dokumenta rādītāju sasniegšana norit kā plānots;
- parādīt plānošanas reģiona/pašvaldības darbības progresu un sasniegumus;
- nodrošināt ar informāciju par attīstības plānošanas dokumenta īstenošanas sasniegumiem sabiedrību, politiķus un citas ieinteresētās puses;
- identificēt jaunas problēmas un iespējas, kas saistītas ar plānošanas reģiona/pašvaldības attīstību un kurām nepieciešams veltīt tālāku izpēti un attiecīgu lēmumu pieņemšanu to risināšanai;
- pamatot attīstības programmas aktualizācijas nepieciešamību;
- sekmēt plānošanas reģiona/pašvaldības struktūrvienību, valsts institūciju, uzņēmēju un sabiedrības koordinētu darbību plānošanas reģiona/pašvaldības attīstības jautājumos.

Uzraudzības sistēmas elementi

Uzraudzības sistēmas elementi ir uzraudzības rādītāji un institūcijas, kas veic attīstības programmas uzraudzību.

Uzraudzības rādītāji iedalās teritorijas attīstības (impact) rādītājos, politikas rezultātu (outcomes) rādītājos un iznākuma rezultātu (outputs) rādītājos.

Teritorijas attīstības rādītāji tiek noteikti stratēģiskajiem mērķiem un tos analizē, lai:

- identificētu pozitīvas/negatīvas pārmaiņas sociālajā un ekonomiskajā situācijā un to cēloņus,

- nodrošinātu plānošanas reģiona/pašvaldības realizētās politikas novērtēšanas iespējas.

Teritorijas attīstības (impact) rādītāji ir nozīmīgākie teritoriju attīstību raksturojošie sociālekonomiskie rādītāji:

- teritorijas attīstības indekss,
- iedzīvotāju skaita izmaiņas pēdējo 5 gadu periodā,
- bezdarba līmenis,
- iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz 1 iedzīvotāju,
- demogrāfiskās slodzes līmenis,
- nodarbinātības līmenis,
- ekonomiski aktīvās statistikas vienības,
- iedzīvotāju ilgtermiņa migrācijas saldo,
- IKP uz vienu iedzīvotāju (tikai plānošanas reģionam),
- nefinanšu investīcijas uz vienu iedzīvotāju (tikai plānošanas reģionam).

Politikas rezultātu (outcomes) rādītāji tiek noteikti vidēja termiņa prioritātēm un tos analizē, lai:

- apzinātu pielietoto attīstības programmas ieviešanas instrumentu rezultātus,
- nodrošinātu attīstības programmas īstenošanas novērtēšanas iespējas.

Politikas rezultātu rādītāji ir attīstības programmas rezultatīvie rādītāji, saskaņā ar kuriem tiek mērīta realizētās politikas efektivitāte attīstības programmas īstenošanā, piemēram:

- satiksmes drošības pieaugums,
- iedzīvotāju apmierinātība ar dzīvi pašvaldībā,
- iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības darbu.

Iznākuma rezultātu (outputs) rādītāji ir attīstības programmas rezultatīvie rādītāji, kas tiek noteikti uzdevumiem, un saskaņā ar kuriem tiek mērīta pašvaldības administrācijas darbības efektivitāte attīstības programmas īstenošanā, piemēram:

- organizēto kultūras pasākumu skaits,
- apmācīto personu skaits,
- radīto/saglabāto darbvietu skaits.

Par uzraudzības sistēmu atbildīgā institūcija ir par attīstības programmas izstrādi atbildīgā struktūrvienība, tās galvenā funkcija ir regulāra un sistemātiska rezultātu pārbaude. Par uzraudzības sistēmu atbildīgās institūcijas galvenais uzdevums ir vadīt un koordinēt uzraudzības procesu, identificējot, vai attīstības programmā definēto rādītāju sasniegšana norit kā plānots.

Uzraudzības procesā iesaistās visas rīcības plānā norādītās par aktivitāšu izpildi vai projektu īstenošanu atbildīgās plānošanas reģiona/pašvaldības struktūrvienības vai institūcijas.

Uzraudzības procesā iegūtā informācija ir pamats attīstības programmas novērtējuma veikšanai.

Uzraudzības process

Lai uzraudzības sistēmā iesaistītās institūcijas spētu īstenot savas funkcijas, nepieciešams detalizēts uzraudzības sistēmas procesa apraksts, kas ietver:

- informācijas sistēmas (vai datu bāzes) izveidi par attīstības programmas ietvaros noteiktajiem rādītājiem;
- informāciju par rezultatīvo rādītāju ieguves avotiem;
- laika periodu nepieciešamās informācijas par rezultatīvo rādītāju vērtībām ieguvei un informācijas atjaunošanai;
- laika periodu informatīvā pārskata sagatavošanai;
- atbildīgo institūciju sadarbības modeli informācijas ievietošanai sistēmā un pārskata sagatavošanai.

5. ieteikums

Labas uzraudzības sistēmas kritēriji

Uzraudzības sistēmas galvenie elementi ir uzraudzības rādītāji, tāpēc galvenās darbības uzraudzības sistēmas ietvaros ir regulāri un sistemātiski vākt, apkopot un analizēt kvantitatīvu un kvalitatīvu informāciju par situāciju plānošanas reģionā/pašvaldībā, definēto uzraudzības rādītāju ietvaros. Tāpēc izvēloties un definējot katru rādītāju, ir jāņem vērā laba uzraudzības rādītāja kritēriji:

- kvantifikācija (rādītājs ir izteikts skaitliskā vērtībā);
- datu pieejamība (pieejami dati rādītāja novērtēšanai);
- atbilstība (rādītājs vislabāk atbilst vidēja termiņa prioritāšu, rīcības virzienu un uzdevumu novērtēšanai);
- salīdzināmība (rādītāju ir iespējams salīdzināt starp dažādiem sektoriem, teritorijām u.tml.);
- konkrētība (rādītājs ir definēts konkrēti);
- saprotamība (rādītājs ir saprotams).

Savukārt attīstības programmas ietvaros izvēlēto uzraudzības rādītāju kopa atbilst šādiem labas uzraudzības rādītāju sistēmas kritērijiem:

- pietiekams pārklājums (sistēma aptver prioritātes, rīcības virzienus un uzdevumus, kas atbilst vismaz $\frac{3}{4}$ no paredzētā finansējuma);
- atbilstošs līdzsvars starp dažādu rādītāju kategorijām;
- vienkāršība (rezultatīvo rādītāju skaits un struktūra ir optimāla);
- atbilstība (rezultatīvie rādītāji primāri ir definēti svarīgākajām jomām).

Rezultatīvo rādītāju sistēma, kas izstrādāta, ņemot vērā augstāk minētos kritērijus, ir instruments, ar kuru var izmērīt attīstības plānošanas dokumenta īstenošanas progresu.

Pašvaldības attīstības programmas ieviešanas uzraudzības process paredz:

- informācijas sistēmas (vai datu bāzes) izveidi, kurā tiek apkopoti dati par teritorijas attīstību raksturojošajiem sociālekonomiskajiem rādītājiem un dati par rezultatīvajiem

rādītājiem no pašvaldības nodaļām, aģentūrām, iestādēm, valsts institūcijām (dati tiek vākti regulāri un reizi gadā apkopot). Par konkrētu datu apkopošanu atbildīga ir attiecīgā struktūrvienība. Datu apkopošanu veic par attīstības procesa koordinēšanu atbildīgā struktūrvienība vai speciālists;

- ikgadējā uzraudzības ziņojuma izstrādi par attīstības programmas ieviešanu;
- 3 gadu pārskata ziņojuma izstrādi par attīstības programmas ieviešanu.

Plānošanas reģiona attīstības programmas ieviešanas uzraudzības process paredz:

- ikgadējā uzraudzības ziņojuma izstrādi par attīstības programmas ieviešanu;
- 2 gadu pārskata ziņojuma izstrādi par attīstības programmas ieviešanu.

Lai nodrošinātu iespēju nepārtraukti sekot līdzi attīstības programmā noteikto rādītāju izpildei pašvaldībai ieteicams izveidot pastāvīgu uzraudzības rādītāju informācijas sistēmu (vai datu bāzi). Informācijas sistēmā ietver šādu informāciju par attīstības programmas uzraudzības rādītājiem:

- visi attīstības programmā noteiktie uzraudzības rādītāji (pamata datu bāze);
- rādītāju pašreizējā vērtība, uzsākot attīstības programmas īstenošanu;
- rādītāju sagaidāmā sasniedzamā vērtība, attīstības programmas īstenošanai noslēdzoties;
- ikgadējās rādītāju vērtības;
- informācijas avots.

Sākot ar attīstības programmas spēkā stāšanās gadu pārskatu par pašvaldības attīstības programmas ieviešanu, visām par rīcības plānā norādīto aktivitāšu izpildi vai projektu īstenošanu atbildīgajām pašvaldības domes nodaļām, aģentūrām, u.c. iestādēm jāņem vērā noteiktie rezultatīvie rādītāji. Ziņas par šiem rādītājiem jāsniedz par attīstības procesa koordinēšanu atbildīgajai plānošanas reģiona/pašvaldības struktūrvienībai.

Lai nodrošinātu, ka sabiedrība varētu sekot līdzi attīstības programmā noteikto rādītāju izpildei plānošanas reģionam/pašvaldībai ieteicams katru gadu izstrādāt ikgadējo uzraudzības ziņojumu.

Ziņojumā jāietver šāda attīstības programmas īstenošanas progresa analīze:

- veiktās darbības mērķu un uzdevumu sasniegšanas virzienā;
- noteikto iznākuma rādītāju (output) rezultātus izpildes progresu;
- konstatētās novirzes no plānotā un to skaidrojumu;
- secinājumus un ieteikumus darbības uzlabošanai ar mērķi pilnībā sasniegt izvirzītos rādītājus.

Gan plānošanas reģionam, gan pašvaldībai ieteicams ikgadējo uzraudzības ziņojumu izstrādāt vienlaikus ar gada publisko pārskatu, vai pat gada publiskā pārskata izstrādes ietvaros.

Savukārt trīs gadu (plānošanas reģionam - 2 gadu) uzraudzības ziņojuma izstrāde notiek ar mērķi analizēt attīstības programmas rādītāju sasniegumus (par visiem attīstības programmā noteiktajiem rādītājiem) trīs gadu periodā, t.sk. novērtējot sasniegto darbības rezultātu un politikas rezultātu ietekmi uz teritorijas attīstības rādītājiem.

Trīs gadu (plānošanas reģionam - 2 gadu) uzraudzības ziņojumā jāietver šāda detalizēta attīstības programmas īstenošanas progresa analīze:

- veiktās darbības mērķu un uzdevumu sasniegšanas – t.i., arī rādītāju sasniegšanas – virzienā;
- konstatētās novirzes no plānotā un to skaidrojumu;

- secinājumus un ieteikumus darbības uzlabošanai ar mērķi pilnībā sasniegt izvirzītos rādītājus.

3.ieteikums

14.tabula

Attīstības programmas uzraudzības ziņojuma struktūra

Nr.	Nodaļa	Saturs
1.	Ievads	Uzraudzības pārskata mērķis, laika periods, par kādu pārskats sagatavots, pārskata struktūra un uzraudzības ziņojuma sagatavošanā iesaistītās institūcijas
2.	Vispārīgs plānošanas reģiona/pašvaldības attīstības raksturojums	Attīstības raksturojumu izstrādā, balstoties uz iepriekš definēto pamatrādītāju izmaiņu analīzi
3.	Attīstības programmas īstenošana	Attīstības programmas īstenošanu izvērtē, balstoties uz definētajiem vidēja termiņa prioritāšu īstenošanas rezultativajiem rādītājiem. Par katru vidēja termiņa prioritāti sniedz šādu informāciju: <ul style="list-style-type: none"> • rezultatīvo rādītāju sasniegumi, to sakritība ar iepriekš plānoto saistībā ar ieguldīto finanšu apjomu; • rezultatīvo rādītāju sasniegumu ietekme uz teritorijas attīstību; • ja konstatētas novirzes no plānotā, tad pamatojums; • secinājumi un priekšlikumi
4.	Secinājumi	Kopējie secinājumi un secinājumi pa mērķiem un uzdevumiem
6.	Priekšlikumi	Priekšlikumi attīstības programmas aktualizēšanai, rīcības plāna aktualizēšanai, kā arī uzraudzības sistēmas pilnveidošanai
7.	Izmantotās informācijas avoti	Minēti primārie informācijas avoti

Progresā analīzei pēc būtības var tikt izmantota tāda pati mērķu (rīcības virzienu) rādītāju apkopojuma tabula, kāda sekmīgi jau tiek pielietota Rīgas pilsētas attīstības vērtēšanai (skat.15.tabulu).

4.ieteikums

15.tabula

Vidēja termiņa prioritāšu īstenošanas rezultatīvo rādītāju apkopojuma tabula

Nr.p.k.	Rādītājs	2016	2017	Plānotais	Tendence	Novērtējums atbilstoši plānotajam	Avots

Rādītāji tiek grupēti pa vidēja termiņa prioritātēm un attiecīgi horizontāli norādot vidēja termiņa prioritātes nosaukumu, rādītāji tiek numurēti vidēja termiņa prioritātes ietvaros.

Piemērs tam, kā praksē var izskatīties šādas analīzes rezultāts, redzams 16.tabulā.

Vidēja termiņa prioritātes „Izglītota, prasmīga un kultūru cenoša sabiedrība” rezultatīvie rādītāji

Nr.p.k.	Rādītājs	2016	2017	Plānotais	Tendence	Novērtējums atbilstoši plānotajam	Avots
Vidēja termiņa prioritāte nr.1. Izglītota, prasmīga un kultūru cenoša sabiedrība							
1.	Iedzīvotāju ar augstāko izglītību īpatsvars, % (15-64)	27	27,7	Pieaug pa 0,3% gadā	↑	L(labi)	CSP
2.	Iedzīvotāju īpatsvars ar vidējo profesionālo izglītību īpatsvars,% (15-64)	31,5	29,9	Pieaug pa 0,1% gadā	↓	S(slikti)	CSP

- ↑ Pieaugums ar pozitīvu vērtējumu
- ↓ Samazinājums ar pozitīvu vērtējumu
- ⇒ Nav notikušas izmaiņas
- ↑ Pieaugums ar negatīvu vērtējumu
- ↓ Samazinājums ar negatīvu vērtējumu

Informācijas sistēmas (vai datu bāzes) izveides un uzturēšanas, kā arī attīstības programmas uzraudzības ziņojumu izstrādes ikgadējais process:

- mēneša laikā pēc attīstības programmas stāšanās spēkā par attīstības procesa koordinēšanu atbildīgā pašvaldības struktūrvienība vai speciālists organizē sapulci uzraudzības sistēmā iesaistītajām institūcijām ar mērķi iepazīstināt ar to uzdevumiem uzraudzības procesā (minētais process notiek tikai pirmajā attīstības programmas īstenošanas gadā);
- tai pat laikā par attīstības procesa koordinēšanu atbildīgā pašvaldības struktūrvienība izstrādā informācijas sistēmas (vai datu bāzes) ietvaru (minētais process notiek tikai pirmajā attīstības programmas īstenošanas gadā);
- pirmo divu mēnešu laikā pēc attīstības programmas stāšanās spēkā par attīstības procesa koordinēšanu atbildīgā pašvaldības struktūrvienība sagatavo detalizētu attīstības programmas uzraudzības ziņojuma ietvaru (minētais process notiek tikai pirmajā attīstības programmas īstenošanas gadā);
- iesaistītās institūcijas regulāri vāc datus par to atbildības lokā esošo rezultatīvo rādītāju sasniegumiem, datu vākšanu par teritorijas attīstības rādītāju izmaiņām nodrošina par attīstības procesa koordinēšanu atbildīgā pašvaldības struktūrvienība;

- vismaz vienu reizi gadā (decembrī) iesaistītās institūcijas iesniedz jaunākos datus (par savā kompetencē esošajām aktivitātēm un pasākumiem) par rādītāju sasniegumiem informācijas sistēmā (vai datu bāzē);
- par attīstības procesa koordinēšanu atbildīgā pašvaldības struktūrvienība pārbauda iesaistīto institūciju ievietotos datus par rādītāju sasniegumiem un nepieciešamības gadījumā lūdz institūcijas tos precizēt;
- nepieciešamības gadījumā institūcijas precizē datus par rādītāju sasniegumiem;
- gada nogalē pēc attīstības programmas stāšanās spēkā (piem., 2019.gada nogalē) iesaistītās institūcijas sagatavo informāciju par pašreizējiem rādītāju sasniegumiem;
- nākamā gada sākumā pēc attīstības programmas stāšanās spēkā (piem., 2019.gada 1.ceturksnī) par attīstības procesa koordinēšanu atbildīgā pašvaldības struktūrvienība sagatavo attīstības programmas uzraudzības ziņojumu.
- nākamā gada sākumā (piem., 2019.gada 2.ceturksnī) par attīstības procesa koordinēšanu atbildīgā pašvaldības struktūrvienība organizē semināru/ prezentāciju sabiedrībai par attīstības programmas uzraudzības rādītāju izpildes progresu.

Priekšlikumi informācijas apkopošanai par rīcības virzienu un uzdevumu izpildi

5.ieteikums

17.tabula Rīcības virzienu rādītāju atskaite

Rīcības virziens	Rādītājs	Iepriekšējā perioda (norādīt gadu) vērtība	Pārskata perioda (norādīt gadu) vērtība	Datu avots	Piezīmes

6.ieteikums

18.tabula Uzdevumu izpildes atskaite

Nr.	Uzdevums	Vai veiktas darbības uzdevuma ietvaros (jā/nē)	Izpildes raksturojums, tai skaitā rezultatīvie rādītāji vai pamatojums, kāpēc uzdevums nav veikts	Uzdevuma izpildei atvēlētie resursi	Vai situācija nodrošina rīcības virziena sasniegšanu	Priekšlikumi programmas aktualizācijai

XIII ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS AKTUALIZĀCIJA

Attīstības programmu izstrādā termiņam līdz 7 gadiem un atbilstoši valsts un konkrētas teritorijas attīstības tendencēm, ir jāparedz tās regulāra aktualizācija. Par aktualizācijas nepieciešamību lemj, pamatojoties uz uzraudzības ziņojumiem un kārtējam gadam apstiprināto budžetu.

Ja attīstības programmā tiek veiktas izmaiņas stratēģiskajā daļā, tad ir nepieciešams plānošanas reģiona attīstības padomes/pašvaldības domes lēmums par attīstības programmas aktualizāciju.

Attīstības programmas aktualizācijas rezultātā, neatkarīgi no tā, kurā attīstības programmas ieviešanas gadā tas tiek veikts, netiek mainīts attīstības programmas gala termiņš.

Informāciju par rīcības plāna un investīciju plāna aktualizēšanas procesu, skatīt metodisko ieteikumu daļā „VII Rīcības plāns un investīciju plāns”.

XIV IZMANTOTIE AVOTI

1. Likums „Par pašvaldībām” (pieņemts 19.05.1994)
2. Attīstības plānošanas sistēmas likums (pieņemts 08.05.2008)
3. Reģionālās attīstības likums (pieņemts 21.03.2002)
4. Teritorijas attīstības plānošanas likums (pieņemts 13.10.2011)
5. Likums „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” (pieņemts 14.10.1998)
6. MK 14.10.2014 noteikumi Nr.628 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem”
7. MK 16.07.2013 noteikumi Nr.402 „Noteikumi par plānošanas reģionu teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem”
8. MK 02.12.2014 noteikumi Nr.737 „Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi”
9. MK 25.08.2009 noteikumi Nr.970 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā”
10. MK 23.03.2004 noteikumi Nr.157 „Kārtība, kādā veicams stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums”
11. MK 08.07.2014 noteikumi Nr.392 „Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmas noteikumi”
12. Vadlīnijas pašvaldību integrēto attīstības programmu izstrādei (VARAM, 2007)
13. Metodiskais materiāls teritorijas attīstības plānošanai (OECD LEED un VARAM, 2008)
14. „Ieteikumi pašvaldību attīstības plānošanai” Rokasgrāmata pašvaldību darbiniekiem, (Latvijas Pašvaldību mācību centrs, 2000)
15. Informatīvais ziņojums “Par pilsētvides un policentriskās attīstības investīciju ieviešanas principiem Eiropas Savienības fondos 2014.-2020.gadam”

XV PIELIKUMI

novadā
2019.gada 28.janvārī

Par novada attīstības programmas 2020-2026.gadam izstrādes uzsākšanu

Pamatojoties uz likuma „Par pašvaldībām” 14.panta otrās daļas 1.punktu, Attīstības plānošanas sistēmas likuma 6.panta ceturto daļu un Teritorijas attīstības plānošanas likuma 12.pantu, novada dome nolemj:

- 1.Uzsākt novada attīstības programmas 2020.-2026.gadam izstrādi.
- 2.Nozīmēt atbildīgo par novada attīstības programmas izstrādi novada domes Attīstības nodaļas vadītāju.
- 3.Izveidot novada attīstības programmas izstrādes vadības grupu sekojošā sastāvā:
 - novada domes priekšsēdētājs,
 - novada domes priekšsēdētāja vietnieks,
 - novada domes izpilddirektors,
 - novada domes plānošanas nodaļas vadītājs,
 - plānošanas reģiona Attīstības plānošanas nodaļas vadītājs.
- 4.Apstiprināt novada attīstības programmas izstrādes darba uzdevumu un izpildes termiņus saskaņā ar pielikumu Nr.1.
- 5.Paziņojumu par novada attīstības programmas izstrādes uzsākšanu publicēt pašvaldības mājas lapā www.novads.lv un laikrakstā „Novads”.
- 6.Lēmumu par Novada attīstības programmas izstrādes uzsākšanu nosūtīt plānošanas reģionam.

Lēmuma projekta iesniedzējs:

Domes priekšsēdētājs

V.Uzvārds

Lēmuma projekta sagatavotājs:

Attīstības nodaļas vadītājs

V.Uzvārds

DARBA UZDEVUMS
novada attīstības programmas izstrādei

1. Izstrādāt novada attīstības programmu 2020.-2026.gadam, kurā noteikts rīcību kopums pašvaldības ilgtermiņa prioritāšu īstenošanai.
2. Attīstības programmas izstrādes pamatojums:
 - 2.1. Likuma „Par pašvaldībām” 14. panta otrās daļas 1. punkts;
 - 2.2. Attīstības plānošanas sistēmas likuma 6.panta ceturrtā daļa;
 - 2.3. Teritorijas attīstības plānošanas likuma 5.panta pirmās daļas 3.punkts;
 - 2.4. Ministru kabineta 2014.gada 14.oktobra noteikumi Nr.628 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem”;
 - 2.5. Ministru kabineta 2009.gada 25.augusts noteikumi Nr. 970 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā”.
3. Par lēmuma izpildi atbild novada attīstības programmas izstrādes vadītājs – novada domes Attīstības nodaļas vadītājs.
4. Attīstības programmas izstrādi veikt saskaņā ar spēkā esošo Latvijas Republikas normatīvo aktu prasībām un Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas izstrādātajiem „Metodiskiem ieteikumiem attīstības programmu izstrādei reģionālā un vietējā līmenī”.
5. Attīstības programmas izstrādes uzdevumi:
 - 5.1. definēt novada vidēja termiņa stratēģiskos uzstādījumus un rīcību kopumu, finanšu resursus un atbildīgos izpildītājus to īstenošanai;
 - 5.2. izvērtēt un ņemt vērā plānošanas reģiona spēkā esošos teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, novada teritorijas plānojumu un to vietējo pašvaldību spēkā esošus teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, ar kurām robežojas novads;
 - 5.3. izstrādājot attīstības programmu, apzināt un ņemt vērā iepriekš izstrādātos novada plānošanas dokumentus, jau uzsāktos un ieplānotos infrastruktūras projektus;
 - 5.4. nodrošināt sabiedrības pārstāvju līdzdalību attīstības programmas izstrādē, veicot iedzīvotāju anketēšanu, iesaistot darba grupās un sabiedriskajās apspriedēs, atbilstoši 2009.gada 25.augusta MK noteikumi Nr. 970 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā” noteiktajam.

6. Attīstības programmas izstrādes process un izpildes termiņi:

Nr. p.k.	Pasākums	Termiņš
1.	Sagatavošanās Attīstības programmas izstrādei	
1.1.	Novada domes lēmums par novada attīstības programmas izstrādes uzsākšanu	2019.gada janvāris
1.2.	Lēmuma par Attīstības programmas izstrādes uzsākšanu nosūtīšana plānošanas reģionam un paziņojuma publicēšana mājas lapā www.novads.lv un laikrakstā „Novads”. Lēmuma nosūtīšana plānošanas reģionam un VARAM.	2019.gada janvāris
1.3.	Attīstības programmas izstrādes darba plāna un sabiedrības līdzdalības plāna izstrāde, interešu grupu un viedokļu līderu identificēšana Attīstības programmas izstrādes un sabiedrības līdzdalības plāna apspriešana vadības grupā/darba grupā	2019.gada janvāris – februāris
1.4.	Paziņojuma par sabiedrības līdzdalību (ar kritērijiem sabiedrības pārstāvju izvēlei) sagatavošana un publicēšana mājas lapā un vietējā laikrakstā	2019.gada februāris – marts
1.5.	Tematisko darba grupu organizēšana, piesaistot nozaru speciālistus un viedokļu līderus, rezultātu apkopošana	2019.gada februāris – marts
1.6.	Ar attīstības programmu saistītu augstāka un līdzīga līmeņa dokumentu analīze (t.sk. konsultācijas ar plānošanas reģionu un kaimiņu pašvaldībām)	2019.gada februāris – marts
1.7.	Iedzīvotāju aptaujas organizēšana un anketu rezultātu apkopošana	2019.gada februāris – aprīlis
2.	Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums	
2.1.	Konsultācijas ar attiecīgo Valsts vides dienesta reģionālo vides pārvaldi, kā arī ar Dabas aizsardzības pārvaldi un Veselības inspekciju par attīstības programmas īstenošanas iespējamo ietekmi uz vidi un cilvēku veselību, kā arī par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamību. Iesniegums Vides pārraudzības valsts birojam stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamības izvērtēšanai	2019.gada februāris
3.	Attīstības programmas 1.redakcijas un vide pārskata 1.redakcijas izstrāde	
3.1.	Attīstības programmas 1.redakcijas projekta izstrāde	2019.gada marts – jūnijs
3.2.	Vides pārskata 1.redakcijas izstrāde	2019.gada aprīlis – jūnijs
3.3.	Attīstības programmas 1.redakcijas projekta izskatīšana vadības grupā	2019.gada jūnijs
4.	Publiskā apspriešana un saskaņošana	
4.1.	Novada domes lēmums par novada attīstības programmas un vides pārskata projekta nodošanu publiskajai apspriešanai, un attīstības programmas projekta nodošanu plānošanas reģionam, un vides	2019.gada jūnijs

	pārskata projekta nodošanu Vides pārraudzības valsts birojam atzinuma saņemšanai	
4.2.	Paziņojuma par attīstības programmas un vides pārskata projekta publisko apspriešanu publicēšana mājas lapā www.novads.lv un laikrakstā „Novads”	2019.gada jūnijs
4.3.	Attīstības programmas projekta publiskās apspriešanas organizēšana Vides pārskata projekta saskaņošana ar Vides pārraudzības valsts biroja norādītajām iestādēm	2019.gada jūnijs – jūlijs
4.4.	Publiskās apspriešanas rezultātu apkopošana	2019.gada augusts
4.5.	Attīstības programmas un vides pārskata projekta publiskās apspriešanas rezultātu izvērtēšana vadības grupā, rezultātu apkopošana	2019.gada augusts
4.6.	Attīstības programmas un vides pārskata publiskās apspriešanas kopsavilkuma izstrādāšana, kopsavilkuma publicēšana mājas lapā www.novads.lv un laikrakstā „Novads”	2019.gada augusts
5.	Attīstības programmas un vides pārskata gala redakcijas	
5.1.	Attīstības programmas un vides pārskata galīgās redakcijas izstrāde, ņemot vērā publiskās apspriešanas rezultātus un institūciju sniegtajos atzinumus norādītos iebildumus un priekšlikumus	2019.gada augusts- oktobris
5.2.	Novada domes lēmums par novada attīstības programmas gala redakcijas apstiprināšanu, lēmuma publicēšana mājas lapā un vietējā laikrakstā	2019.gada novembris
5.3.	Apstiprinātās attīstības programmas gala redakcijas publiskošana un iesniegšana VARAM un plānošanas reģionam	2019.gada novembris

7. Aktualizēt darba izstrādes termiņus pēc 1.redakcijas izstrādes.

Domes priekšsēdētājs

V.Uzvārds

Piemērs

APTAUJAS ANKETA GROBIŅAS NOVADA IEDZĪVOTĀJIEM

Cienījamais Grobiņas novada iedzīvotāj!

AICINĀM JŪS PIEDALĪTIES GROBIŅAS NOVADA ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS IZSTRĀDĒ UN ATBILDĒT UZ APTAUJAS JAUTĀJUMIEM PAR TURPMĀKAJIEM NOVADA ATTĪSTĪBAS VIRZIENIEM!

Aptauja ir anonīma un aptaujas rezultāti tiks publicēti tikai apkopotā veidā. Aptaujas mērķis ir noskaidrot Grobiņas novada iedzīvotāju viedokli par novada attīstības iespējām, problēmām un to iespējamajiem risinājumiem, kā arī sagatavot priekšlikumus Grobiņas novada attīstības programmas izstrādei.

1. Jūsu dzīvesvieta atrodas: (iespējama tikai 1 atbilde)

- Grobiņas pilsētā
 Grobiņas pagastā
 Medzes pagastā
 Gaviezes pagastā
 Bārtas pagastā
 Cits (lūdzu, miniet kur)

2. Jūsu nodarbošanās: (iespējama tikai 1 atbilde)

- Students/skolēns
 Uzņēmējs
 Privāta uzņēmuma darbinieks
 Valsts, pašv. iestādes darbinieks
 Pašnodarbināta persona
 Mājsaimniece
 Bezdarbnieks
 Pensionārs
 Cits variants (lūdzu, norādīt kāds)

3. Jūsu darba/ mācību vieta atrodas: (iespējama tikai 1 atbilde)

- Grobiņas pilsētā
 Grobiņas pagastā
 Medzes pagastā
 Gaviezes pagastā
 Bārtas pagastā
 Ārpus Grobiņas novada teritorijas
 Nestrādāju/ nemācos

4. Vai tuvāko piecu (5) gadu laikā plānojat mainīt dzīvesvietu? (iespējama tikai 1 atbilde)

- Jā, Grobiņas novada robežās
 Jā, ārpus Grobiņas novada robežām
 Nē
 Cits variants (kāds?)

5. Kādu informāciju, Jūsuprāt, vajadzētu vairāk? (iespējamās vairākas atbildes)

- Par pašvaldības darbību kopumā
 Par jūsu pagastu/pilsētu
 Par ar nekustamo īpašumu saistītiem jautājumiem
 Par izglītības jautājumiem
 Par sociāliem pakalpojumiem

6. Kādi infrastruktūras uzlabojumi būtu jāveic Jūsu pilsētā/pagastā? Lūgums atzīmēt ne vairāk kā 3 atbilstošus variantus!

- Jāizkopj parki un apstādījumi
 Jāremontē ielas un laukumi
 Jāiekārto bērnu rotaļu laukumi
 Jāuzlabo ielu apgaismojums
 Vajadzētu vairāk soliņu, atkritumu urnu, velo novietņu u.tml.

7. Kur Jūs visvairāk iegūstat informāciju par pašvaldības darbību? (iespējamās vairākas atbildes)

- Laikrakstā „Kursas laiks” (arī elektroniskajā versijā)
 Laikrakstā „Kurzemes vārds” (arī elektroniskajā versijā)
 TV Dzintare
 Domē, pagasta pārvaldē
 Informatīvajā izdevumā „Ziņu lapa”
 www.grobina.lv
 Cits variants (lūdzu, norādīt kāds)

- Par novadā notiekošajiem kultūras un sporta pasākumiem
 Par novadā pieejamajiem veselības aprūpes pakalpojumiem
 Par ar uzņēmējdarbību (piemēram, būvniecība, uzņēmējdarbības saskaņošana) saistītiem jautājumiem
 Par pašvaldības uzņēmumu sniegtajiem komunālajiem pakalpojumiem
 Cits variants (lūdzu, norādīt kāds)

- Jāuzlabo satiksmes drošība ielās (aizsargbarjeras, „guļošie policisti”, gājēju pārejas)
 Cits variants (lūdzu, norādīt kāds)

8. Lūdzu, novērtējiet, kāda ir šo pakalpojumu un jomu PIEEJAMĪBA Jūsu pilsētā/pagastā:

	Ļoti apmierina	Drīzāk apmierina	Drīzāk neapmierina	Ļoti neapmierina	Nav pieejams	Grūti pateikt
Sabiedriskais transports						
Centralizēta ūdensapgāde						
Centralizēta kanalizācija						
Centralizēta siltumapgāde						
	Ļoti apmierina	Drīzāk apmierina	Drīzāk neapmierina	Ļoti neapmierina	Nav pieejams	Grūti pateikt
Sociālā palīdzība un sociālie pakalpojumi						
Ārsts/ feldšeris						
Policija						

Skola
 Bērnudārzs
 Kultūras pasākumi
 Sporta pasākumi

9. Lūdzu, novērtējiet, kāda ir šo pakalpojumu un jomu KVALITĀTE Jūsu pilsētā/pagastā:

	Ļoti apmierina	Drīzāk apmierina	Drīzāk neapmierina	Ļoti neapmierina	Nav pieejams	Grūti pateikt
Vides sakoptība						
Gājējiem domātu ielu infrastruktūra (ietves, celiņi, gājēju pārejas u.tml.)						
Velo celiņi, maršruti						
Transportam domāto ielu/ceļu infrastruktūra						
Ielu apgaismojums						
Sabiedriskā transporta pakalpojumi						
Būvvaldes pakalpojumi						
Ūdensapgādes pakalpojumi						
Atkritumu savākšana/izvešana						
Sabiedriskās kārtības nodrošināšana						
Sociālā palīdzība un sociālie pakalpojumi						
Veselības aprūpes pakalpojumi						
Kultūras un izklaides pasākumi						
Vispārējās izglītības pakalpojumi						
Pirmsskolas izglītības pakalpojumi						
Sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumi						
Namu apsaimniekošanas pakalpojumi						

10. Kādi, Jūsaprāt, ir LIELĀKIE TRŪKUMI Jūsu pilsētā/pagastā? Lūgums atzīmēt ne vairāk kā 3 atbilžu variantus!

☐ Slikts ceļu stāvoklis	☐ Darba vietu trūkums
☐ Nepietiekams sabiedriskā transporta nodrošinājums	☐ Zema pieejamās izglītības kvalitāte
☐ Nesakārtotas dabas teritorijas	☐ Nesakārtota ūdensapgāde un kanalizācija
☐ Drošības un kārtības nodrošināšana	☐ Nesakārtota tūrisma infrastruktūra
☐ Veselības aprūpes pieejamība	☐ Cits variants (kāds?)

11. Kādām, Jūsaprāt, vajadzētu būt PRIORITĀRAJĀM JOMĀM, ko Grobiņas novadā vajadzētu attīstīt? Lūgums atzīmēt ne vairāk kā 3 atbilžu variantus!

☐ Tūrisms	☐ Daudzdzīvokļu māju un pašvaldības objektu siltināšana
☐ Sports un aktīvā atpūta	☐ Būvniecība
☐ Izglītība	☐ Lauksaimniecība
☐ Kultūra	☐ Lauksaimniecības produkcijas pārstrāde
☐ Veselības aprūpe	☐ Mežizstrāde un kokapstrāde
☐ Infrastruktūra (ceļi, komunikācijas)	☐ Derīgo izrakteņu ieguve un apstrāde
☐ Drošība un sabiedriskā kārtība	☐ Cits variants (kāds?)
☐ Komunālā saimniecība (ūdens un siltumapgāde, kanalizācija, atkritumi)	

12. Kāds, Jūsaprāt, būtu nozīmīgākais Grobiņas novada ATTĪSTĪBAS VIRZIENS? (iespējama tikai 1 atbilde)

☐ Cilvēka labklājība	☐ Uzņēmējdarbības attīstība
☐ Infrastruktūras attīstība	☐ Apkārtējā vide
☐ Pakalpojumu attīstība	☐ Cits virziens (lūdzu, miniet kāds)

13. Kādi ir, Jūsaprāt, STEIDZAMĀKIE DARBI vai PROBLĒMAS, kas pašvaldībai būtu jārisina?

14. Jūsu IETEIKUMI pašvaldības darba uzlabošanai:

PALDIES JUMS PAR IZRĀDĪTO INTERESI UN ATVĒLĒTO LAIKU APTAUJAS ANKETAS AIZPILDĪŠANAI!

Aptaujas rezultātu apkopojums būs pieejams Grobiņas novada mājas lapas www.grobina.lv sadaļā ATTĪSTĪBAS NODAĻA

Piemērs

APTAUJAS ANKETA GROBIŅAS NOVADA UZŅĒMĒJIEM

Labdien, cienījamais uzņēmēj!

Anketas mērķis ir noskaidrot uzņēmēju viedokli par uzņēmējdarbības vidi Grobiņas novadā, kas kalpos par pamatu Grobiņas novada Attīstības programmas izstrādei!

Grobiņas novada pašvaldībai ir ļoti svarīgi zināt, kā jūtas, ko domā un plāno Grobiņas novada uzņēmēji, jo tieši Jūs veidojat novada attīstības pamatkapitālu!

PIEDALIES ARĪ TU, PLĀNOSIM UN ĪSTENOSIM MŪSU NĀKOTNI KOPĀ!

1. Kādā uzņēmējdarbības nozarē Jūs darbojaties?

2. Uzņēmējdarbības forma (iespējama tikai 1 atbilde)

☐ Individuālais komersants (IK)	☐ Sabiedrība ar ierobežotu atbildību (SIA)	☐ Akciju sabiedrība (AS)
Cits variants (lūdzu, norādīt kāds) <input style="width: 60%; border: 1px solid black;" type="text"/>		

3. Cik ilgi Jūs nodarbojaties ar uzņēmējdarbību? (iespējama tikai 1 atbilde)

☐ Pirmo gadu	☐ 2 – 4 gadus	☐ 5 – 7 gadus
☐ 8 – 10 gadus	☐ Ilgāk	

4. Jūsu uzņēmuma atrašanās vieta: (iespējama tikai 1 atbilde)

☐ Grobiņas pilsēta	☐ Medzes pagasts	☐ Bārtas pagasts
☐ Grobiņas pagasts	☐ Gaviezes pagasts	☐ Cita vieta (lūdzu norādīt kura)
<input style="width: 100%; border: 1px solid black;" type="text"/>		

5. Lūdzu, norādiet uzņēmuma dibināšanas iemeslu? (iespējama tikai 1 atbilde)

☐ Impulsa deva atgūtais vai iegūtais īpašums	☐ Vēlme pelnīt	☐ Zaudēts darbs
☐ Motivācija un vēlšanās uzsākt savu biznesu	☐ Vēlme pielietot praksē savas zināšanas, spējas, pieredzi	☐ Cits iemesls (kāds?)
<input style="width: 100%; border: 1px solid black;" type="text"/>		

6. Lūdzu, norādiet Jūsu uzņēmumā strādājošo darbinieku skaitu: (iespējama tikai 1 atbilde)

☐ 1 – 5	☐ 6 – 10	☐ 11 – 20
☐ 21 – 50	☐ 50 – 100	☐ Vairāk par 100

7. Kā vērtējat savu uzņēmuma attīstības iespējas novadā? (iespējama tikai 1 atbilde)

☐ Ļoti labas	☐ Labas	☐ Vidējas
☐ Sliktas	☐ Ļoti sliktas	

8. Kādi ir būtiskākie faktori, kas nepieciešami, lai sasniegtu straujāku Jūsu uzņēmuma izaugsmi?

9. Tuvāko trīs (3) gadu laikā Jūs plānojat ...? (iespējama tikai 1 atbilde)

☐ Uzņēmējdarbību paplašināt	☐ Uzņēmuma darbību atstāt esošā līmenī	☐ Domāju par uzņēmuma likvidāciju
Cits variants (lūdzu, norādīt kāds) <input style="width: 60%; border: 1px solid black;" type="text"/>		

10. Vai nākotnē plānojat mainīt/ papildināt uzņēmuma esošo darbības nozari ar citu nozari? (iespējama tikai 1 atbilde)

☐ Nē	☐ Neesmu par to domājis	☐ Jā (lūdzu, miniet ar ko vai uz kādu?)
<input style="width: 100%; border: 1px solid black;" type="text"/>		

11. Cik aktuālas Jums ir šīs problēmas? Izvērtējiet pēc 5 punktu skalas, kur „1” nozīmē, ka „problēma nav aktuāla”, bet „5”, ka „problēma ir ļoti aktuāla”.

	1 nav aktuāla	2 mazliet aktuāla	3 neitrāla	4 ir aktuāla	5 ļoti aktuāla
Augstie nodokļi					
Augsta konkurence					
Novada līmeņa saistošo noteikumu un lēmumu prasības					
Kontrolējošo institūciju lielais skaits					
Pašvaldības vienaldzība uzņēmējdarbības veicināšanā					
Iepirkumu konkursu politika					
Kvalificēta darbaspēka trūkums					
Problēmas realizēt savu produkciju/ pakalpojumu					
Korupcija					
Negodīgi biznesa partneri un klienti					
Problēmas ar izejmateriāliem					
Eiropas struktūrfondu apguve					
Grūti pieejami kredīti/ finanšu avoti					

12. Lūdzu, nosauciet (atzīmējiet) galvenās problēmas, ar kurām saskaraties, nodarbojoties ar uzņēmējdarbību ikdienā: (ir iespējamas vairākas atbildes)

☐	Nepietiekamas tirgus zināšanas
☐	Grūtības ar uzņēmuma tālāku attīstību
☐	Novecojušas tehnoloģijas
☐	Augsti kredītu procenti
☐	Nespēja atmaksāt kredītus
☐	Apgrozāmo līdzekļu trūkums
☐	Nespēja izstrādāt jaunus konkurētspējīgus produktus/ pakalpojumus
☐	Sarežģītas eksporta/ importa procedūras
☐	Problēmas ar iepakojumu
☐	Zema produkcijas kvalitāte
☐	Augstas mārketinga izmaksas
☐	Augstas ražošanas izmaksas
☐	Ierobežotas ražošanas jaudas
☐	Problēmas ar izplatīšanas kanāliem un vairumtirgotājiem
☐	Citas problēmas (lūdzu, norādīt kādas)

13. Atzīmējiet, kas no zemāk norādītās infrastruktūras Jūsu uzņēmuma attīstībai ir nepieciešams, bet nav pieejams (ir iespējamas vairākas atbildes)

☐	Autoceļi	☐	Ēku, telpu piedāvājums
☐	Dzelzceļi	☐	Ūdensapgāde un kanalizācija
☐	Energoapgāde	☐	Sadzīves atkritumu apsaimniekošana
☐	Telekomunikācijas un informācijas tehnoloģijas	☐	Industriālās platības
☐	Zemes platību piedāvājums	☐	Pievadceļi un komunikācijas
		☐	Cits variants (lūdzu, norādīt kāds)

14. Kādi, pēc Jūsu domām, ir 3 nozīmīgākie Grobiņas novada uzņēmējdarbības virzieni, kas varētu veidot novada EKONOMISKO PROFILU/ SPECIALIZĀCIJU? (ir iespējamas vairākas atbildes)

☐	Lauksaimniecība	☐	Būvniecība
☐	Kokapstrāde	☐	Tūrisms
☐	Derīgo izrakteņu ieguve un apstrāde	☐	Tirdzniecība
☐	Metālapstrāde	☐	Pārtikas ražošana
☐	Ceļu būve	☐	Sadzīves pakalpojumi
☐	Mežizstrāde	☐	Cits virziens (lūdzu, norādīt kāds)

PALDIES PAR LAIKU, KO ATVĒLĒJĀT ŠĪS APTAUJAS AIZPILDĪŠANAI!

Aptaujas rezultātu apkopojums būs pieejams Grobiņas novada mājas lapas www.grobina.lv sadaļā ATTĪSTĪBAS NODAĻA

Jautājumi, kas norāda, ka teritorijas attīstības plānošanas dokumenti ir izstrādāti, ievērojot integrēto pieeju

1.Pašreizējās situācijas analīze

Lai saprastu, vai pašreizējās situācijas analīzes sadaļa ir izstrādāta ievērojot telpisko dimensiju, nepieciešams atbildēt uz šādiem jautājumiem:

- kādas ir teritoriālās attīstības tendences pašvaldības ietvaros (vai pastāv attīstības atšķirības starp teritoriālajām vienībām, vai pastāv degradētās teritorijas u.tml.)?
- kādas ir līdzšinējās mijiedarbības un sadarbības formas ar apkārtējām pašvaldībām?
- kāda ir bijusi pašvaldības līdzšinējā loma/ ieguldījums reģiona un valsts izaugsmē?

Lai saprastu, vai pašreizējās situācijas analīze ir izstrādāta ievērojot tematisko dimensiju, nepieciešams atbildēt uz šādiem jautājumiem:

- kādas ir līdzšinējās kopsakarības starp dažādu jomu/ darbības veidu attīstības tendencēm pašvaldībā?

Lai saprastu, vai pašreizējās situācijas analīze ir izstrādāta ievērojot laika dimensiju, nepieciešams atbildēt uz šādiem jautājumiem:

- kādi ir iepriekš īstenotie attīstības projekti?

2.Attīstības programma

Lai saprastu, vai attīstības programma ir izstrādāta ievērojot telpisko dimensiju, nepieciešams atbildēt uz šādiem jautājumiem:

- ar kādiem projektiem/ aktivitātēm tiks attīstīta/ nostiprināta pašvaldības loma reģiona/ valsts izaugsmē?
- kādi sadarbības projekti/ aktivitātes tiks īstenotas ar apkārtējām pašvaldībām?
- kādi projekti/ aktivitātes tiks īstenoti, lai līdzsvarotu atsevišķu pašvaldības daļu attīstības līmeni?

Lai saprastu, vai attīstības programma ir izstrādāta ievērojot tematisko dimensiju, nepieciešams atbildēt uz šādiem jautājumiem:

- kādu projektu ietvaros ir iespējams risināt vairāku nozaru problēmas – kompleksi projekti?
- kāda ir piedāvāto projektu savstarpējā papildinātība?

Lai saprastu, vai attīstības programma ir izstrādāta ievērojot laika dimensiju, nepieciešams atbildēt uz šādiem jautājumiem:

- kā tiks nodrošināta iepriekš īstenoto projektu pēctecība?
- kāda ir no jauna piedāvāta projektu īstenošanas secība?

Piemērs

Daugavpils attīstības programmas 2014.-2020. atbilstība Nacionālajam attīstības plānam 2014-2020 un Latgales plānošanas reģiona attīstības programmai 2010.-2017.

Nacionālais attīstības plāns (NAP) 2014. – 2020. gadam	Latgales reģiona attīstības programma 2010.–2017.	Daugavpils pilsētas attīstības programmas 2014. – 2020. gadam Rīcības virzieni
Prioritāte: „Cilvēku drošumspeja” RV „Cilvēku sadarbība, kultūra un pilsoniskā līdzdalība kā piederības Latvijai pamats”	Darbības programma „Latgales informatīvā telpa”	S1 Aktīva pilsoniskā līdzdarbība (sadarbība un pašiniciatīva)
Prioritāte: „Tautas saimniecības izaugsme” RV „Attīstīta pētniecība, inovācija un augstākā izglītība”	Darbības programmas un apakšprogrammas: „Uzņēmējdarbības izglītība”, „Skola+”, nozaru programmas (pilota programma Veselīga pārtika)	S2 Ilgtermiņa tirgus prasībām atbilstoša daudzveidīga, visu līmeņu izglītība
Prioritāte: „Cilvēku drošumspeja” RV „Cienīgs darbs” RV „Stabili pamati tautas ataudzei” RV „Vesels un darbaspējīgs cilvēks” RV „Kompetenču attīstība”	Darbības programmas un apakšprogrammas: „Latgale ID”: uzņēmējdarbības izglītība, „Skola+”, „Sociāli atbildīgā Latgale”: sociālās drošības pasākumi	S3 Atbalsts jauniešiem, ģimenēm ar bērniem
Prioritāte: „Tautas saimniecības izaugsme” RV „Attīstīta pētniecība, inovācija un augstākā izglītība” Prioritāte: „Cilvēku drošumspeja” RV „Kompetenču attīstība”	Darbības programmas un apakšprogrammas: „Attīstības centru tīkls” un „Uzņēmējdarbības izglītība”	E1 Izglītības, zinātnes un uzņēmējdarbības kompleksa sadarbība
Prioritāte: „Tautas saimniecības izaugsme” RV „Augstāzīģa un eksportspējīga ražošanas un starptautiski konkurētspējīgi pakalpojumi” Prioritāte "Izaugsmi atbalstošas teritorijas" RV „Ekonomiskās aktivitātes veicināšana reģionos – teritoriju potenciāla izmantošana”	Mārketinga programma „Latgales reģiona pievilcība” investīcijām, dzīvesvietai un tūrismam pievilcīga reģiona tēla veidošanai, kā arī tūrisma un dabas programma „Ezeri”	E2 Atpazīstams un attīstību veicinošs pilsētas tēls

<p>Prioritāte: „Tautas saimniecības izaugsme” RV „Izcila uzņēmējdarbības vide” RV „Augstražīga un eksportspējīga ražošana un starptautiski konkurētspējīgi pakalpojumi” Prioritāte: „Cilvēku drošumspeja” RV „Kompetenču attīstība”</p>	<p>Darbības programmas un apakšprogrammas: „Augošu uzņēmumu atbalsts”, „Investīciju piesaiste”, „Inkubatoru tīkls”, „Sociālā uzņēmējdarbība”</p>	<p>E3 Sakārtota un aktīva uzņēmējdarbības atbalsta vide</p>
<p>Prioritāte: „Tautas saimniecības izaugsme” RV „Ergoefektivitāte un enerģijas ražošana” Prioritāte "Izaugsmi atbalstošas teritorijas" RV „Pakalpojumu pieejamība līdzvērtīgāku darba iespēju un dzīves apstākļu radīšanai”</p>	<p>Darbības programmas un apakšprogrammas: „Latgales reģiona integrētā autoceļu programma”, „Transporta koridori A-R, D-Z virzienā, Rīgas sasniedzamība” „Daugavpils lidosta”, „ES Austrumu robeža”.</p>	<p>V1 Ilgtspējīgs transports un infrastruktūra</p>
<p>Prioritāte: „Tautas saimniecības izaugsme” RV „Ergoefektivitāte un enerģijas ražošana”</p>	<p>Darbības programmas un apakšprogrammas: „Sociāli atbildīgā Latgale”, „Attīstības centru tīkls”, „Novadu programma”, „Zaļā enerģija (nākotnes zināšanu programma)”</p>	<p>V2 Kvalitatīva sociālā un tehniskā infrastruktūra</p>
<p>Prioritāte: „Tautas saimniecības izaugsme” RV „Augstražīga un eksportspējīga ražošana un starptautiski konkurētspējīgi pakalpojumi” Prioritāte "Izaugsmi atbalstošas teritorijas" RV „Ekonomiskās aktivitātes veicināšana reģionos – teritoriju potenciāla izmantošana” RV „Dabas un kultūras kapitāla ilgtspējīga apsaimniekošana”</p>	<p>Darbības programmas un apakšprogrammas: „Skola+”, „Sociālā uzņēmējdarbība”</p>	<p>S3 Kultūrvēsturiskā mantojuma apzināšana, saglabāšana un attīstīšana</p>
<p>Prioritāte "Izaugsmi atbalstošas teritorijas" RV „Dabas un kultūras kapitāla ilgtspējīga apsaimniekošana”</p>	<p>Vides aizsardzībai ir iekļauta darbības programma „Zaļā enerģija”</p>	<p>V3 Veselīga un ekoloģiski tīra dzīves vide</p>

**Paziņojums par novada attīstības programmas 2019.-2025.gadam un vides pārskata
1.redakcijas nodošanu publiskai apspriešanai**

Atbilstoši novada domes 2019.gada 23.janvāra lēmumam Nr.1. §14 tiek organizēta novada attīstības programmas 2019.-2025.gadam un vides pārskata 1.redakcijas sabiedriskā apspriešana.

1. Attīstības programma ir vidēja termiņa plānošanas dokuments, kas noteiks novada prioritātes un rīcības virzienus turpmākajiem 7 gadiem, tāpēc aicinām novada uzņēmējus, izglītības, veselības, sociālās aprūpes, transporta, vides aizsardzības un novada nevalstisko organizāciju pārstāvjus, kā arī citus interesentus iesaistīties attīstības programmas publiskajā apspriešanā, lai vienotos par turpmākās attīstības galvenajiem virzieniem un veicamajām aktivitātēm Jūsu pārstāvošajās jomās.

2. Ar novada attīstības programmas 2019.-2025.gadam un vides pārskata 1.redakcijas materiāliem laika posmā no š.g. 2.februāra līdz š.g. 2.martam var iepazīties:

- novada domē, Lielā ielā 1, 2.stāvā, 214.kabinetā darba dienās no 8.00-12.00 un 13.00-17.00;
- novada domes mājas lapā www.novads.lv

3. Rakstiskus komentārus un priekšlikumus par novada attīstības programmas 1.redakciju iespējams iesniegt līdz 2019.gada 2.martam:

- klātienē - novada pašvaldībā, Lielā ielā 1, 214.kabinetā,
- sūtot pa pastu uz adresi: novada pašvaldība, Lielā iela 1, novads, LV-1111,
- elektroniski - uz e-pasta adresi: planotaji@novads.lv.

4. Novada attīstības programmas 1.redakcijas sabiedriskās apspriedes sanāksme notiks 2019.gada 20.februārī, plkst.12:30 novada domē, Lielā ielā 1, 1.stāva konferenču zālē.

Kontaktpersona:

Vārds uzvārds
novada domes
Attīstības nodaļas vadītājs
tālr.61111111
e-pasts: planotaji@novads.lv

Paziņojums

_____ (institūcijas nosaukums)
 uzsāk attīstības plānošanu

_____ (politikas joma un nozare vai teritorija)

Attīstības plānošanas dokuments tiek izstrādāts laika periodā no _____
 (dd/mm/gggg)

līdz _____.
 (dd/mm/gggg)

Attīstības plānošanas mērķis ir

Attīstības plānošanas dokumenta plānotais termiņš ir _____

Sabiedrības iespējas līdzdarboties (ja iespējams, norādot konkrētus līdzdalības veidus, datumus, laiku un vietu).

Lūdzam pieteikties līdzdalībai līdz _____
 (dd/mm/gggg)

_____ (pieteikšanās veids un adrese)

norādot kontaktinformāciju (vārdu, uzvārdu, adresi, tālruni un e-pastu) un vēlamo līdzdalības veidu.

Precizēta informācija par sabiedrības līdzdalības iespējām tiks ievietota institūcijas mājas lapā, nosūtīta uz sabiedrības pārstāvja norādīto e-pastu un

(papildus informācijas izplatīšanas veids, ja attiecināms)

Cita informācija (ja attiecināms) _____

Par sabiedrības līdzdalību atbildīgā amatpersona

_____ (vārds, uzvārds, amats, tālrunis, e-pasts)